

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

**TEISĖS FAKULTETAS
KRIMINOLOGIJOS KATEDRA**

REGINA BUČINSKAITĖ
Neakivaizdinio skyriaus teisės ir valdymo studijų programos
studentė

VAGYSČIŲ KLAIPĖDOS MIESTE KRIMINOLOGINIS ASPEKTAS
Magistrinis darbas

**Darbo vadovas –
Lekt. S.Starkus**

**Katedros vedėja –
Prof. Dr. G.Babachinaitė**

Vilnius, 2004

TURINYS

IVADAS	3
I. VAGYSTĖS LIETUVOJE.....	5
I.1. VAGYSČIŲ SAMPRATA	5
I.2. BENDRA VAGYSČIŲ LIETUVOJE KRIMINOLOGINĖ CHARAKTERISTIKA	8
II. BENDROJI VAGYSČIŲ KLAIPĖDOS MIESTE KRIMINOLOGINĖ CHARAKTERISTIKA.....	22
II.1. KLAIPĖDOS MIESTO IR REGIONO SOCIALINIAI, DEMOGRAFINIAI YPATUMAI	22
II.2. KRIMINOGENINĖ SITUACIJA KLAIPĖDOS MIESTE	26
II.3 ATSKIRŲ RŪŠIŲ VAGYSČIŲ YPATUMAI KLAIPĖDOS MIESTE.....	31
3.1. Privačios nuosavybės vagystės.....	33
3.2. Vagystės iš gyvenamųjų patalpų	35
3.3. Transporto priemonių vagystės	36
3.4. Vagystės iš transporto priemonių	38
3.5. Vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų	40
II.4. ASMENŲ, DARANČIŲ VAGYSTES YPATUMAI	43
III. VAGYSČIŲ PREVENCIJA LIETUVOJE IR KLAIPĖDOS MIESTE	50
IŠVADOS.....	55
SANTRAUKA	60
SUMMARY	61
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	62
1 PRIEDAS. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą Lietuvoje	65
2 PRIEDAS. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą didžiuosiuose Lietuvos miestuose	68
3 PRIEDAS. Anketa. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą Klaipėdos mieste.....	70

IVADAS

Temos aktualumas ir mokslinis naujumas. Viena iš aktualiausių mūsų valstybės problemų – nusikalstamumas ir jo padariniai socialinėje, ekonominėje ir teisinėje srityje.

Lietuvoje pagal nusikalstamumo lygį Vilniaus ir Klaipėdos miestai – lyderiai, kodėl pagal šį rodiklį pirmauja Klaipėdos miestas, kas Klaipėdos mieste lemia nusikalstamumą, tiksliau viso nusikalstamumo indikatorių – vagystes, tai klausimai paskatinę pasirinkti šią temą.

Šiame darbe bus apibendrinti vagysčių, įvykdytų Klaipėdos mieste duomenys, nustatytos vagysčių tendencijos. Remiantis duomenų analize bus galima išskirti vagysčių, įvykdytų Klaipėdos mieste problematiškumo aspektus, numatyti artimiausios ateities prognozes bei pateikti konkrečius pasiūlymus, rekomendacijas vagysčių prevencijos klausimais.

Tyrimo tikslas – nustatyti vagysčių, kaip atskiros nusikaltimų rūšies rodiklius, tendencijas bei ypatybes Klaipėdos mieste ir numatyti galimas vagysčių prevencijos priemones.

Tyrimo objektas – vagystės kaip atskira nusikaltimų rūšis Lietuvoje ir Klaipėdos mieste bei vagystės darantys asmenys.

Tyrimo dalykas - vagystės kaip atskira nusikaltimų rūšis Klaipėdos mieste, statistiniai duomenys ir jų komentarai, kriminologinė literatūra.

Tyrimo uždaviniai:

- išsiaiškinti vagysčių Klaipėdos mieste kiekybinius ir kokybinius rodiklius, apibūdinančius nusikaltimus bei asmenis darančius nusikaltimus;
- remiantis statistinės analizės ir kriminologinių tyrimų medžiaga apibendrinti vagysčių tendencijas Lietuvoje bei Klaipėdos mieste;
- numatyti vagysčių prevencijos kryptis Klaipėdos mieste.

Hipotezė – spartus Klaipėdos miesto ekonomikos vystymasis, socialiniai ypatumai, demografinė, geografinė padėtis – pajūris, turistų srautai – veiksniai įtakojantys nusikalstamumą Klaipėdos mieste.

Metodai: Teisinių dokumentų analizė, statistinių duomenų analizė, lyginamasis, sisteminės analizės anketavimo, loginis, indukcijos, dedukcijos.

Darbe remtasi G.Babachinaitės, J.Bluvšteino, A.Drakšienės, A.Dobrynino, G.Jurgelaitienės, A.Kišio, V.N. Kudriavcevo, I.I. Karpeco, G.Sakalausko bei kitų mokslininkų darbais.

Šaltiniai: Įstatymai, konferencijų ir seminarų medžiaga, mokslinė literatūra, periodiniai leidiniai, pateikta nusikalstamumo Lietuvoje statistika, išanalizuotos baudžiamosios bylos, apklausti 56 asmenys – laikinai sulaikyti įtariamai svetimo turto grobimu, praktinė patirtis ikiteisminio tyrimo darbe, tame tarpe ir vagysčių.

Darbo struktūra: Darbą sudaro įvadas, trys skyriai, išvados, rekomendacijos, panaudotos literatūros sąrašas, santrauka lietuvių ir anglų kalba bei priedai, kuriuose pateikiama tyrimo metu surinkta statistinė medžiaga. Siekiant detaliau atskleisti asmenų, darančių vagystes Klaipėdos mieste ypatumus atliktas tyrimas, kurio metu naudojant anketą apklausti Klaipėdos mieste laikinai sulaikyti asmenys, įtariami svetimo turto pagrobimu.

I. VAGYSTĖS LIETUVOJE

I.1. VAGYSČIŲ SAMPRATA

Nuosavybės neliečiamumo principas - įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje, kuriame deklaruojama – “nuosavybė neliečiama, nuosavybės teisės saugo įstatymai, nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama”¹.

Nuosavybės teisė – tai teisė savo nuožiūra valdyti, naudoti nuosavybės teisės objektą ir juo disponuoti. Asmuo, turintis šias teises vadinamas to objekto savininku, o visi kiti asmenys privalo elgtis su šiuo objektu kaip su svetimu. Paprastai nuosavybės teisės objektu suprantamas daiktas. Būtent jį galima valdyti, naudoti ir juo disponuoti.

Nuosavybės teisių gynimas Lietuvos įstatymuose įtvirtintas jau XIV amžiuje. Lietuvos feodalinės teisės šaltinis – 1340 metų Pamedės teisynas skyrė atvirąją ir slaptąją vagystes, tačiau nedarė skirtumo tarp jų nusikaltimo pavojingumo požiūriu.

Vagystės, kaip ir kiti nusikaltimai nuosavybei, paplito kartu su nuosavybe. Visa tolesnė žmonijos istorija – tai aršios kovos už nuosavybės teisės užtikrinimą.

Vagystė visais laikais vertinama gana nevienareikšmiškai. Viena vertus, ji visada buvo laikoma mažiau pavojingu nusikaltimu negu, sakykime, nužudymas ar arba sunkus kūno sužalojimas. Kita vertus, ji visada buvo laikoma gana sunkiu nusikaltimu, nes įstatymo leidėjas už vagystę numatydavo mirties bausmę, kūno sužalojimą ar santykinai ilgalaikį laisvės atėmimą.

Aiškiai juridškai apibrėžta vagystės sąvoka pirmą kartą pavartota viduramžių germanų teisėje. Remiantis germanų teise, vagystė buvo vertinama kaip niekingas darbas, neteisėtas svetimo daikto paėmimas slapčia. F.Listas rašė: “vagystė – tai svetimo kilnojamojo daikto pagrobimas turint tikslą neteisėtai jį pasisavinti”².

Vagystė – tai svetimo turto pagrobimas. Vagystės objektas – nuosavybės teisė, kuri pažeidžiama pagrobus svetimą turtą.

Pats žodis “pagrobimas” – tai neteisėtas, neatlygintinis svetimo turto užvaldymas, paėmimas ir jo pasisavinimas. Užvaldymas – tai įgijimas fizinės galimybės viešpatauti turto atžvilgiu, todėl užvaldyti įmanoma ne bet kokį turtą, o tik materialų, erdvinį, turintį kūną. Paprastai toks turtas vadinamas daiktu. Turto pasisavinimas – tai jo pavertimas savu turtu, savininko teisių valdyti, naudoti ir disponuoti turtu uzurpavimas. Neteisėtumas užvaldant ir pasisavinant svetimą turtą reiškia, kad kaltininkas tai daro prieš turto savininko ar teisėto valdytojo valią, jis neįgyvendina jokių savo ar kito asmens tikrų ar tariamų teisių.

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucija //Valstybės žinios. 1992. Nr. 33-1014.

² Лист. Ф.Учебник уголовного право. Особенная часть. Москва.1905. С.138.

Neatlygintinumas užvaldant ir pasisavinant svetimą turtą reiškia, kad kaltininkas užvaldydamas ir pasisavindamas svetimą turtą, padaro žalos savininkui ar teisėtam valdytojui.

Jau primityvioje sąmonėje svetimą daiktą atimti ar slapčia šį daiktą nunešti į kitą vietą buvo suprantama kaip neteisybė. Šis paprasčiausias ir labiausiai paplitęs kėsinimasis į svetimą turtą nuo seniausių laikų teisės šaltiniuose laikomas nusikaltimu. Romėnų sąvoka *furtum* buvo daug platesnė negu vagystė mūsų laikų prasme. Vagyste tais laikais buvo suprantamas kiekvienas neteisėtas savanaudiškas svetimo kilnojamojo daikto pasisavinimas. Todėl ji apimdavo ne tik tai tuos atvejus, kurie dabar laikomi vagyste, bet ir plėšimą, sukčiavimą, pasisavinimą patikėtų daiktų bei radinių ir kt.. Tokia plati vagystės sąvoka vartota ir kanonų teisėje.

Kazimiero teisyne, priimtame 1468 metais vagyste – laikomas tiek atviras, tiek ir slaptas svetimo turto paėmimas, tačiau specialiai atskiros vagystės rūšys nėra išskiriamos.

Tarpukario Lietuvoje pagal Baudžiamąjį statutą už vagystę atsakė tas, kuris buvo pagrobęs, slapta arba atvirai, svetimą kilnojamąjį turtą, norėdamas pasisavinti.

Sovietiniu laikotarpiu dėl skirtingo atskirų nuosavybės formų juridinio statuso egzistavo dvi vagystės sampratos: vagystė – tai slaptas valstybinio ar visuomeninio turto pagrobimas, turint tikslą jį pasisavinti; vagystė – slaptas asmeninio piliečių turto pagrobimas, turint tikslą jį pasisavinti. Prioritetas buvo teikiamas valstybinei ir visuomeniniai nuosavybei, už nusikaltimus valstybinei ir visuomeniniai nuosavybei buvo baudžiama griežčiau nei už tokius pat nusikaltimus asmeninei nuosavybei, nors teismų praktikoje daugeliu atveju skiriant bausmes griežčiau buvo baudžiami asmenys, kėsinęsi į asmeninę piliečių nuosavybę³.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę galiojęs LTSR baudžiamasis kodeksas numatė skirtingą atsakomybę atsižvelgiant į skirtingas nuosavybės formas. Tik 1994 metais liepos 19 dienos įstatymu Nr. 1-551 buvo pakeistas ir papildytas Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, kurio pagrindu liko 1961 metų LTSR baudžiamasis kodeksas. Vagystė, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, reglamentuota Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 271 straipsnyje. Šiame kodekse vagystė suprantama kaip tiek slaptas, tiek atviras svetimo turto pagrobimas, buvo panaikinti straipsniai, numatantys atsakomybę už atvirą svetimo turto pagrobimą, automobilio nuvayrą, neturint tikslo pagrobti, dekriminalizuota vagystės rūšis – smulkusis valstybinio ar visuomeninio turto grobstymas. 2000 metų kovo 21 dienos įstatymu Nr. IX-800 įvestas naujas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 271¹ straipsnis, numatantis atsakomybę už neteisėtą naudojimąsi elektros ar šilumos energija, dujomis arba vandeniu, padarius didelės turtinės žalos.

³ Drakšienė A., Stauskienė S. Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose. Vilnius. 1998. P. 12.

Naujajame Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, priimtame 2000 metų rugsėjo 26 dienos įstatymu Nr. VIII-1968, įsigaliojusiam 2003 metų gegužės 1 dieną, vagystę reglamentuoja 178 straipsnis⁴. Šiame kodekse vagystė suprantama kaip svetimo turto pagrobimas, išplėstas kvalifikuojančių vagystės sudėčių sąrašas, šalia įsibrovimo į patalpą - numatyta ir įsibrovimas į saugyklą ar saugomą teritoriją, be to įvesta privilegijuota vagystės sudėtis – nedidelės vertės svetimo turto pagrobimas, kuris laikomas baudžiamuoju nusižengimu. Anksčiau vagystės reglamentavimas buvo dualistinis – dalis vagysčių buvo Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, o dalis vagysčių, kartu su kitais smulkiais nuosavybės pažeidimais Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse /smulkus svetimo turto pagrobimas/.

2003 metų liepos 4 dienos įstatymu Nr. IX-1706 išplėstas kvalifikuojančių vagystės sudėčių sąrašas, šalia įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją - numatyta ir automobilio pagrobimas.

Vagystė kaip baudžiamasis nusižengimas /LR BK 178 str. 4 d./ iki 2003 metų liepos 25 dienos buvo kvalifikuojama tada, kai pagrobtojo turto vertė neviršydavo vieno minimalaus gyvenimo lygio. Visų fizinių asmenų padaryti svetimo turto grobimai, kai pagrobtojo turto vertė viršydavo vieną minimalaus gyvenimo lygį /toliau – MGL/, buvo pripažįstami nusikaltimais.

2003 metų liepos 4 dienos įstatymu buvo pakeista nedidelės vertės turto sąvoka. Po 2003 metų liepos 25 dienos, kai įsigaliojo minėti LR BK pakeitimai, vagystė nusikaltimu pripažįstama tik tada, kada pagrobtojo turto vertė viršija tris MGL. Baudžiamuoju nusižengimu vagystė tampa tik pagrobus svetimą turtą, kurio vertė viršija vieną MGL, bet neviršija trijų MGL⁵.

Smulkusis svetimo turto pagrobimas, jeigu pagrobtojo turto vertė neviršija vieno MGL – reglamentuojamas Lietuvos Respublikos ATPK 50 straipsnyje.

Taigi turint galvoje, kad Lietuvoje viso nusikalstamumo struktūroje dominuoja vagystės, toks pagrobto turto vertės ribų padidėjimas, kvalifikuojant veiką kaip nusikaltimą, tikėtina paveiks viso nusikalstamumo statistikos rodiklius.

2004 metų liepos 5 dienos įstatymu Nr. IX-2314, įsigaliojusio 2004 metų liepos 13 dieną, dar kartą išplėstas kvalifikuojančių vagystės sudėčių sąrašas, šalia įsibrovimo į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją, automobilio pagrobimo – numatyta ir viešoje vietoje svetimo turto pagrobimas iš asmens drabužių, rankinės ar kitokio nešulio /kišenvagystė/⁶.

⁴ Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas //Valstybės žinios. 2000. Nr. 89-2741.

⁵ Jurgelaitienė G. Galiojančių baudžiamųjų įstatymų įtakos nusikalstamų veikų recidyvui kriminologinė analizė. Jurisprudencija. 2004. T.51(43). P.91.

⁶ Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso pakeitimų ir papildymų įstatymas. Valstybės žinios. 2004. Nr. 108-4030.

I.2. BENDRA VAGYSČIŲ LIETUVOJE KRIMINOLOGINĖ CHARAKTERISTIKA

Nusikaltimai yra skaudi ir opi Lietuvos visuomenės problema. Kriminologų A. Dobrynino, V. Gaidžio teigimu Lietuvoje kaip ir kitose valstybėse, nusikaltimai pirmiausia byloja apie disfunkcinius procesus visuomenėje, apie pažeistą visuomenės narių solidarumą, apie vertybinių orientacijų krizę⁷.

Nagrinėjant vagysčių kriminologinę charakteristiką Lietuvoje aptarsiu ir nusikalstamumo reiškinių.

Lietuvoje – kaip ir kitose Vidurio bei Rytų Europos šalyse – kriminogeninius procesus sąlygoja ne vien tik vidinės problemos, kurios dažniausiai susijusios su politiniais, socialiniais ir ekonominiais pokyčiais pereinant iš uždaro autoritarinio visuomenės tipo į atvirą demokratinę visuomenę. Kaip liudija pastarųjų metų įvykių raida, integracijos ir globalizacijos procesai verčia šias šalis spręsti naujas ir dažniausiai joms neįprastas problemas, tokias kaip kova su terorizmu, prekyba žmonėmis, kompiuteriniai nusikaltimai ir pan..

Šiuo metu viena iš prioritetinių Lietuvos valstybės politinių nuostatų teisėtvarkos bei teisėsaugos srityje – įgyvendinti veiksmingas priemones nepalankioms nusikalstamumo tendencijoms stabdyti. Nuo moksliskai pagrįsto ateities nusikalstamumo modelio, galimų kiekybinių ir kokybinių nusikalstamumo pokyčių prognozės priklauso šio reiškinio kontrolės ir prevencijos strategija, taktika, teisėsaugos ir prevencinės veiklos planavimas, programų bei priemonių pobūdis, racionalus finansinių ir organizacinių išteklių paskirstymas, tikslesnis galimų nusikalstamumo socialinių padarinių įvertinimas ir veiksmingesnis atitinkamų priemonių įgyvendinimas.

Nusikalstamumas – vienas iš specifinių socialinių teisinių reiškinių. Pagal J. Bluvšteiną nusikalstamumas - procesas, kurį sudaro visuma įstatymo baudžiamų veikų, padarytų tam tikroje valstybėje ar regione per tam tikrą laikotarpį⁸. Kad nusikalstamumas – procesas pripažįsta ir V. Kudriavcevas, sakydamas, kad nusikalstamumas, kaip ir individuali nusikalstama veika yra ne statistinis reiškinys, o procesas, besivystantis ir laike ir erdvėje⁹.

I. Karpecas pateikia tokį nusikalstamumo sąvokos apibrėžimą: nusikalstamumas – tai ekonominėje formacijoje atsiradęs, istoriškai kintantis reiškinys, turintis savo priežastis, dinamiką ir vystymosi dėsningumus, susidedantis iš konkrečių atitinkamoje visuomenėje per tam tikrą laiką padarytų nusikaltimų, charakterizuojamas kokybiniais ir kiekybiniais požymiais¹⁰.

Nusikalstamumą apibūdina jo paplitimas ir struktūra bei pastarųjų dinamika.

⁷ Dobryninas A., Gaidys V. Ar saugi Lietuvos visuomenė? Vilnius. 2004. P. 7.

⁸ Kriminologija. Vilnius. 1994. P. 37.

⁹ Кудрявцев В. Н. Причинность криминологии. Москва. 1968. С. 21.

¹⁰ Карпец И. И. Проблема преступности. Москва. 1969. С. 128.

Nusikalstamumo paplitimas dažniausiai matuojamas dviem rodikliais – būkle ir lygiu. Nusikalstamumo būklė – absoliutus nusikaltimų, padarytų per tam tikrą laikotarpį valstybėje ar atskirame regione skaičius. Šiame darbe nusikalstamumo lygis bus skaičiuojamas 10000 gyventojų, kadangi toks skaičiavimas įprastas Lietuvos mokslininkų darbuose. Nusikalstamumo dinamika atspindi būklės ir /arba/ lygio pasikeitimus per tam tikrą laiką. Nusikalstamumo struktūra – tai jo sandara ir vidinė forma.

Kriminologų seniai pastebėta, kad nusikalstamumas įvairiais ryšiais susijęs su visuomenės socialine, demografinė, ekonomine, teisine, politine ir moraline situacija, jos raida bei pokyčiais. Nusikalstamumo sąlygotumo kilmės, priežasčių suvokimas yra bene svarbiausias kriminologijos uždavinys. Esant stabiliai padėčiai šalyje, nusikalstamumo lygis taip pat stabilus. Socialinių krizių, radikalių permainų laikotarpiais nusikalstamumas paprastai didėja. Akivaizdus tokio reiškinio pavyzdys – sudėtinga kriminogeninė situacija pokomunistinėse ir pookupacinėse šalyse, taigi ir Lietuvoje. Kriminologai jau Lietuvos nacionalinio atgimimo sąjūdžio išvakarėse prognozavo artėjančią nusikalstamumo bangą, galimus nepalankius šio reiškinio kiekybinius ir kokybinius pakitimus, susijusius su penkiasdešimt metų trukusio okupacinio režimo padariniais ir jų likvidavimo sunkumais atkuriant rinkos ekonomikos ir kitas demokratinės valstybės bei visuomenės sistemas. Prognozės tapo realybe dar iki nepriklausomos Lietuvos Respublikos atkūrimo /*de jure* – 1990 metų kovo 11 d./¹¹.

Prasidėjus atgimimui Baltijos valstybėse nusikalstamumas Lietuvoje tradiciškai buvo 1,5 karto mažesnis negu Latvijoje ir 1,3 karto mažesnis negu Estijoje, nors šios valstybės tuo metu turėjo vienodas socialines ekonomines sąlygas. Dabartiniu metu pagal lyginamuosius rodiklius /koeficientas 10000 gyventojų/ nusikalstamumas Lietuvoje išliko trečdaliu mažesnis negu Estijoje, tačiau tapo penktadaliu didesnis negu Latvijoje.

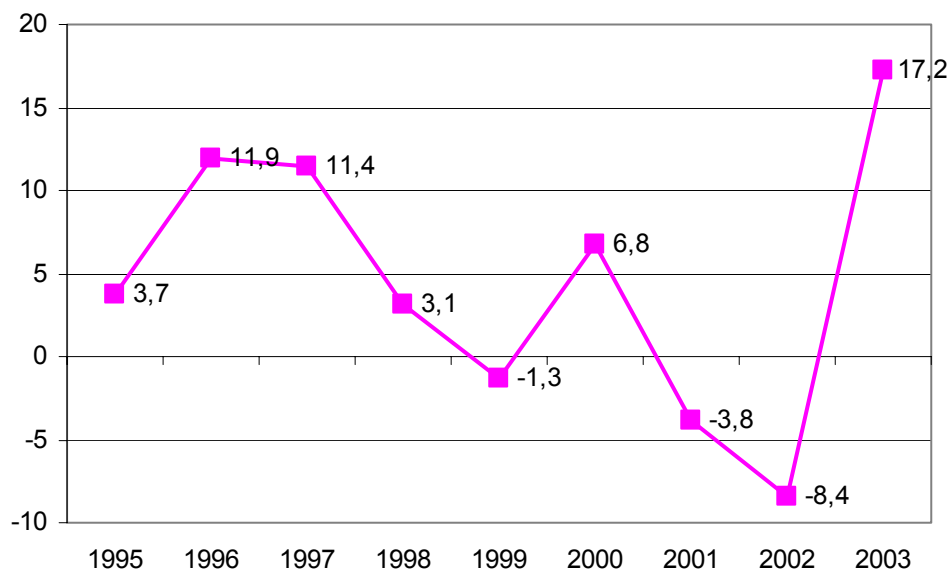
Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimas sąlygojo Lietuvos visuomenės gyvenimo pokyčius taip pat ir nusikalstamumo kitimą. Prof. dr. G. Babachinaitės teigimu nuo 1988 m. nusikalstamumas Lietuvoje plėtojantis rinkos ekonomikai ir kuriantis demokratinę visuomenę kito vis sparčiau, o ypač nuo tada, kai 1990 metų buvo atkurta nepriklausomybė¹².

Šiuo metu Lietuvoje aktualu atsakyti į klausimą, ar baigėsi pereinamojo laikotarpio į rinkos ekonomiką ir demokratinę visuomenę nusikalstamumo padėtis, ar galima tikėtis santykinio nusikalstamumo stabilizavimosi, todėl aktualu apžvelgti pagrindines nusikalstamumo Lietuvoje tendencijas.

¹¹ Dapšys.A. Kriminologinis nusikalstamumo situacijos Lietuvoje vertinimas. Prognozės ir prevencijos galimybės. Teisės problemos. 1998. Nr. 3-4. P. 167.

¹² G.Babachinaitė. Socialiniai pokyčiai ir nusikalstamumas // Jurisprudencija. Mokslo darbai. Vilnius. 2000. T. 15(7). P. 128-135.

1 grafikas. Nusikalstamumo pokyčių tempai Lietuvoje

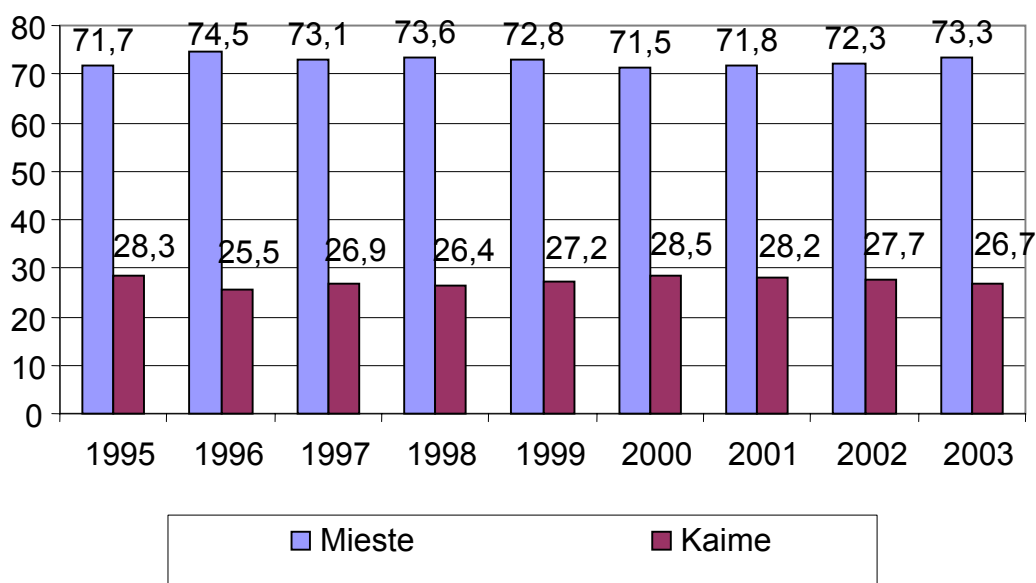

Darbe nusikalstamumą Lietuvoje analizuosiu laikotarpyje nuo 1995 – 2003 metų /žr. 1 priedo 1 lentelė/. 1995 metais Lietuvoje buvo užregistruota 60819 nusikaltimų arba 3,7 proc. daugiau lyginant su 1994 metais, nusikaltimų skaičius 10000 gyventojų sudarė 163,6 nusikaltimo, išaiškinamumas – 40 proc.¹³. Matome, kad laikotarpyje nuo 1995 - 1998 metų nusikalstamumas Lietuvoje didėjo, nusikalstamumo lygis taip pat išaugo - nuo 163,6 iki 210,9 nusikaltimų 10000 gyventojų. 1999 metais nusikalstamumas nežymiai sumažėjo – užregistruota 77108 nusikaltimų arba 1041 nusikaltimu mažiau negu 1998 metais kas sudarė 1,3 proc. nusikaltimų mažėjimą /žr. 1 grafiką/. 2000 metais nusikalstamumas išaugo 6,8 proc.. 2001 – 2002 metais nusikalstamumas mažėjo - atitinkamai 3,8 – 8,4 proc.. 2003 metais Lietuvoje užregistruotas rekordinis nusikaltimų skaičius – užregistruota 85130 nusikaltimų arba 17,2 proc. daugiau lyginant su 2002 metais, t.y. didžiausias nusikaltimų skaičius nagrinėjamame laikotarpyje ir net laikotarpyje nuo 1970 - 2003 metų, nusikalstamumo lygis 2003 metais išaugo iki 246,5 nusikaltimų.

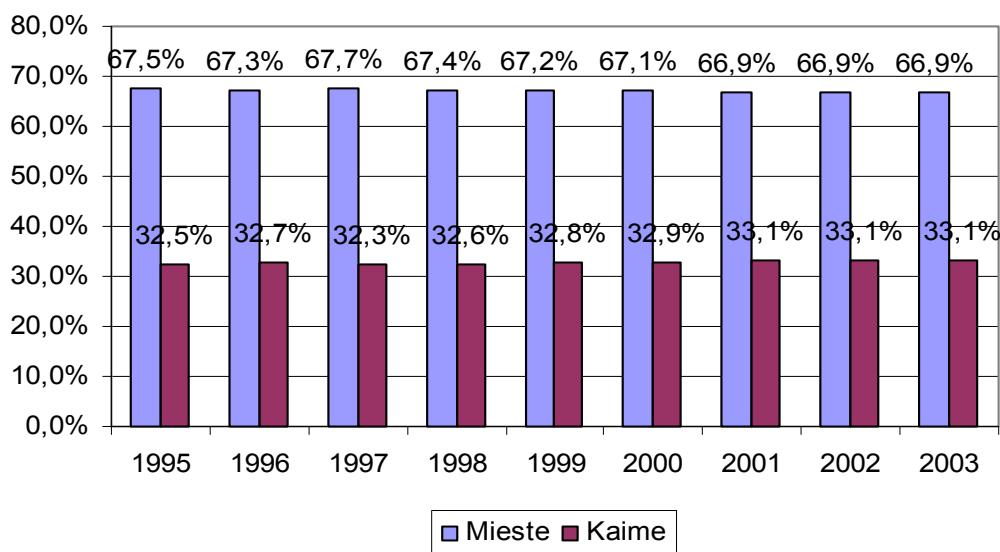
Apibendrinant nagrinėjamą laikotarpį galima teigti, kad nusikalstamumas Lietuvoje augo. Aišku, kad nusikalstamumo lygį nagrinėjamu laikotarpiu veikė aibė įvairiausių veiksnių. Keitėsi įstatymai ir kriminalinė politika, nusikaltimų registracijos reikalavimai, buvo kovos su nusikalstamumu atoslūgių. Visa tai negalėjo nedaryti poveikio nusikalstamumo lygiui. Veikiant vieniems iš tų veiksnių nusikalstamumas didėjo, veikiant kitiems – mažėjo. Nusikaltimų išaiškinamumas išliko beveik stabilus, nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 41,4 proc..

¹³ LR VRM IRD statistiniai duomenys iš prevencijos Lietuvoje centro interneto svetainės <http://www.nplc.lt>; prisijungimo laikas 2004 - 09 -10.

2 grafikas. Nusikalstamumas mieste ir kaime visų Lietuvoje užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu

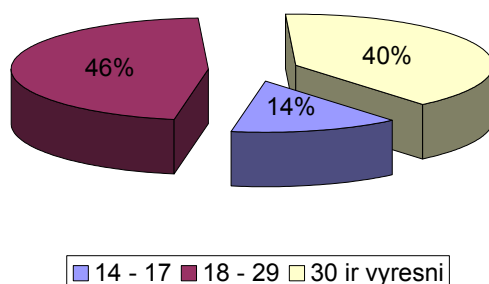
3 grafikas. Gyventojų pasiskirstymas mieste ir kaime

Kaip ir kitose pasaulio šalyse, Lietuvoje daugiau nusikaltimų padaroma miestuose nei kaimuose. Lyginant nusikalstamumą mieste ir kaime matome, kad nusikalstamumas mieste nuo 1995 - 2003 metų Lietuvoje išaugo 43,1 proc., tuo tarpu kaime per šį laikotarpį nusikalstamumas padidėjo tik 32,0 proc. /žr.1 priedo 2 lentelė/. Kaimuose padaromi nusikaltimai sudaro maždaug ¼ visų nusikaltimų. Nagrinėjamo laikotarpio paskutiniais metais nusikalstamumas mieste pradėjo didėti - 2003 metais sudarė 73,3 proc. visų Lietuvoje užregistruotų nusikaltimų, tuo tarpu kaime sumažėjo iki 26,7 proc. /žr. 2 grafiką/. Gyventojų pasiskirstymas Lietuvos miestuose ir kaimuose nagrinėjamo laikotarpio paskutiniais metais išliko stabilus /žr. 3 grafiką/.

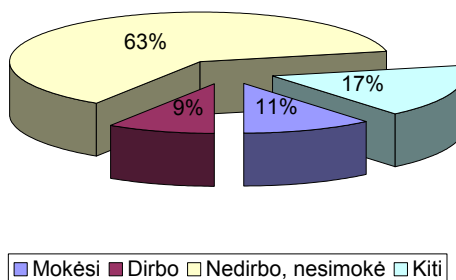
Apibendrinant galima daryti išvadą, jog nagrinėjamu laikotarpiu nusikalstamumas mieste augo sparčiau negu kaime. Visų Lietuvoje užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu nusikalstamumas tiek mieste tiek kaime išliko beveik stabilus, nagrinėjamu laikotarpiu mieste vidutiniškai sudarė 72,7 proc., kaime 27,2 proc..

4 grafikas. Asmenų, padariusių nusikaltimus amžius

Nagrinėjamu laikotarpiu didžiausią dalį – vidutiniškai 46 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus sudarė 18-29 metų amžiaus asmenys, didžiausią dalį – 48,7 proc. minėta asmenų grupė sudarė 2001 metais /žr. 1 priedo 4 lentelė/. Nagrinėjamu laikotarpiu 30 metų ir vyresnių amžiaus grupės asmenys sudarė vidutiniškai 40 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus skaičiaus. Mažiausią dalį – vidutiniškai 14 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus sudarė 14-17 metų amžiaus asmenys /žr. 4 grafiką/.

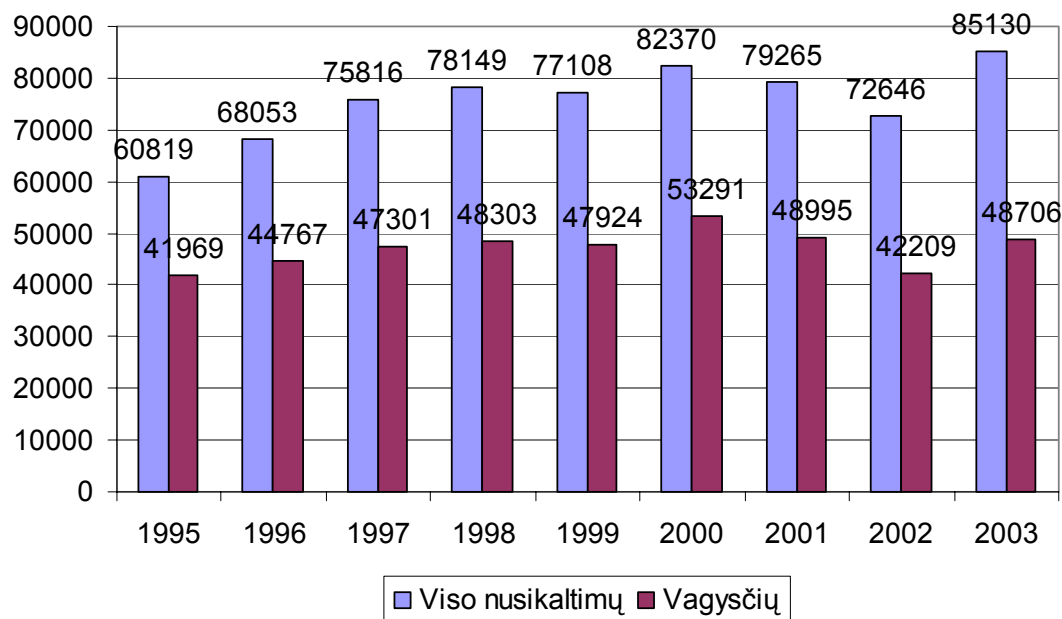
5 grafikas. Asmenų, padariusių nusikaltimus užimtumas

Didžiausią dalį - vidutiniškai 63 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus nagrinėjamu laikotarpiu sudarė nedirbantys ir nesimokantys asmenys, didžiausią dalį jie sudarė 2001 metais – 67,2 proc.. 2003 metais tokių asmenų sumažėjo, jie sudarė 58,5 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus /žr. 1 priedo 5 lentelė/. Besimokančių asmenų, padariusių nusikaltimus skaičius didėjo, didžiausią dalį jie sudarė 2003 metais – 16,8 proc. visų asmenų, padariusių nusikaltimus. Dirbančių asmenų, padariusių nusikaltimus skaičius nagrinėjamu laikotarpiu sudarė vidutiniškai 9 proc., iki 2001 metų minėtos grupės asmenų sumažėjo iki 5,0 proc., o 2003 metais padidėjo iki 14,2 proc., jeigu nekreipiant dėmesio į paskutiniuosius metus galima daryti išvadą, kad dirbantys asmenys padaro vis mažiau nusikaltimų, kai tuo tarpu besimokantys asmenys – jaunimas nusikaltimus daro vis dažniau. Kiti

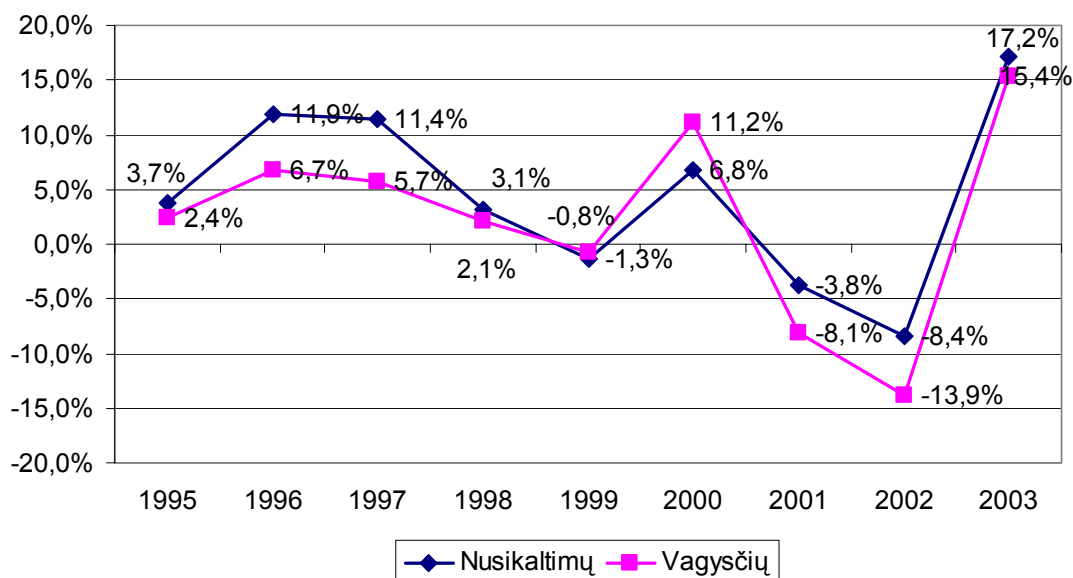
asmenys – asmenys, kurie ir dirbo ir mokėsi bei nedarbingo amžiaus piliečiai – pensininkai, įvairių grupių invalidai, nepriskiriami aukščiau išvardintoms kategorijoms vidutiniškai sudaro 17 proc. visų asmenų, padariusių nusikaltimus /žr. 5 grafiką/.

6 grafikas. Užregistruota nusikaltimų ir vagysčių Lietuvoje

Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje vagystės – labiausiai paplitęs nusikaltimas, jos sudaro didžiausią nusikaltimų dalį. Faktiškai bendras nusikaltimų skaičius labiausiai priklauso nuo vagysčių skaičiaus. Pranešimas, kad nusikalstamumas padidėjo, dažniausiai reiškia, jog padaugėjo nusikaltimų nuosavybei, ypač vagysčių /žr. 6 grafiką/.

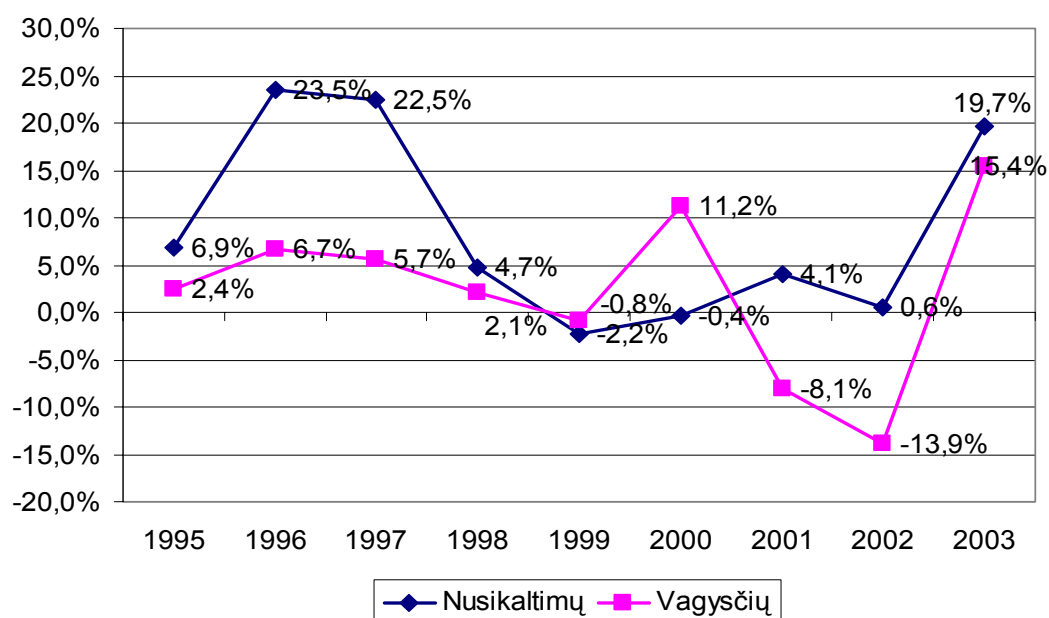
7 grafikas. Nusikaltimų ir vagysčių dinamika Lietuvoje

Laikotarpyje nuo 1995 - 1998 metų vagysčių skaičius Lietuvoje didėjo, vagysčių skaičius 10000 gyventojų minėtu laikotarpiu išaugo nuo 116 - 136 vagysčių, vagysčių išaiškinamumas

mažėjo /žr.1 priedo 6 lentelė/. 1999 metais vagysčių skaičius nežymiai sumažėjo – užregistruota 47924 vagysčių arba 379 vagystėmis mažiau negu 1998 metais, tai sudarė 0,8 proc. vagysčių mažėjimą /žr. 7 grafiką/. 2000 metais vagysčių skaičius padidėjo 11,2 proc. – užregistruota 53291 vagysčių, t.y. didžiausias vagysčių skaičius nagrinėjamame laikotarpyje, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo iki 152 vagysčių. 2001 – 2002 metais vagysčių skaičius kaip ir nusikalstamumas bendrai Lietuvoje mažėjo - atitinkamai 8,1 – 13,9 proc.. 2003 metais vagysčių skaičius vėl padidėjo – užregistruota 48706 vagysčių arba 15,4 proc. daugiau lyginant su 2002 metais. Nagrinėjamu laikotarpiu vagystės sudarė nuo 69,0 proc. visų užregistruotų nusikaltimų dalies 1995 metais iki 57,2 proc. visų užregistruotų nusikaltimų dalies 2003 metais. Vagysčių išaiškinamumas nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 29,0 proc..

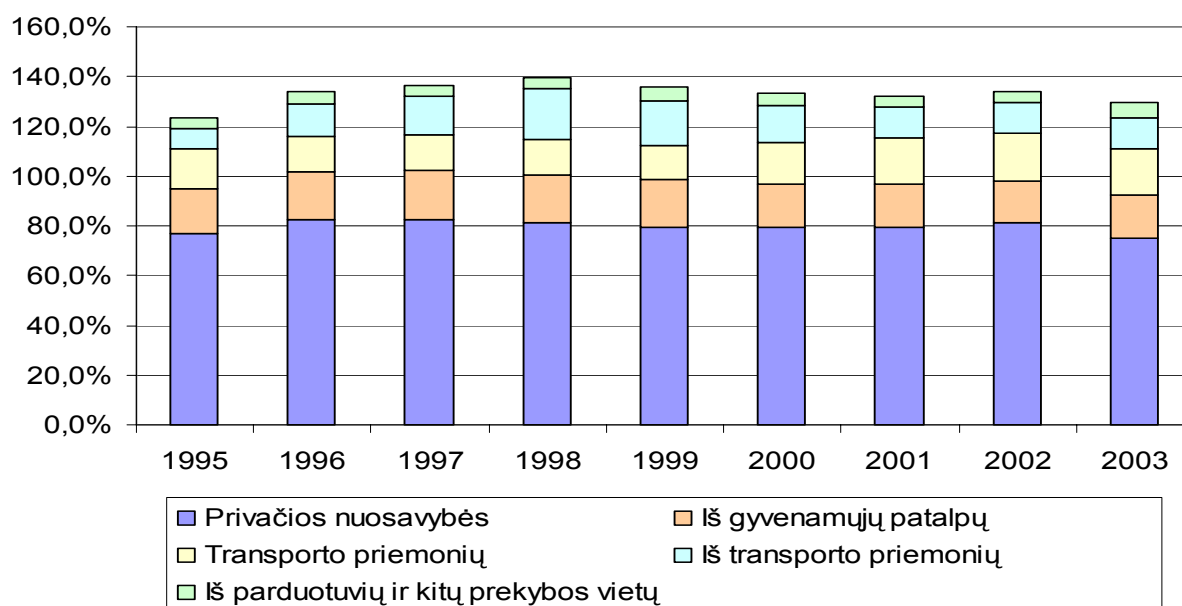
8 grafikas. Nusikaltimų /be vagysčių/ ir vagysčių pokyčių tempai Lietuvoje

Apibendrinant vagysčių ir bendro nusikalstamumo duomenis galima daryti išvadą, kad nagrinėjamu laikotarpiu nusikalstamumo /be vagysčių/ pokyčių tempo dinamika nėra visai panaši į vagysčių, kaip matome 2000 metais vagysčių skaičius gerokai nustelbė kitus rodiklius. /žr. 8 grafiką/.

Lietuvoje vagystės nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vidutiniškai 62,6 proc. visų užregistruotų nusikaltimų skaičiaus.

9 grafikas. Vagysčių struktūra Lietuvoje

Didžiausią dalį vagysčių struktūroje Lietuvoje nagrinėjamu laikotarpiu sudaro privačios nuosavybės vagystės /žr. 9 grafiką/.

Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymas ir valstybės turto didžiosios dalies privatizavimas bei kiti panašūs ekonominės reformos metu vykstantys nuosavybės transformavimo procesai sudarė sąlygas Lietuvos Respublikoje susiformuoti naujoms nuosavybės rūšims ir formoms.

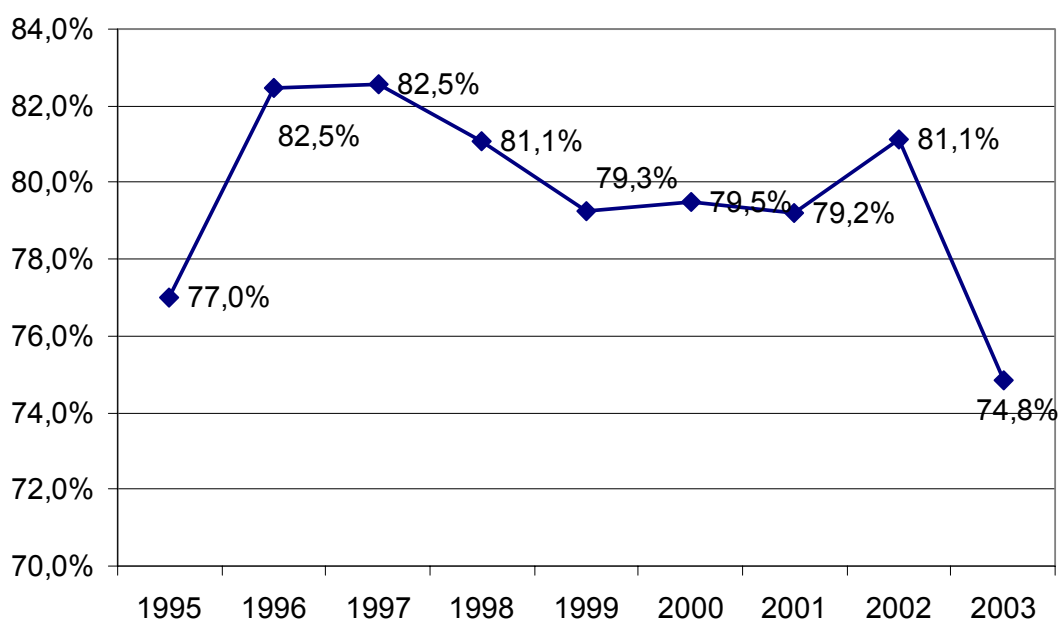
Privačios nuosavybės teisė pagal įgyvendinimo įvairovę gali pasireikšti įvairiomis formomis. Paprasčiausiai privati nuosavybė gali būti, kai fizinis asmuo pats įgyvendina savo nuosavybės teisę į turtą. Privati juridinio asmens nuosavybė yra, kai privatus juridinis asmuo yra perduoto jam turto savininkas, o tą turtą perdavusieji asmenys – steigėjai, akcininkai, pajininkai ir pan., yra tik atitinkamai akcijų, pajų savininkai, bet visais atvejais jie išsaugo reikalavimo teisę į perduotą turtą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 1-ojoje dalyje įtvirtinta, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise. Priimti ir kiti įstatymai, įteisinantys valstybės turto didžiosios dalies perdavimą privačion nuosavybėn bei nustatantys tokio perdavimo tvarką ir sąlygas. Šiuo atžvilgiu Lietuva yra pradiniam etape, lyginant su kitomis Vidurio ir Rytų Europos valstybėmis¹⁴.

Šiuo metu Lietuvos statistikoje naudojamas pavadinimas „privačios nuosavybės“ vagystės - gana ginčytinas, pavadinimu „privačios nuosavybės“ vagystės konkrečiai neįvardijama nei kas, nei iš kur pagrobta, šios rūšies vagystės dalinai apima ir kitų rūšių vagystes – vagystes iš gyvenamųjų patalpų, transporto priemonių vagystes ir pan.. Toks neišbaigtas vagysčių rūšiavimas – kritikuotinas, tai apsunkina tikslios vagysčių struktūros analizės atlikimą.

¹⁴ Vitkevičius P. ir kt.. Civilinė teisė. Vilnius. 1997. P. 256.

10 grafikas. **Privačios nuosavybės vagysčių dalis visų vagysčių atžvilgiu**

Privačios nuosavybės vagystės nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudaro 79,6 proc. visų Lietuvoje užregistruotų vagysčių –1995 metais užregistruotos 32307 minėtos kategorijos vagystės, kurios sudarė 77,0 proc. visų užregistruotų vagysčių /žr. 10 grafiką/. Šios rūšies vagysčių skaičius iki 1998 metų išaugo iki 39165 vagysčių, tai sudarė 81,1 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 106 vagystės 10000 gyventojų /žr. 1 priedo 9 lentelė/. 1999 metais šios rūšies vagysčių lyginant su 1998 metais sumažėjo 1178 vagystėmis arba 3 proc., jos sudarė 79,3 proc. visų užregistruotų vagysčių. 2000 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo iki 42365 vagysčių, tai sudarė 79,5 proc. visų užregistruotų vagysčių. 2001 – 2002 metais jų skaičius mažėjo, 2002 metais šios rūšies vagysčių skaičius sumažėjo iki 34243, jos sudarė 81,1 proc. visų užregistruotų vagysčių. Tačiau 2003 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo iki 36448 vagysčių ir sudarė 74,8 proc. visų užregistruotų vagysčių. Privačios nuosavybės vagysčių skaičius 10000 gyventojų vidutiniškai sudarė 103 vagystės, išaiškinamumas vidutiniškai sudarė 27,9 proc.. Šios rūšies vagysčių skaičius 10000 gyventojų 1995 metais sudarė 87 vagystės, laikotarpyje iki 1999 metų vidutiniškai sudarė 103 vagystės, didžiausias buvo 2000 metais - sudarė net 115 vagysčių, 2001 metais pradėjo kristi, nukrito iki 105 vagysčių, o 2002 metais sumažėjo iki 98 vagysčių, tuo tarpu 2003 metais vėl pakilo iki 105 vagysčių.

Vagystė iš gyvenamųjų patalpų – vienas iš mažiau paplitusių vagystės būdų. Įsibrovimą į gyvenamąją patalpą Lietuvos baudžiamieji įstatymai laiko daug pavojingesniu nusikaltimu. Pažymėtina, kad įsibrovimu į gyvenamąją patalpą ne tik kėsiamasi pagrobti žmogaus turtą, bet kartu pažeidžiamas ir dar vienas papildomas objektas – Konstitucijoje garantuota žmogaus teisė į gyvenamosios patalpos neliečiamumą. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 24 straipsnyje

deklaruojama – “žmogaus būstas neliečiamas, be gyventojų sutikimo įeiti į būstą neleidžiama kitaip, kaip tik teismo sprendimu arba įstatymo nustatyta tvarka tada, kai reikia garantuoti viešąją tvarką, sulaikyti nusikaltėlių, gelbėti žmogaus gyvybę, sveikatą ar turtą”¹⁵.

Vagystė, padaryta įsibraunant į patalpą rodo didesnę kaltininko įžūlumą, siekiant užsibrėžto tikslo – paaimti ir pasisavinti svetimą turtą. Lietuvos baudžiamojoje teisėje “įsibrovimu” suprantamas slapas arba atviras neteisėtas patekimas į patalpą.

Įsibrovimas – visuomet neteisėtas, neleistinas patekimas į patalpą. Neteisėtumas šiuo atveju reiškia, kad kaltininkui į patalpą apskritai draudžiama įeiti be atskiro leidimo arba draudimas galioja tik tam tikrą laiką. Reikėtų pritarti V.Piesliako nuomonei, kad nusikaltimų nuosavybei atvejais neteisėtu turėtų būti laikomas patekimas į patalpą be jokio formalaus pagrindo, neturint jokio teisėto intereso, jokių teisių į ją įeiti¹⁶.

Vagysčių struktūroje Lietuvoje vagystės iš gyvenamųjų patalpų nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudaro 18,3 proc. /žr. 9 grafiką/. 1995 metais šios rūšies vagysčių – užregistruota 7462 arba 17,8 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, 10000 gyventojų teko 20 vagysčių, išaiškinamumas sudarė 34,9 proc. /žr. 1 priedo 9 lentelę/. 1996 – 1997 metais šių vagysčių skaičius didėjo – 1997 metais užregistruotos 9424 vagystės, nagrinėjamame laikotarpyje tai buvo didžiausias vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius. 1998 - 1999 vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius mažėjo – 1999 metais šios rūšies vagysčių sumažėjo iki 9180 vagysčių arba 0,7 proc. mažiau lyginant su 1998 metais, kas sudarė 19,2 proc. visų užregistruotų vagysčių, šios rūšies vagysčių išaiškinamumas nuo 1995 metų mažėjęs 1999 metais nežymiai padidėjo ir sudarė 22,5 proc.. 2000 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 0,3 proc. – užregistruotos 9203 vagystės, jos sudarė 17,3 proc. visų užregistruotų vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išliko nepakitęs - 25 vagystės, išaiškinamumas padidėjo iki 25,2 proc.. 2001 – 2002 metais vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius mažėjo - 2002 metais vagysčių sumažėjo net 19,2 proc., užregistruota 6989 šios rūšies vagysčių, tai sudarė 16,6 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 20 vagysčių 10000 gyventojų, išaiškinamumas padidėjo iki 28,8 proc.. 2003 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 22,6 proc. - užregistruotos 8573 vagystės, kas sudarė 17,6 proc. visų užregistruotų vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų vėl išaugo iki 25 vagysčių, išaiškinamumas sumažėjo iki 25 proc..

Apibendrinant nagrinėjamo laikotarpio vagysčių iš gyvenamųjų patalpų duomenis galime pastebėti, kad šios rūšies vagysčių skaičius nuo 1995 - 1997 metų didėjo, o nuo 1998 metų pradėjo mažėti. Mažiausias šios rūšies vagysčių skaičius nagrinėjamu laikotarpiu - užregistruotas 2002 metais – 6989 vagysčių. Išaiškinamumas vidutiniškai sudarė 26,5 proc..

¹⁵ Lietuvos Respublikos Konstitucija //Valstybės žinios. 1992. Nr. 33-1014.

¹⁶ Piesliakas V. Grobimas įsibraunant į butą, patalpą ar kitokią saugyklą // Socialistinė teisė. 1984. Nr. 1. P. 13.

Lietuvoje transporto priemonių vagystės nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vidutiniškai 16,2 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. 1995 metais užregistruotos 6738 transporto priemonių vagystės, kas sudarė 16,1 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 18 vagysčių 10000 gyventojų. 1996 metais šių vagysčių skaičius sumažėjo 7 proc. – užregistruota 6267 vagysčių, kas sudarė 14,0 proc. visų užregistruotų vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų sumažėjo iki 17 vagysčių. 1997 – 1998 metais šių vagysčių skaičius didėjo – atitinkamai 6,9 - 3,7 proc.. 1999 metais transporto priemonių vagysčių skaičius sumažėjo 4 proc. – užregistruota 6671 vagysčių, kas sudarė 13,9 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 18 vagysčių 10000 gyventojų. 2000 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 35 proc. – užregistruota 9006 vagysčių, kas sudarė 16,9 proc. visų užregistruotų vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo iki 24 vagysčių. 2001 - 2002 metais transporto priemonių vagysčių skaičius mažėjo - atitinkamai 0,9 – 8,5 proc.. 2003 metais transporto priemonių vagysčių skaičius padidėjo 10,7 proc. – užregistruota 9035 vagysčių, kas sudarė 18,6 proc. visų užregistruotų vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų padidėjo iki 26 vagysčių. Transporto priemonių vagysčių išaiškinamumas nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 21,3 proc.. Transporto priemonių vagystėse nagrinėjamu laikotarpiu didžiąją dalį – 63,2 proc. sudaro automobilių vagystės.

Automobilių vagystės nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vidutiniškai 10,2 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. 1995 metais buvo užregistruotos 4506 automobilių vagystės, tai sudarė 10,7 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 12 vagysčių 10000 gyventojų. Nuo 1995 – 1997 metų automobilių vagysčių skaičius sumažėjo 701 vagyste. 1997 metais užregistruotos 3805 automobilių vagystės ir sudarė 8,0 proc. visų užregistruotų vagysčių. 1998 metais automobilių vagysčių skaičius išaugo 9,4 proc., 1999 metais šis skaičius sumažėjo 11,7 proc.. 2000 – 2001 metais automobilių vagysčių skaičius didėjo, 2002 metais šis skaičius nežymiai sumažėjo. 2003 metais Lietuvoje užregistruota 6448 automobilių vagysčių, tai sudarė 13,2 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 19 vagysčių 10000 gyventojų. Automobilių vagysčių išaiškinamumas nagrinėjamu laikotarpiu Lietuvoje vidutiniškai sudarė 14,4 proc., tai – mažiausiai išaiškinama vagysčių rūšis.

Analizuojant automobilių vagystes Lietuvoje pastebime, kad nagrinėjamu laikotarpiu situacija - beveik analogiška transporto priemonių vagystėms.

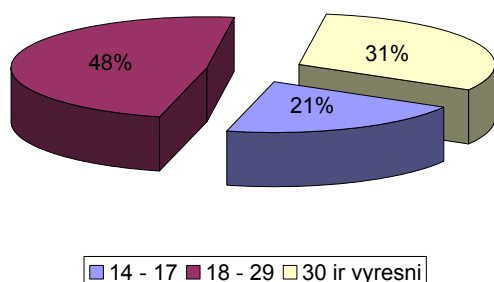
Remiantis minėtais duomenimis galime pastebėti, kad nagrinėjamu laikotarpiu automobilių vagysčių kitimo tempas – gana "banguotas", tam įtakos galėjo turėti dažni įstatymų pakeitimai. 1999 metais automobilio vagystė iš kvalifikuotos nusikaltimo sudėties, numatytos LR BK 271 str. 4 d., perkvalifikuota į LR BK 271 str. 1 d., kuriam įsigaliojus padaugėjo automobilių vagysčių, todėl 2000 metų kovo 21 dienos įstatymu Nr. IX-800, atsakomybė už automobilio pagrobimą numatyta LR BK 271 str. 3 d..

Lietuvoje vagystės iš transporto priemonių nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vidutiniškai 14,2 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. Šios rūšies vagysčių skaičius laikotarpyje nuo 1995 – 1998 metų sparčiai didėjo, atitinkamai nuo 3338 vagysčių iki 9816 vagysčių - išaugo 6478 vagystėmis, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo trigubai. Laikotarpyje nuo 1998 - 2002 metų šios rūšies vagysčių skaičius sumažėjo 4374 vagystėmis arba beveik 1,5 karto. 2002 metais užregistruota 5442 vagysčių, kas sudarė 12,9 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. 2003 metais vagysčių skaičius iš transporto priemonių nežymiai padidėjo - užregistruota 5978 vagysčių.

Apibendrinant nagrinėjamo laikotarpio vagysčių iš transporto priemonių duomenis galima daryti išvadą, kad šios rūšies vagysčių skaičius nuo 1995 - 1998 metų didėjo, o nuo 1999 metų pradėjo mažėti. Didžiausias šios rūšies vagysčių skaičius nagrinėjamu laikotarpiu - užregistruotas 1998 metais – 9816 vagysčių. Išaiškinamumas nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 21,0 proc.. Vagystėse iš transporto priemonių daugiausia – pagrobama audioaparaturės, ratlankių bei įvairių asmeninių daiktų. Darbo autorė, remdamasi praktine patirtimi mano, kad vagysčių iš transporto priemonių mažėjimas Lietuvoje – padidėjusio latentiskumo rezultatas, kadangi daugelis nukentėjusiųjų dėl nedidelės pagrobiamų daiktų vertės kreiptis į policiją atsisako.

Vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų nagrinėjamu laikotarpiu Lietuvoje sudarė vidutiniškai 4,8 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. Nuo 1995 - 2000 metų šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 824 vagystėmis. 2001 - 2002 metais vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų mažėjo. Nagrinėjamu laikotarpiu mažiausias šios rūšies vagysčių skaičius užregistruotas 2002 metais – 1673 vagystės. 2003 metais užregistruotos 3057 vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų, šis skaičius - didžiausias per visą nagrinėjamą laikotarpį, lyginant su 2002 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 82,7 proc., išaiškinamumas nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 43,7 proc..

11 grafikas. Asmenų, padariusių vagystes amžius

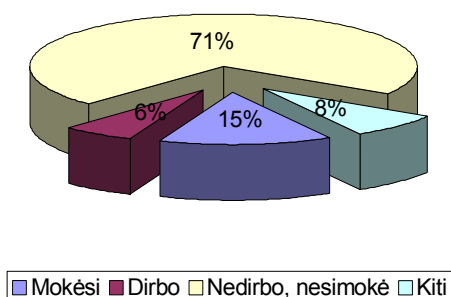

Nagrinėjamu laikotarpiu didžiausią dalį – vidutiniškai 48 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes sudarė 18-29 metų amžiaus asmenys, didžiausią dalį – 51,7 proc. minėta asmenų grupė sudarė 2001 metais /žr. 1 priedo 7 lentelė/. Nagrinėjamu laikotarpiu 30 metų ir

vyresnių amžiaus grupės asmenys sudarė vidutiniškai 31 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes skaičiaus. Mažiausią dalį – vidutiniškai 21 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes sudarė 14-17 metų amžiaus asmenys /žr. 11 grafiką/.

Palyginus nustatytų asmenų, padariusių vagystes amžiaus pasiskirstymo struktūrą su nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus amžiaus pasiskirstymo struktūra pastebime nemažus skirtumus - 14-17 metų amžiaus grupės asmenų tarp vagystes darančių asmenų 7 proc. – daugiau, žinoma tai nemaža dalimi sąlygota to, kad baudžiamoji atsakomybė už vagystes Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatyta nuo 14 metų, taigi dalis jaunų asmenų, atsakančių už vagystes pagal baudžiamuosius įstatymus už dalį kitų nusikaltimų atsakomybės išvengia. Tuo tarpu 30 metų ir vyresnių asmenų tarp vagystes darančių asmenų 9 proc. – mažiau.

12 grafikas. Asmenų, padariusių vagystes užimtumas

Didžiausią dalį - vidutiniškai 71 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes nagrinėjamu laikotarpiu sudarė nedirbantys ir nesimokantys asmenys, didžiausią dalį jie sudarė 2001 metais – 75,4 proc., 2003 metais minėtos grupės asmenų sumažėjo iki 64,3 proc. /žr. 12 grafiką/. Besimokančių asmenų, padariusių vagystes skaičius didėjo, vidutiniškai sudarė 15 proc., didžiausią dalį jie sudarė 2002 metais – 20,6 proc. visų asmenų, padariusių nusikaltimus. Dirbančių asmenų, padariusių vagystes skaičius nagrinėjamu laikotarpiu sudarė vidutiniškai 6,0 proc., iki 2001 metų minėtos grupės asmenų sumažėjo iki 2,1 proc., 2002 – 2003 metais dirbančių asmenų, padariusių vagystes skaičius didėjo - atitinkamai 7,1 – 8,4 proc. /žr. 1 priedo 8 lentelė/.

Atkreipiant dėmesį į paskutiniuosius metus galima daryti išvadą, kad dirbančių asmenų, įvykdančių vagystes skaičius Lietuvoje pradėjo didėti. Galbūt pastaraisiais metais egzistuoja tendencija, jog asmenys, darantys vagystes dirba tik “dėl akių”.

Palyginus nustatytų asmenų, padariusių vagystes užimtumo pasiskirstymo struktūrą su asmenų, padariusių nusikaltimus užimtumo pasiskirstymo struktūra pastebime, kad tarp vagystes darančių asmenų besimokančių asmenų 4 proc. – daugiau, nedirbančių ir nesimokančių asmenų

net 8 proc. – daugiau, tuo tarpu kitų asmenų – asmenų, kurie ir dirbo ir mokėsi bei nedarbingo amžiaus piliečių 9 proc. - mažiau.

II. BENDROJI VAGYSČIŲ KLAIPĖDOS MIESTE KRIMINOLOGINĖ

CHARAKTERISTIKA

II.1. KLAIPĖDOS MIESTO IR REGIONO SOCIALINIAI,

DEMOGRAFINIAI YPATUMAI

Klaipėda – Vakarų Lietuvos centras. Klaipėda – trečias pagal dydį Lietuvos miestas, išsidėstęs vakarinėje Lietuvos dalyje. Miestas užima labai patogią geografinę padėtį Baltijos jūros regione. Tai neužšalantis uostas prie jūros ir Kuršių marių ir esantis visai netoli kitų Baltijos jūros uostų Kaliningrado /Rusijoje/ ir Rygos /Latvijoje/. Didėja Klaipėdos miesto įtaka apskričiai ir visam regionui, tai - pagrindinis regiono ekonominės plėtros variklis.

Klaipėdos apskritis – išsidėsčiusi tarp Skandinavijos ir centrinės Europos vakarinėje Lietuvos Respublikos dalyje. Apskritis ribojasi su Latvijos Respublika šiaurėje ir Kaliningrado regionu pietuose. Šalie viduje Klaipėdos apskritis ribojasi su Telšių bei Tauragės regionais. Klaipėdos apskritis – vienintelis Lietuvos Respublikos regionas, išsidėstęs Baltijos jūros pakrantėje. Didžiausias regiono plotis iš rytų į vakarus siekia maždaug 40 kilometrų, o iš šiaurės į pietus – maždaug 100 kilometrų. Apskrities transporto infrastruktūra – glaudžiai susijusi su kontinentu, padaro apskritį patrauklia abipusiems tranzito srautams su centrine Europa bei Skandinavija. Transeuropiniai koridoriai drauge su savo B atšaka /Klaipėda – Vilnius – Minskas – Kijevas/ yra nusidriekę iš Rytų į Vakarus per Klaipėdos apskritį drauge su kitais dviem Europiniais greitkeliais E272 /Klaipėda – Palanga – Šiauliai – Panevėžys – Vilnius/ ir E85 /Klaipėda – Kaunas – Vilnius – Lvovas – Bukareštas – Aleksandropolis/. Klaipėda – slenkstis, kur tranzitiniai kroviniai sudaro maždaug 80 proc. visų krovinių srautų¹⁷.

Klaipėdos miestas – apskrities centras, turtingas lankytinomis vietomis, daug lankytojų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš užsienio valstybių nuolat pritraukia vienintelis Pabaltijo šalyse Lietuvos jūrų muziejus.

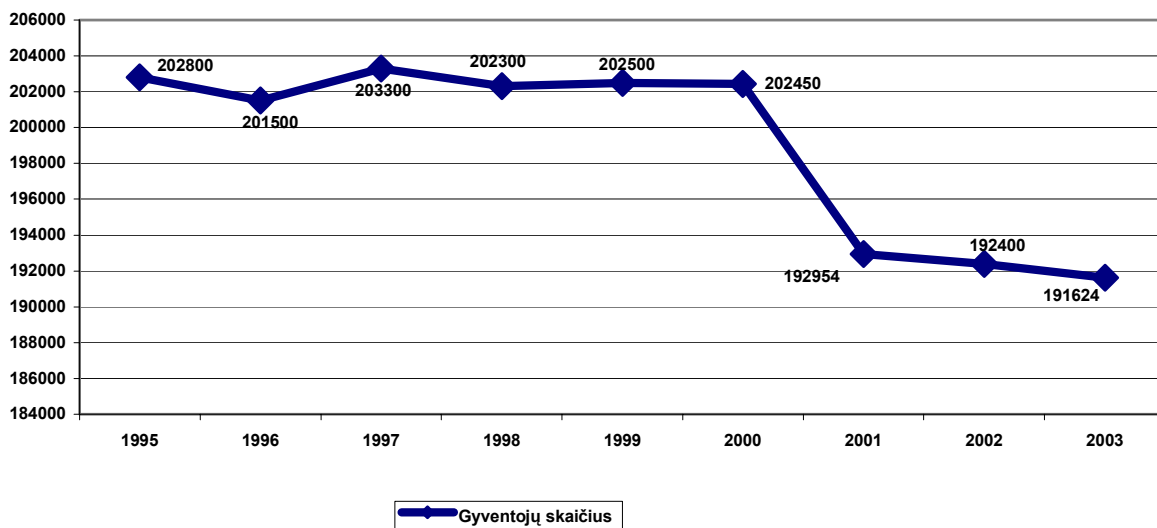
Klaipėda yra intensyviai besivystantis uostamiestis, tai gamybos, verslo, švietimo, mokslo, kultūros, rekreacijos administracinis centras, turintis savitas tradicijas. Klaipėdos uostas – didelis tarptautinio krovinių tranzito mazgas. Klaipėdos miesto teritoriją sudaro 98,35 kvadratiniai kilometrai.

Klaipėda – Lietuvos pajūrio centras, kurortinis miestas, tai vienas svarbiausių turistų traukos centrų. Klaipėdos miestas išsiskiria iš visų Lietuvos miestų ir pritraukia daug svečių savo tradiciniais renginiais - Klaipėdos muzikos pavasariu, varpų muzikos ir šiuolaikinės muzikos “Marių klavyrai”, “Pilies džiazas” festivaliais, tarptautine vaikų folkloro švente “Volungėlė” ir

¹⁷ Klaipėdos savivaldybė. [http: www.klaipeda.lt](http://www.klaipeda.lt); prisijungimo laikas 2004 - 10 - 05.

kt.. Metų įvykiu tampa tradicinė Jūros šventė, kasmet vykstanti liepos mėnesio pabaigoje ir pritraukianti daugiau kaip pusę milijono lankytojų.

13 grafikas. Klaipėdos miesto gyventojų skaičius

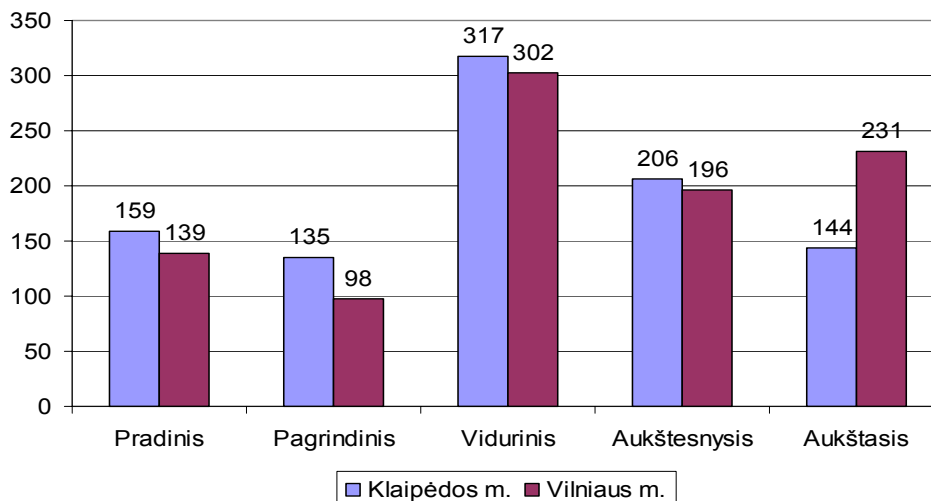

Remiantis 2001 metais vykusio gyventojų surašymo duomenimis Klaipėdos mieste gyveno 192954 gyventojai, iš jų 89521 vyrai, 103433 moterys. Gyventojų skaičius Klaipėdos mieste mažėja, 2003 metų sausio 1 d. Klaipėdos mieste gyveno 191624 gyventojai /žr. 13 grafiką/.

Per pastarąjį dešimtmetį gyventojų pokytį sąlygojo gimstamumo sumažėjimas bei vidinė ir išorinė migracija. 2003 metų duomenimis viename kvadratiname kilometre Klaipėdos mieste gyveno 1940,7 gyventojai, kai tuo tarpu Lietuvoje viename kvadratiname kilometre vidutiniškai gyvena 56,6 gyventojai, taigi gyventojų tankumas Klaipėdos mieste – didesnis už šalies vidurkį.

Klaipėdos mieste – 3 pradinės mokyklos, pagrindinė mokykla, 26 vidurinės mokyklos, 4 gimnazijos, 2 jaunimo mokyklos, 8 profesinės mokyklos, 8 kolegijos, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademijos Vizualinės komunikacijos skyrius.

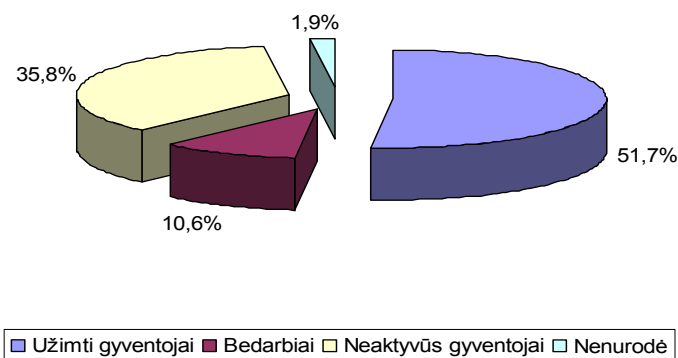
14 grafikas. Gyventojų išsilavinimo lygis

Lyginant Klaipėdos miesto gyventojų išsilavinimo lygį 1000 -iui 10 metų ir vyresnių gyventojų su Vilniaus miesto analogišku rodikliu matome, kad tiek Klaipėdos mieste, tiek Vilniaus mieste dominuoja vidurinį išsilavinimą turintys gyventojai, tuo tarpu gyventojų turinčių aukštąjį išsilavinimą daugiau – Vilniuje /žr. 14 grafiką/.

Pagal etninę sudėtį Klaipėdos miesto gyventojai – pasiskirstę sekančiai: lietuvių - 63 proc., rusų - 28,2 proc., baltarusių - 2,7 proc., lenkų - 0,5 proc., kitų tautybių - 5,6 proc.

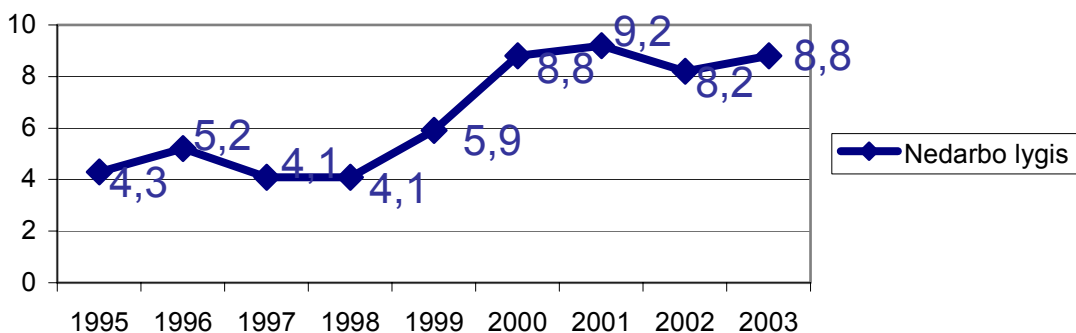
15 grafikas. Klaipėdos miesto gyventojų užimtumas

2001 metų gyventojų surašymo duomenimis Klaipėdos mieste penkiolikos metų ir vyresnių gyventojų užregistruota 159232, pagal užimtumą jie pasiskirstę sekančiai: užimti gyventojai – 82369 arba 51,7 proc., Lietuvoje 1273820 arba 45,4 proc., bedarbiai – 16902 arba 10,6 proc., Lietuvoje 308377 arba 11,0 proc., neaktyvūs gyventojai – 57023 arba 35,8 proc., Lietuvoje 1189232 arba 42,4 proc., nenurodė – 2938 arba 1,9 proc., Lietuvoje 32559 arba 1,2 proc. /žr. 15 grafiką/. Taigi vertinant Klaipėdos miesto gyventojų pasiskirstymą pagal užimtumą matome, kad užimtų gyventojų procentas Klaipėdos mieste – didesnis negu Lietuvoje, o bedarbių ir neaktyvių gyventojų – mažiau negu Lietuvoje.

Klaipėdos mieste – apie 120 akcinių bendrovių, daugiau negu 2900 uždarytų akcinių bendrovių, per 7000 individualių įmonių bei keli šimtai kitokių įmonių.

16 grafikas. Nedarbo lygis Klaipėdos mieste

Nedarbo lygis Klaipėdos mieste nuo 1999 metų didėja. 2004 metų spalio 1 d. Klaipėdos miesto darbo biržoje buvo užregistruota 7073 bedarbių, gyvenančių Klaipėdos mieste, iš jų 4813 arba 68 proc. - moterys, 558 arba 7,9 proc. - jaunimas iki 25 metų amžiaus, 933 arba 13,2 proc. vyresnio amžiaus bedarbiai /žr. 16 grafiką/¹⁸. 2003 metais didžiausi grupės darbuotojų atleidimai, įtakoję vietinę darbo rinką buvo tokiose įmonėse kaip AB "Trinyčiai", AB "Klaipėdos mediena".

Pastaraisiais metais Klaipėdos mieste pastebima jaunimo iki 25 metų amžiaus mažėjimo tendencija, šios grupės asmenų skaičius Klaipėdos mieste nuo 1995 metų iki 2002 metų didėjo - 2002 metais minėtos grupės asmenų užregistruota 12949, o 2004 metų liepos 1 dieną jaunimo iki 25 metų amžiaus – užregistruota tik 9386, taigi iš Klaipėdos miesto išvykstančio jaunimo skaičius didėja.

¹⁸ Darbo rinkos rodikliai teritorijose // Lietuvos darbo birža <http://www.ldb.lt>; prisijungimo laikas 2004 - 10 - 01.

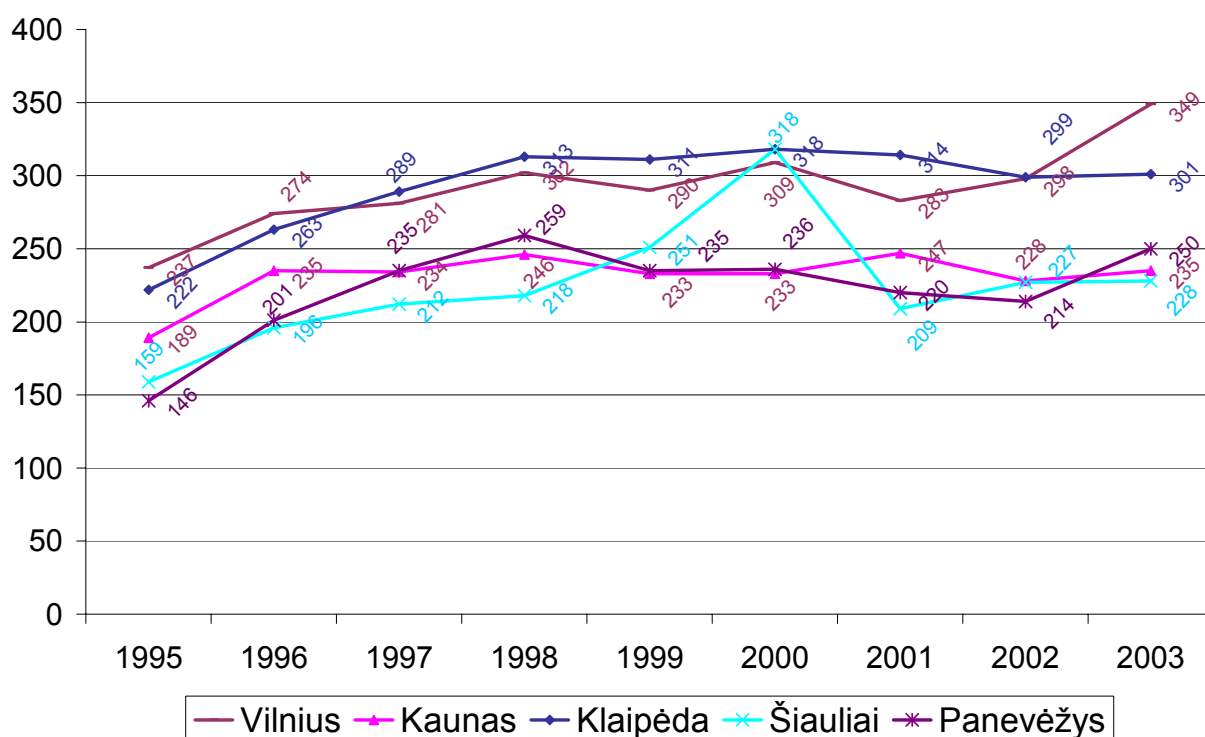
II.2. KRIMINOGENINĖ SITUACIJA KLAIPĖDOS MIESTE

Šioje darbo dalyje analizuosiu pagrindinius nusikalstamumo ir vagysčių rodiklius – būklę, lygį, struktūrą ir jų dinamiką Klaipėdos mieste didžiųjų Lietuvos miestų kontekste.

Kriminogeninės situacijos Klaipėdos mieste tyrimas ir įvertinimas reikalauja atsakyti į šiuos klausimus:

- Kokia yra dabartinė kriminogeninė situacija Klaipėdos mieste? Ar ši situacija yra kuo nors ypatinga Lietuvos didžiųjų miestų kontekste? Jei taip, tai kuo ji ypatinga?
- Kokios yra kriminogeninės situacijos Klaipėdos mieste tendencijos? Ar jos kuo nors išsiskiria didžiųjų Lietuvos miestų kontekste? Kokius pokyčius galima prognozuoti, jei kriminogeninę situaciją veikiantys faktoriai išliks tokie pat kaip dabar, ir nieko naujo nebus daroma situacijai pagerinti?
- Kokios yra nusikalstamumo priežastys ir sąlygos?

17 grafikas. Nusikalstamumo lygis didžiuosiuose Lietuvos miestuose

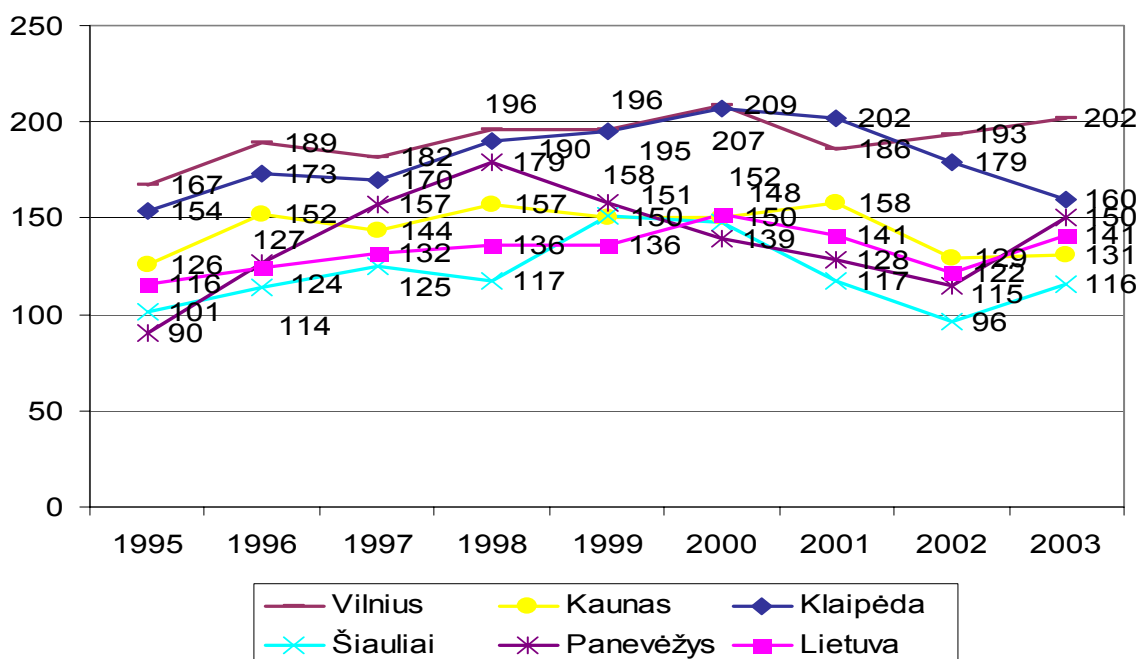
Kriminogeniniu požiūriu Klaipėdos mieste – padaroma daug nusikaltimų, lyginant su nusikalstamumu Lietuvoje matome, kad nusikaltimų skaičius 10000 gyventojų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste vidutiniškai 85 nusikaltimais didesnis negu Lietuvoje /žr. 2 priedo 1 lentelė/. Lyginant nusikalstamumo lygį Lietuvos didžiuosiuose miestuose galime pastebėti, kad nagrinėjamu laikotarpiu didžiausias nusikalstamumo lygis – Klaipėdos mieste vidutiniškai - 292 nusikaltimų, Vilniaus mieste vidutiniškai - 291 nusikaltimų, mažiausiai nusikaltimų 10000 gyventojų – Panevėžio mieste – 222. Per visą nagrinėjamą laikotarpį mažiausiai nusikaltimų

Klaipėdos mieste užregistruota 1995 metais - 4512 nusikaltimų arba 7,6 proc. daugiau lyginant su 1994 metais, nusikaltimų skaičius 10000 gyventojų sudaro 222 nusikaltimus /žr. 17 grafiką/.

Išaiškintų nusikaltimų skaičius nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė - 37,2 proc., didžiausias šis skaičius – Šiaulių mieste, vidutiniškai sudarė 44,3 proc., mažiausias – Vilniaus mieste, vidutiniškai sudarė 29,8 proc.. Taigi Klaipėdos miestas pagal išaiškintų nusikaltimų skaičių lyginant su kitais didžiaisiais Lietuvos miestais nagrinėjamu laikotarpiu pasiekė antrąjį rezultatą, Lietuvoje nusikaltimų išaiškinamumas vidutiniškai sudarė 41,3 proc..

Apibendrinant nagrinėjamą laikotarpį galima teigti, kad nusikalstamumas Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje augo. Nusikalstamumo lygis Klaipėdos mieste lyginant jį su kitais didžiaisiais Lietuvos miestais nagrinėjamu laikotarpiu - didžiausias. Rekordinis nusikaltimų skaičius nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste užregistruotas 2000 metais – 6439 nusikaltimų, Lietuvoje rekordinis nusikaltimų skaičius užregistruotas 2003 metais. Kas lemia didžiausią nusikalstamumo lygį būtent Klaipėdos mieste? Didelis registruoto nusikalstamumo skaičius gali būti siejamas tiek su realiai blogesne kriminogenine padėtimi Klaipėdos mieste, tiek ir su aktyvesne nusikalstamumo registracija – mažesne latentinio nusikalstamumo dalimi, tiek ir su abiejų šių faktorių kompleksu. Manychiau, kad didžiausias nusikalstamumo lygis Klaipėdos mieste yra sąlygotas didžiaja dalimi kriminogeninės socialinės aplinkos ir mažesne dalimi kitų papildomų faktorių. Viena iš versijų – tai geresnis nusikaltimų registravimas. Geresnė nusikaltimų apskaita, ypač jei ji lydimą didesnio išaiškintų nusikaltimų skaičiaus, yra nusikalstamumą stabdantis veiksnys, tačiau didinantis oficialiai registruoto nusikalstamumo skaičius.

18 grafikas. Vagysčių lygis didžiuosiuose Lietuvos miestuose

Užregistruotų vagysčių skaičius 10000 gyventojų per nagrinėjamą periodą Klaipėdos mieste - vidutiniškai 48 vagystėmis didesnis negu Lietuvoje /žr. 2 priedo 2 lentelė/. Lyginant vagysčių lygį Lietuvos didžiuosiuose miestuose galime pastebėti, kad nagrinėjamu laikotarpiu didžiausias vagysčių lygis – Vilniaus mieste vidutiniškai – 191 vagysčių, Klaipėdos mieste vidutiniškai - 181 vagysčių, mažiausiai vagysčių 10000 gyventojų – Šiaulių mieste, vidutiniškai – 120 /žr. 2 priedo 1 lentelė/. Per visą nagrinėjamą laikotarpį daugiausiai vagysčių Klaipėdos mieste užregistruota 2000 metais - 4186, vagysčių skaičius 10000 gyventojų sudaro 207 vagystės /žr. 18 grafiką/. Taigi vagysčių skaičius 10000 gyventojų per nagrinėjamą periodą Klaipėdos mieste visada buvo didesnis negu Lietuvoje.

Kodėl Vilniaus ir Klaipėdos miestai pagal nusikalstamumo lygį – lyderiai ir kodėl pagal šį rodiklį pirmauja Klaipėdos miestas? Ar tai lemia spartesnė ekonominė plėtra? Būtent Vilniaus miestas, po to Klaipėdos miestas – lyderiai ir ekonominėje plėtroje. Gal nusikalstamumą Klaipėdos mieste įtakoja pasyvi kova su nusikalstamumu, o gal miesto geografinė padėtis bei socialinė aplinka, kas Klaipėdos mieste lemia nusikalstamumą, tiksliau viso nusikalstamumo indikatorių – vagystes?

Nagrinėjamu periodu tiek Klaipėdos miesto, tiek Vilniaus miesto policijos įstaigų finansavimas buvo apylygis ir kito tolygiai – nuo 1995 – 2001 metų mažėjo, nuo 2002 metų pastebimas nežymus pagerėjimas.

Policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 10000 gyventojų nagrinėjamu periodu Klaipėdos ir Vilniaus miestuose buvo beveik vienodas - abiejuose miestuose mažėjo. 2001 metais Klaipėdos mieste 10000 gyventojų teko 40,0 policijos pareigūnų, Vilniaus mieste – 43,0 policijos pareigūnų, 2004 metais Klaipėdos mieste – 38, Vilniaus mieste – 37¹⁹.

Galima daryti išvadą, jog kovai su nusikalstamumu Klaipėdos ir Vilniaus miestų policijos įstaigoms – sudarytos vienodos sąlygos. Gal būt Vilniaus miesto policijos įstaigos paprasčiausiai imasi efektyvesnių kovos su nusikalstamumu priemonių? Remiantis statistinių duomenų analize galime pastebėti, jog miesto geografinė padėtis – kurortiškumas nusikalstamumą Klaipėdos mieste įtakoja sąlyginai.

Manychiau, jog didelį nusikalstamumą Klaipėdos mieste daugiausia įtakoja negatyvūs socialiniai - kultūriniai ypatumai. Lyginant Klaipėdos miestą su Vilniaus miestu pagal juose veikiančias mokymosi įstaigas matome, kad Klaipėdos mieste yra tik viena aukštojo mokslo įstaiga - vyrauja kolegijos bei profesinės mokyklos, tuo tarpu daugelis aukštųjų mokyklų veikia Vilniaus mieste. Galima daryti išvadą, kad tai lemia ir jaunimo iki 25 metų amžiaus mažėjimo tendenciją Klaipėdos mieste - didžioji dalis intelektualaus Klaipėdos miesto jaunimo išvyksta, lyginant miesto gyventojų išsilavinimo lygį 1000 -iui 10 metų ir vyresnių gyventojų su Vilniaus

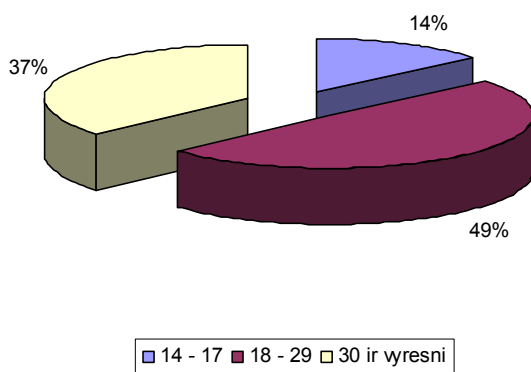
¹⁹ Policijos pareigūnų skaičius pateiktas be policijos pareigūnų, dirbančių mokesčių, Valstybės sienos apsaugos policijoje ir kitose įstaigose prie VRM.

miesto analogišku rodikliu pastebima, jog Klaipėdos mieste gyventojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą - 1,6 karto mažiau negu Vilniaus mieste. Be to lyginant Klaipėdos miestą su Vilniaus miestu kultūrinio gyvenimo aspektu Vilniaus miestas – žymiai pranašesnis, jaunimo užimtumo organizavimas Klaipėdos mieste – gana rimta problema. Šią problemą galėtų išspręsti tik glaudus Klaipėdos miesto policijos įstaigų vadovų bei miesto savivaldybės bendradarbiavimas.

Vagysčių lygis Klaipėdos mieste lyginant jį su kitais didžiaisiais Lietuvos miestais nagrinėjamu laikotarpiu nėra didžiausias, šis rodiklis didžiausias – Vilniaus mieste /žr.18 grafiką/, tuo tarpu bendras nusikalstamumo lygis Klaipėdos mieste lyginant jį su kitais didžiaisiais Lietuvos miestais nagrinėjamu laikotarpiu – didžiausias /žr.17 grafiką/.

Išaiškintų vagysčių skaičius nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė - 24,2 proc., didžiausias šis skaičius – Šiaulių mieste, vidutiniškai sudarė 34,4 proc., mažiausias – Vilniaus mieste, vidutiniškai sudarė 18,0 proc.. Taigi Klaipėdos miestas pagal išaiškintų vagysčių procentą lyginant su kitais didžiaisiais Lietuvos miestais nagrinėjamu laikotarpiu pasiekė antrąjį rezultatą, tačiau yra mažesnis negu Lietuvoje, Lietuvoje nusikaltimų išaiškinamumas vidutiniškai sudarė 29,0 proc..

19 grafikas. Asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste amžius

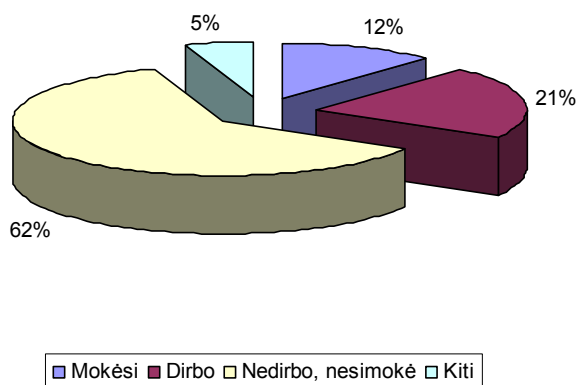

Nagrinėjamu laikotarpiu didžiausią dalį – vidutiniškai 49 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste sudarė 18-29 metų amžiaus asmenys /žr.19 grafiką/, didžiausią dalį – 53,1 proc. minėta asmenų grupė sudarė 2003 metais /žr. 3 priedo 2 lentelė/.

Lyginant nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste amžiaus pasiskirstymo struktūrą su nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus Lietuvoje amžiaus pasiskirstymo struktūra žymių skirtumų nepastebime - tarp visų nustatytų asmenų, darančių nusikaltimus 14-17 metų amžiaus grupės asmenų tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje – vienodai, 18-29 metų amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 3 proc. –

daugiau, tuo tarpu 30 metų ir vyresnio amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 3 proc. – mažiau negu Lietuvoje.

20 grafikas. Asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste užimtumas

Didžiausią dalį - vidutiniškai 62 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste sudarė nedirbantys ir nesimokantys asmenys /žr.20 grafiką/. 2003 metais minėtos grupės asmenų sumažėjo iki 57,2 proc. /žr. 3 priedo 3 lentelė/.

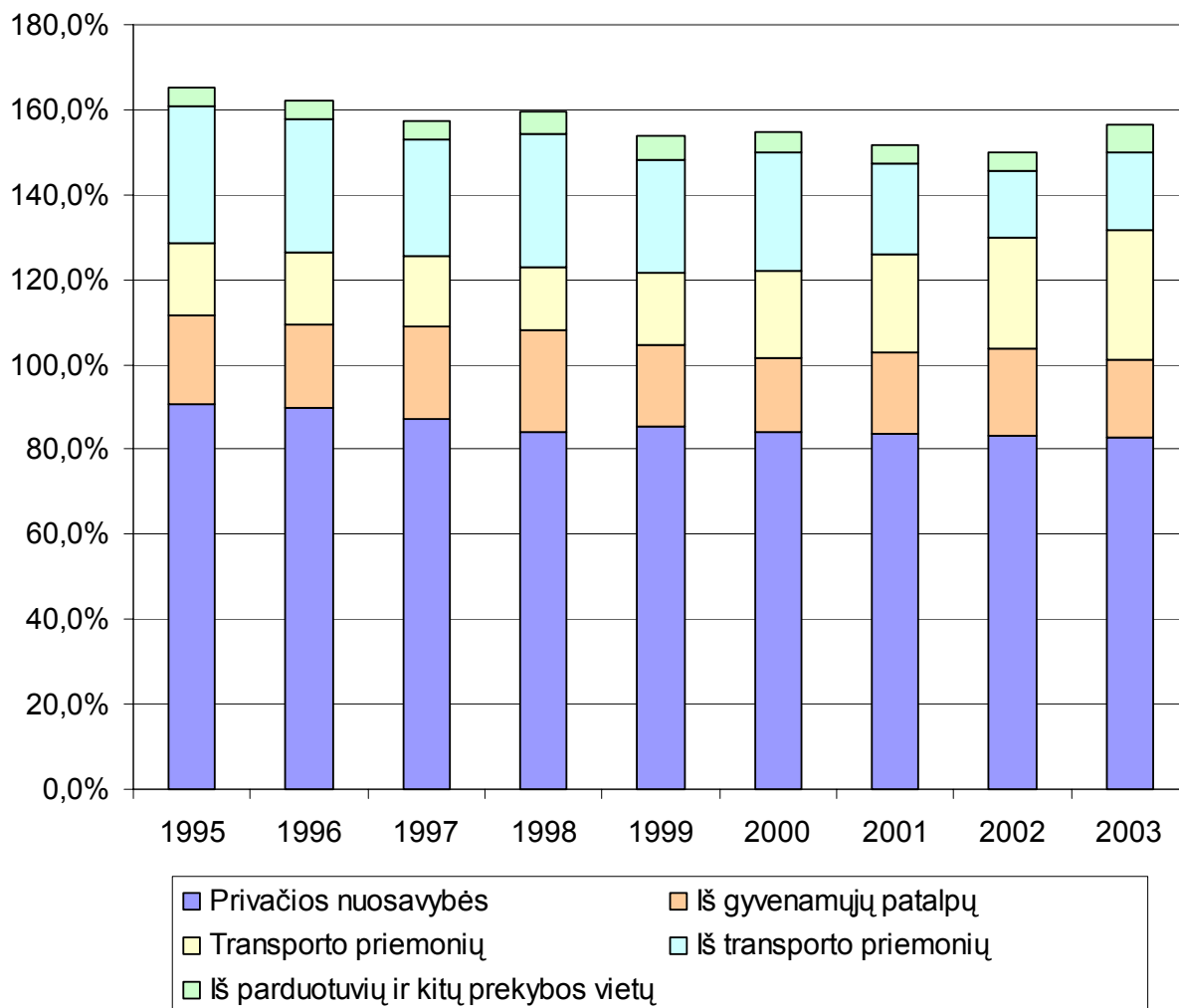
Palyginus nustatytų asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste užimtumo pasiskirstymo struktūrą su asmenų, padariusių nusikaltimus Lietuvoje užimtumo pasiskirstymo struktūra pastebime, kad Klaipėdos mieste tarp nusikaltimus darančių asmenų besimokančių asmenų tik 1 proc. – daugiau, tuo tarpu dirbančių asmenų net 12 proc. – daugiau, nedirbančių ir nesimokančių asmenų tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje – beveik vienodai, kitų asmenų – asmenų, kurie ir dirbo ir mokėsi bei nedarbingo amžiaus piliečių Klaipėdos mieste 12 proc. - mažiau.

Lyginant asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste užimtumą su bendru Klaipėdos miesto gyventojų užimtumu pastebime, kad net 33 proc. užimtų gyventojų daro nusikaltimus.

II.3 ATSKIRŲ RŪŠIŲ VAGYSČIŲ YPATUMAI KLAIPĖDOS MIESTE

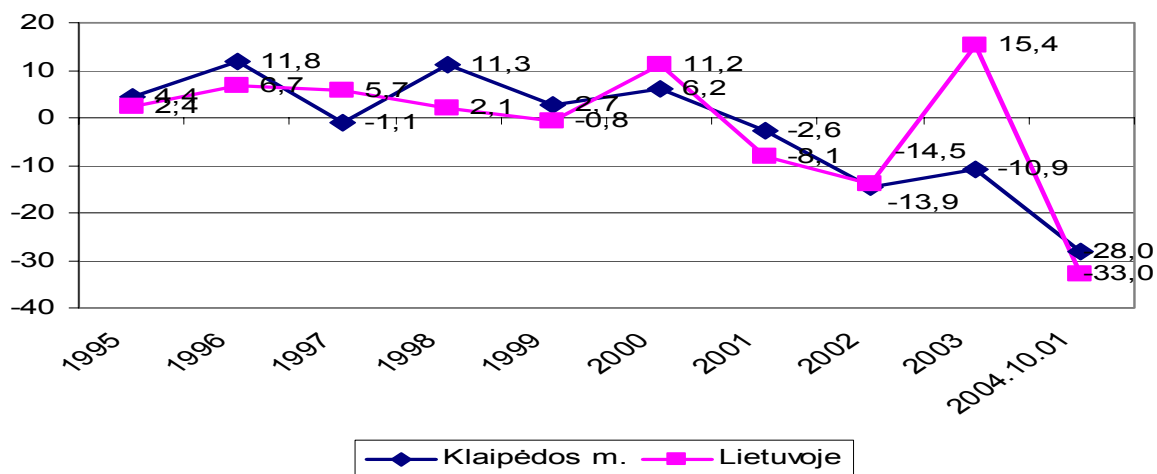
Vagystės Klaipėdos mieste – dažniausiai daromi nusikaltimai. Nagrinėjamu laikotarpiu vagystės Klaipėdos mieste sudarė nuo 69,1 proc. visų užregistruotų nusikaltimų dalies 1995 metais iki 53,0 proc. visų užregistruotų nusikaltimų dalies 2003 metais.

21 grafikas. Vagysčių struktūra Klaipėdos mieste

Didžiausią dalį vagysčių struktūroje Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje nagrinėjamu laikotarpiu sudaro privačios nuosavybės vagystės /žr. 21 grafiką/. Atsižvelgiant į tai, kad privačios nuosavybės vagystės dalinai apimdamos ir kitų rūšių vagystes apsunkina tikslios vagysčių struktūros analizės atlikimą bei siekiant tiksliau atskleisti vagysčių struktūrą reiktų labiau atsižvelgti į kitas vagysčių rūšis. Taigi tuo atveju jeigu analizuojant vagysčių struktūrą nekreipsime dėmesio į privačios nuosavybės vagysčių dalį, matome, kad didžiausią dalį vagysčių struktūroje Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vagystės iš transporto priemonių, kai Lietuvoje analogišku atveju didžiausią dalį vagysčių struktūroje sudaro vagystės iš gyvenamųjų patalpų, tuo tarpu transporto priemonių vagystės minimu atveju tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje vagysčių struktūroje užima antrą vietą /žr. 9, 21 grafikus/.

22 grafikas. Vagysčių būklės dinamika

1995 metais Klaipėdos mieste užregistruota 3120 vagysčių /žr. 3 priedo 4 lentelė/, tai sudarė 69,1 proc. visų užregistruotų nusikaltimų skaičiaus arba 154 vagystės 10000 gyventojų, vagysčių išaiškinamumas 1995 metais sudarė 20,4 proc.. 1996 metais vagysčių skaičius Klaipėdos mieste lyginant su 1995 metais padidėjo 11,8 proc. – užregistruota 3488 vagysčių, kas sudarė 65,9 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų padidėjo iki 173 vagysčių, išaiškinamumas padidėjo iki 23,2 proc.. 1997 metais vagysčių skaičius Klaipėdos mieste priešingai negu Lietuvoje sumažėjo 1,1 proc. /žr. 21 grafiką/, užregistruota 3448 vagysčių, kas sudarė 58,7 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų sumažėjo iki 170 vagysčių, išaiškinamumas padidėjo iki 25,6 proc.. 1998 metais vagysčių skaičius toliau augo - užregistruota 3839 vagysčių arba 11,3 proc. daugiau lyginant su praeitais metais, tai sudarė 60,6 proc. visų užregistruotų nusikaltimų skaičiaus, vagysčių skaičius 10000 gyventojų padidėjo iki 190 vagysčių, išaiškinamumas sumažėjo iki 22,1 proc.. 1999 metais vagysčių padaugėjo 2,7 proc. ir viso buvo užregistruota 3941 vagysčių, tai sudarė 62,6 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo iki 195 vagysčių, išaiškinamumas sumažėjo iki 21,1 proc.. 2000 metais buvo užregistruota 4186 vagysčių, lyginant su praeitais metais jų skaičius išaugo 6,2 proc., kas sudarė 65,0 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų padidėjo iki 207 vagysčių, išaiškinamumas padidėjo iki 23,8 proc.. 2001 metais vagysčių skaičius Klaipėdos mieste lyginant su praeitais metais sumažėjo 2,6 proc. – užregistruota 4079 vagysčių, kas sudarė 64,4 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų sumažėjo iki 202 vagysčių, išaiškinamumas padidėjo iki 28,7 proc.. 2002 metais vagysčių skaičius sumažėjo net 14,5 proc. – užregistruota 3488 vagysčių ir tai sudarė 60,1 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių

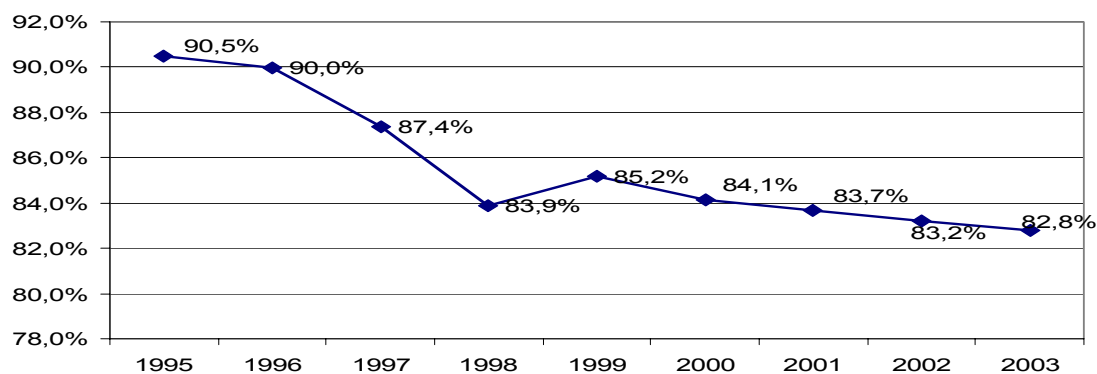
skaičius 10000 gyventojų taip pat sumažėjo iki 179 vagysčių, išaiškinamumas sumažėjo iki 27 proc.. 2003 metais vagysčių skaičius toliau mažėjo – užregistruota 3107 vagysčių arba 10,9 proc. mažiau lyginant su praeitais metais, tai sudarė 53,0 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, išaiškinamumas sudarė 26,1 proc.. 2004 metų spalio mėnesio 1 dienai Klaipėdos mieste – užregistruota 2235 vagysčių, Lietuvoje – 32637, taigi galime pastebėti, kad 2001 - 2003 metais Klaipėdos mieste užregistruotų vagysčių skaičiaus mažėjimas nėra atsitiktinis - vagysčių skaičiai toliau mažėja /žr. 22 grafiką/.

Apibendrinant nagrinėjamą laikotarpį galima teigti, kad užregistruotų vagysčių skaičius Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje augo, laikotarpyje nuo 1995 – 2000 metų vagysčių skaičius išaugo 1066 vagystėmis arba 34,1 proc., tuo tarpu Lietuvoje per šį laikotarpį vagysčių padidėjo 26,9 proc., 2001 metais vagysčių sumažėjo iki 107 vagysčių arba 2,5 proc., tuo tarpu Lietuvoje sumažėjo 8,1 proc.. 2002 – 2003 metais vagysčių skaičius Klaipėdos mieste mažėjo - 2003 metais užregistruota tik 3107 vagysčių, Lietuvoje vagysčių sumažėjo tik 2002 metais, o 2003 metais vagysčių padidėjo net 15,4 proc.. Vagysčių lygis nagrinėjamu laikotarpiu Lietuvoje išaugo nuo 116 vagysčių 10000 gyventojų 1995 metais iki 152 vagysčių 10000 gyventojų 2000 metais, kai Klaipėdos mieste vagysčių lygis išaugo nuo 154 vagysčių 10000 gyventojų 1995 metais iki 207 vagysčių 10000 gyventojų 2000 metais, taigi buvo didesnis negu respublikoje, tačiau 2003 metais vagysčių skaičius 10000 gyventojų Klaipėdos mieste sumažėjo iki 160 vagysčių.

3.1. Privačios nuosavybės vagystės

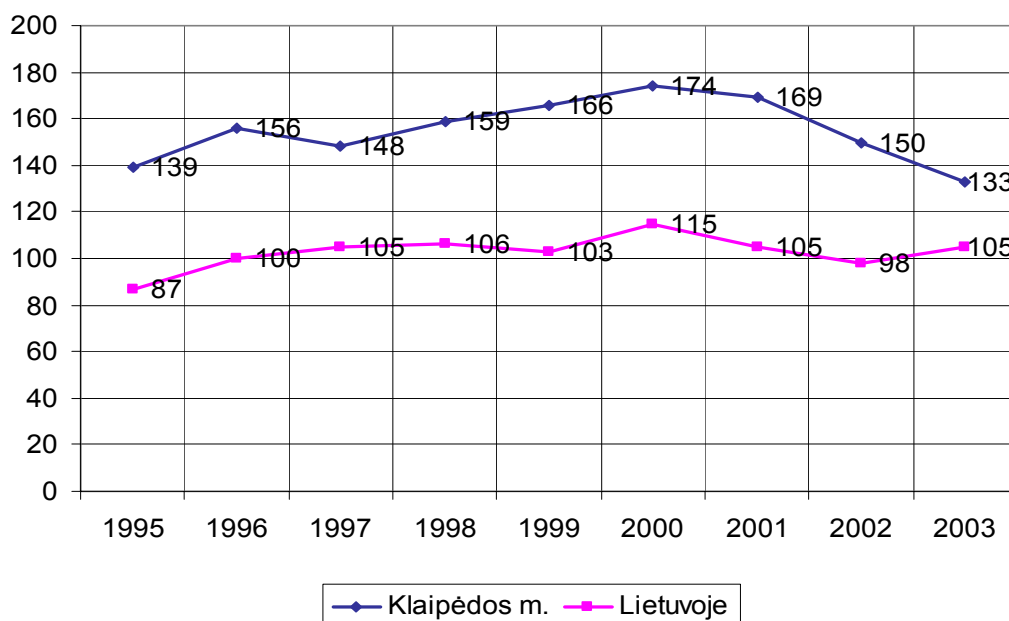
Nagrinėjamu laikotarpiu **privačios nuosavybės vagystės** Klaipėdos mieste vidutiniškai sudaro 85,6 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, Lietuvoje šios vagystės vidutiniškai sudaro 79,6 visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, taigi privataus turto santykinė dalis Klaipėdos mieste – didesnė negu Lietuvoje. 1995 metais Klaipėdos mieste užregistruota 2824 privačios nuosavybės vagysčių arba 139 vagystės 10000 gyventojų, kas sudaro 90,5 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus /žr. 23 grafiką/, išaiškinamumas 19,6 proc. /žr. 3 priedo 7 lentelė/.

23 grafikas. Privačios nuosavybės vagysčių dalis visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu

1996 metais šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 11,1 proc., užregistruota 3138 vagysčių, kas sudarė 89,9 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 156 vagystės 10000 gyventojų, išaiškinamumas padidėjo iki 22,8 proc..

24 grafikas. Privачios nuosavybės vagysčių skaičius 10000 gyventojų

1997 metais privačios nuosavybės vagysčių skaičius Klaipėdos mieste sumažėjo 4 proc., tuo tarpu respublikoje šios rūšies vagysčių skaičius lyginant su 1996 metais padidėjo 5,7 proc.. 1998 – 2000 metais privačios nuosavybės vagysčių skaičius Klaipėdos mieste didėjo – 2000 metais užregistruota 3522 šios rūšies vagysčių, tai sudarė 84,1 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus arba 174 vagystės 10000 gyventojų, kai Lietuvoje 1999 metais šios rūšies vagysčių sumažėjo 3 proc.. /žr. 24 grafiką/. 2001 – 2003 metais privačios nuosavybės vagysčių skaičius Klaipėdos mieste mažėjo, mažiausias šios rūšies vagysčių skaičius per visą nagrinėjamą periodą Klaipėdos mieste užregistruotas 2003 metais – 2572 vagysčių, tai sudarė 82,8 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus arba 133 vagystės 10000 gyventojų. Nežiūrint į tai, kad paskutiniaisiais nagrinėjamo periodo metais privačios nuosavybės vagysčių skaičius mažėja dėl įvykdytų vagysčių Klaipėdos miesto gyventojai bei svečiai patyrė didžiulius nuostolius - 2000 metais pagrobto asmeninio turto vertė sudarė apie 20 milijonų litų ir su kiekvienais metais didėja – 2003 metais sudarė net 34 milijonus litų²⁰.

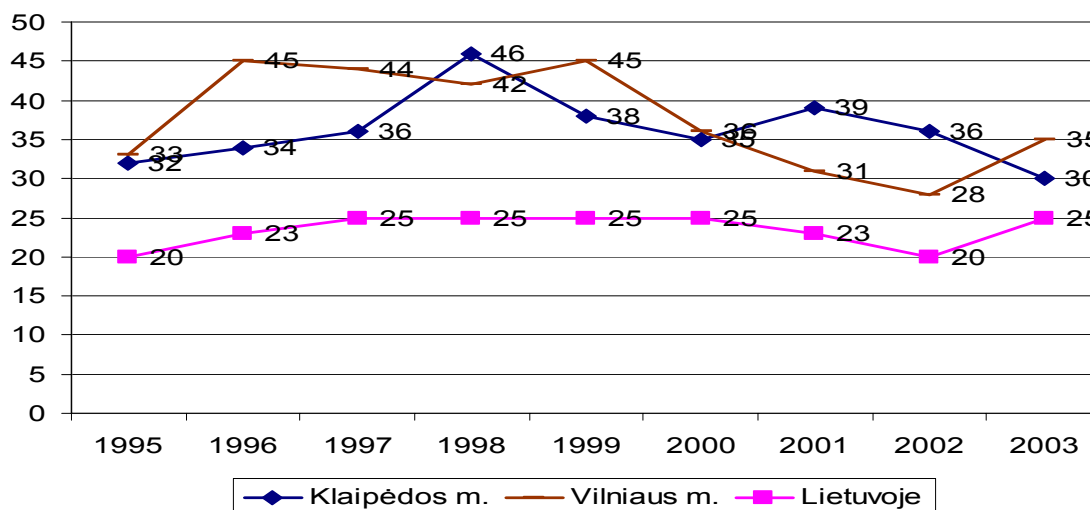
Nagrinėjamu periodu privačios nuosavybės vagysčių Klaipėdos mieste sumažėjo 252 vagystėmis arba 8,9 proc., tuo tarpu Lietuvoje šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 4141 vagystėmis arba 12,8 proc., išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 23,6 proc., Lietuvoje 28,0 proc..

²⁰ Klaipėdos m. VPK projektas „Saugesnis miestas“. Klaipėda. 2003. P. 9.

3.2. Vagystės iš gyvenamųjų patalpų

Nemažą dalį – vidutiniškai 20,1 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus nagrinėjamu laikotarpiu vagysčių struktūroje Klaipėdos mieste sudaro **vagystės iš gyvenamųjų patalpų**, Lietuvoje vagysčių struktūroje šios rūšies vagystės sudaro vidutiniškai 18,3 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus.

25 grafikas. Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius 10000 gyventojų

1995 metais Klaipėdos mieste buvo užregistruotos 657 minėtos rūšies vagystės /žr. 3 priedo 7 lentelė/ arba 28 proc. mažiau lyginant su 1994 metais, tai sudarė 21,1 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus arba 32 vagystės 10000 gyventojų /žr. 25 grafiką/, iš jų išaiškinta 29,1 proc.. Laikotarpyje nuo 1996 - 1998 metų vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius padidėjo 241 vagyste arba 7,3 proc. - 1998 metais Klaipėdos mieste užregistruotas didžiausias per visą nagrinėjamą periodą šios rūšies vagysčių skaičius – 923 vagysčių, užregistruotų vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo iki 46 vagysčių, tuo tarpu išaiškinamumas sumažėjo iki 12,2 proc., Lietuvoje vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius lyginant su 1997 metais sumažėjo 178 vagystėmis arba 1,9 proc.. 1999 metais šios rūšies vagysčių skaičius Klaipėdos mieste sumažėjo iki 761 vagysčių arba 17,6 proc. mažiau lyginant su 1998 metais, tai sudarė 19,3 proc. visų užregistruotų vagysčių. 2000 metais minėtų vagysčių skaičius Klaipėdos mieste toliau mažėjo, tuo tarpu Lietuvoje nežymiai – 0,3 proc. išaugo. 2001 metais vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius padidėjo 64 vagystėmis arba 8,9 proc., buvo užregistruota 784 šios rūšies vagysčių, kas sudarė 19,2 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 39 vagystės 10000 gyventojų, kai Lietuvoje šios rūšies vagysčių skaičius 6 proc. sumažėjo. 2002 – 2003 metais vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius mažėjo – 2003 metais užregistruota 572 vagysčių arba 19,3 proc. mažiau lyginant su 2002 metais, Lietuvoje šios rūšies vagysčių skaičius mažėjo tik 2002 metais, 2003 metais išaugo 22,6 proc.. Tam tiesioginės įtakos galėjo turėti tai, kad 2002 – 2003 metais Klaipėdos mieste buvo vykdoma prevencinė programa “Saugesnis

miestas”, saugumą gyvenamojoje vietoje ir jo prieigose stiprino “Saugios kaimynystės” grupės, kurių tikslas – suburti žmones natūraliai kaimyninei priežiūrai, aktyviam savo gyvenamosios erdvės stebėjimui. 2003 metais Klaipėdos miesto daugiabučiuose namuose veikė 11 “Saugios kaimynystės” grupių, per metus tik viename name, kuriame veikė minėta grupė užfiksuota viena vagystė.

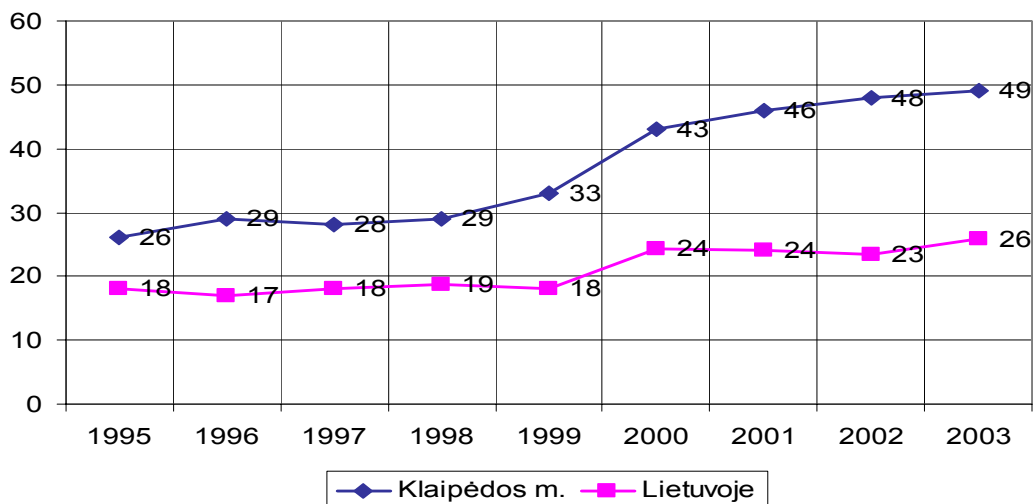
Lyginant vagysčių iš gyvenamųjų patalpų lygį Klaipėdos mieste su analogišku rodikliu Vilniaus mieste matome, kad minėti rodikliai abiejuose miestuose – daugmaž vienodi /žr. 25 grafiką/.

Apibendrinant nagrinėjamo laikotarpio vagysčių iš gyvenamųjų patalpų duomenis Klaipėdos mieste galime pastebėti, kad šios rūšies vagysčių skaičius iki 1998 metų augo, o nuo 1999 metų pastebima minėtos rūšies vagysčių mažėjimo tendencija. Išaiškinamumas vidutiniškai sudarė 22,0 proc.. Apibendrinus 2001 – 2003 metų baudžiamųjų bylų praktiką Klaipėdos mieste galima daryti išvadą, jog dažniausios vagystės iš gyvenamųjų patalpų – vagystės iš butų daugiabučiuose namuose. Darbo autorės nuomone asmenys, darantys nusikaltimus Klaipėdos mieste labiau renkasi butus daugiabučiuose namuose negu individualius namus, kadangi Klaipėdos mieste individualių namų nėra daug, o didžioji dalis esamų namų šeiminiškai – gana pasiturintys, jų namai – gerai saugomi, įsibrauti į individualius namus - gana sudėtinga, todėl būtent butai tampa gana patraukliu asmenų, darančių vagystes objektu.

3.3. Transporto priemonių vagystės

Transporto priemonių vagystės Klaipėdos mieste sudaro vidutiniškai 20,4 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, kai Lietuvoje – 16,2 proc.. 1995 metais užregistruota 530 transporto priemonių vagysčių /žr. 3 priedo 7 lentelė/, tai sudarė 17,0 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 26 vagystės 10000 gyventojų /žr. 26 grafiką/.

26 grafikas. Transporto priemonių vagysčių skaičius 10000 gyventojų

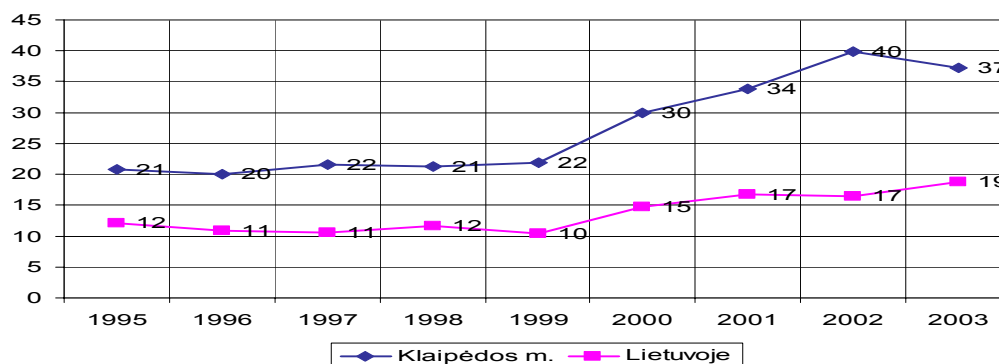
1996 metais šių vagysčių skaičius lyginant su 1995 metais išaugo 52 nusikaltimais arba 13,9 proc., tuo tarpu Lietuvoje sumažėjo 7 proc., 1997 – 1998 metais šis transporto vagysčių skaičius Klaipėdos mieste beveik nepakito, Lietuvoje didėjo. 1999 – 2001 metais minėtos rūšies vagysčių skaičius Klaipėdos mieste augo – 2001 metais užregistruota 935 vagysčių, kas sudarė 22,9 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. 2002 metais transporto priemonių vagysčių skaičius lyginant su 2001 metais nežymiai – 1,3 proc. sumažėjo. 2003 metais šios rūšies vagysčių skaičius vėl išaugo – užregistruota 943 vagysčių, tai sudarė 30,4 proc. visų užregistruotų vagysčių.

Didžiąją dalį – vidutiniškai 74,5 proc. transporto priemonių vagystėse nagrinėjamu periodu Klaipėdos mieste sudaro automobilių vagystės, Lietuvoje – 63,2 proc.. Gana populiarios Klaipėdos mieste yra ir dviračių vagystės, ypač šiltuoju metų sezonu. 2000 – 2003 metais Klaipėdos miesto Viešosios policijos tarnybose buvo registruojami bei specialiais lipdukais ženklinami klaipėdiečių dviračiai. Miesto gyventojai labai aktyviai į tai atsiliepė – užregistruota 3708 dviračių.

Apibendrinant galime pastebėti, kad transporto priemonių vagysčių skaičius Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu augo. Tam įtakos galėjo turėti baudžiamojo kodekso pakeitimai - 1999 metų lapkričio 25 dienos įstatymas Nr. VIII-1439, kuriuo automobilio vagystė iš kvalifikuotos nusikaltimo sudėties, numatytos LR BK 271 str. 4 d., perkvalifikuota į LR BK 271 str. 1 d., o 2002 metais minėtos rūšies vagysčių sumažėjimui įtakos galėjo turėti 2002 metų kovo mėnesio 21 dienos įstatymas Nr. IX-800, kuriam įsigaliojus automobilio vagystė vėl pripažinta sunkiu nusikaltimu, atsakomybė už automobilio pagrobimą numatyta LR BK 271 str. 3 d.. Transporto priemonių vagysčių išaiškinamumas Klaipėdos mieste – gana žemas, vidutiniškai 14,2 proc., kai Lietuvoje šio rūšies vagysčių vidutiniškai išaiškinama 21,3 proc..

Analizuojant automobilių vagystes Klaipėdos mieste matome, kad nagrinėjamu laikotarpiu situacija - beveik analogiška transporto priemonių vagystėms, automobilių vagystės nagrinėjamu laikotarpiu sudaro vidutiniškai 15,2 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus /žr. 3 priedo 7 lentelė/.

27 grafikas. Automobilių vagysčių skaičius 10000 gyventojų

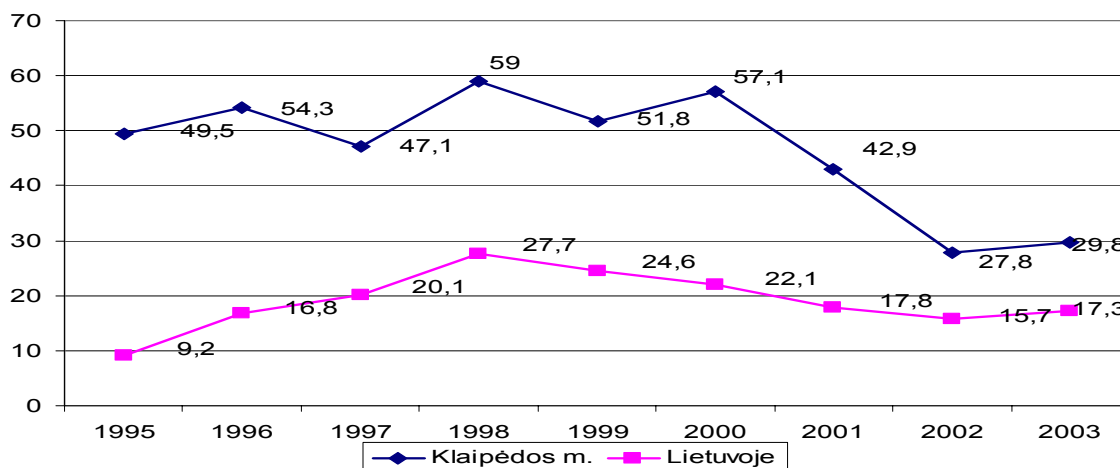
1995 metais Klaipėdos mieste užregistruotos 422 automobilių vagystės arba 1,5 proc. daugiau lyginant su 1994 metais kurios sudarė 13,5 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 21 vagystę 10000 gyventojų /žr. 27 grafiką/, šios rūšies vagysčių skaičius laikotarpyje iki 1999 metų Klaipėdos mieste kito nežymiai, vidutiniškai užregistruota 428 automobilių vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų vidutiniškai sudarė 21 nusikaltimą. 2000 metais automobilių vagysčių skaičius Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje gerokai išaugo - lyginant su 1999 metais minėtos rūšies vagysčių skaičius Klaipėdos mieste išaugo 37 proc., užregistruota 607 vagysčių, vagysčių skaičius 10000 gyventojų sudarė 30 nusikaltimų. 2001 – 2002 metais automobilių vagysčių skaičius toliau augo – 2002 metais užregistruotos 774 vagystės, šis automobilių vagysčių skaičius - didžiausias per visą nagrinėjamą periodą, tai sudarė 22,2 proc. visų užregistruotų vagysčių arba 40 vagysčių 10000 gyventojų. 2003 metais lyginant su 2002 metais pagrobtų automobilių skaičius Klaipėdos mieste sumažėjo 6,3 proc., kai Lietuvoje 12,8 proc. padidėjo.

Apibendrinant galima teigti, kad automobilių vagysčių skaičiaus kitimui nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje tiesioginės įtakos galėjo turėti aukščiau minėti įstatymų pakeitimai. Laikotarpyje nuo 1995 - 1999 metų automobilių vagysčių skaičius Klaipėdos mieste lyginant su laikotarpiu nuo 2000 - 2003 metų buvo nedidelis, tam tiesioginės įtakos galėjo turėti ir tai, kad būtent laikotarpyje nuo 1995 - 1999 metų Klaipėdos mieste buvo ženklinami miestiečių automobiliai. Iš tūkstančių paženklintų automobilių buvo pavogti tik keli, deja dėl lėšų stygiaus toks žymėjimas buvo nutrauktas. Akivaizdu, kad paženklintas turtas - mažiau vagiamas, o pavogtą jį lengviau surasti ir grąžinti savininkui. Nuo 2000 metų pastebime automobilių vagysčių Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje didėjimo tendenciją, nagrinėjamu laikotarpiu automobilių vagysčių skaičius Klaipėdos mieste išaugo 303 vagystėmis arba 71,8 proc..

3.4. Vagystės iš transporto priemonių

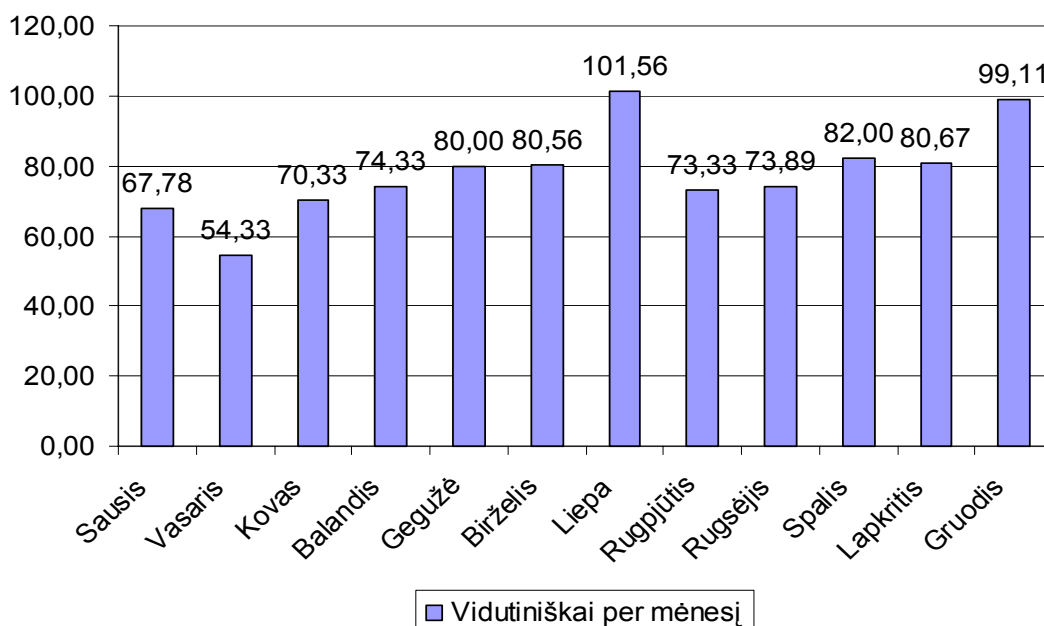
Nežiūrint į tai, kad vagystės iš transporto priemonių – labiausiai latentinė vagysčių rūšis tiek Klaipėdos mieste, tiek ir Lietuvoje nagrinėjamu laikotarpiu šios rūšies vagystės Klaipėdos mieste sudarė gana didelę dalį – vidutiniškai 25,8 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, kai Lietuvoje vidutiniškai - 14,2 proc. visų užregistruotų vagysčių. Vagystėse iš automobilių pagrindinę vietą Klaipėdos mieste užima įvairios audioaparatus vagystės bei automobiliuose paliktų asmeninių daiktų vagystės. Vagystės iš transporto priemonių Klaipėdos mieste – gana populiarios, kadangi asmenims, grobstantiems svetimą turtą – žymiai lengviau ir „saugiau“ įsibrauti į automobilio saloną ar bagažinę nei į gyvenamąją patalpą, be to įprastai vagiamos automagnetolos turi gana gerą paklausą, jas gana greitai galima realizuoti.

28 grafikas. Vagysčių iš transporto priemonių skaičius 10000 gyventojų

1995 – 1996 metais vagysčių iš transporto priemonių skaičius Klaipėdos mieste augo – 1996 metais užregistruota 1099 šios rūšies vagysčių, tai sudarė 31,5 proc. visų užregistruotų vagysčių /žr. 3 priedo 3 lentelė/, 10000 gyventojų teko 54 vagystės /žr. 28 grafiką/. 1997 metais vagysčių iš transporto priemonių skaičius sumažėjo 13,2 proc. – užregistruota 953 vagysčių, kas sudarė 27,6 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus. 1998 metais minėtos rūšies vagysčių skaičius lyginant su 1997 metais išaugo 242 vagystėmis arba 25,3 proc., vagysčių skaičius 10000 gyventojų padidėjo iki 59 vagysčių. Laikotarpyje nuo 1999 - 2002 metų vagysčių iš transporto priemonių skaičius sumažėjo 508 vagystėmis – 2002 metais užregistruotas mažiausias šios rūšies vagysčių skaičius – 541, tai sudarė 15,5 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus arba 28 vagystės 10000 gyventojų. 2003 metais šios rūšies vagysčių nežymiai padidėjo – užregistruotos 578 vagystės.

29 grafikas. Vagystės iš transporto priemonių pagal įvykdymo laiką mėnesiais

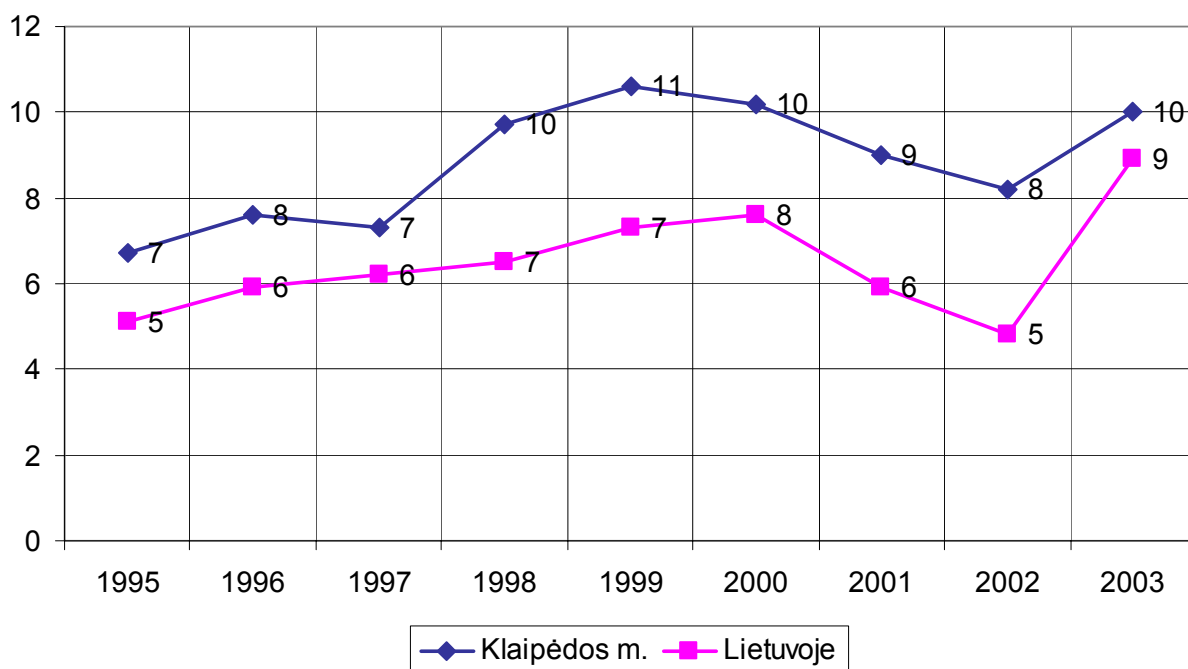
Daugiausiai vagysčių iš transporto priemonių Klaipėdos mieste įvykdoma liepos ir gruodžio mėnesiais, mažiausiai – vasario mėnesį /žr. 29 grafiką/. Tam tiesioginės įtakos gali turėti kurortinis sezonas, ypač kasmet Klaipėdos mieste liepos mėnesio pabaigoje vykstanti Jūros šventė, pritraukianti daugybę žmonių ne tik iš Lietuvos, bet ir užsieniečių, atvykstančių savais automobiliais, kuriuos deja neretai aptinka apvogtus.

Apibendrinant vagystes iš transporto priemonių nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste galima teigti, kad nuo 1999 metų pastebima šios rūšies vagysčių mažėjimo tendencija. Tam įtakos gali turėti jau minėtas didelis latentiskumas, vis labiau populiarėjančios aukštesnės kokybės automobiliuose įrengiamos apsaugos signalizacijos bei tai, kad asmenys nakčiai ar net dienos metu ilgesniam laikui pastatydami transporto priemones automagnetolų ar kitų vertingesnių asmeninių daiktų jose nebepalieka. Minėtos rūšies vagystės dažniausiai – įvykdomos nakties metu daugiabučių namų automobilių stovėjimo aikštelėse.

3.5. Vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų

Vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje vidutiniškai sudarė 8,8 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus /žr. 3 priedo 7 lentelė/.

30 grafikas. Vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų skaičius 10000 gyventojų

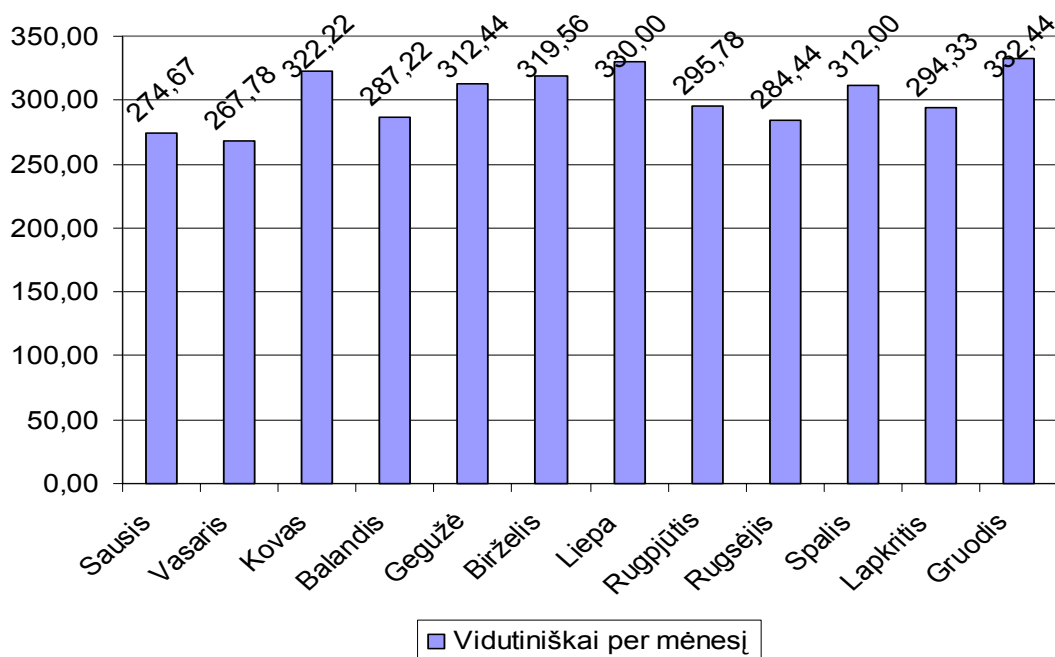
1995 metais Klaipėdos mieste užregistruotos 142 šios rūšies vagystės arba 7 vagystės 10000 gyventojų. 1996 metais minėtos rūšies vagysčių skaičius išaugo 7 proc. – užregistruota 152 vagystės, 1997 metais jų skaičius nežymiai sumažėjo. 1998 – 1999 metais vagysčių iš

parduotuvių ir kitų prekybos vietų skaičius augo – 1999 metais Klaipėdos mieste užregistruotas didžiausias per visą nagrinėjamą periodą šios rūšies vagysčių skaičius - 214 nusikaltimų, vagysčių skaičius 10000 gyventojų išaugo iki 11 nusikaltimų /žr. 30 grafiką/. Laikotarpyje nuo 2000 - 2002 metų minėtų vagysčių skaičius sumažėjo 47 nusikaltimais – 2002 metais užregistruota 160 vagysčių arba 10,6 proc. mažiau lyginant su 2001 metais, 2003 metais jų skaičius nežymiai išaugo – užregistruotos 194 vagystės.

Galime pastebėti, kad vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų skaičius Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje nagrinėjamu periodu augo.

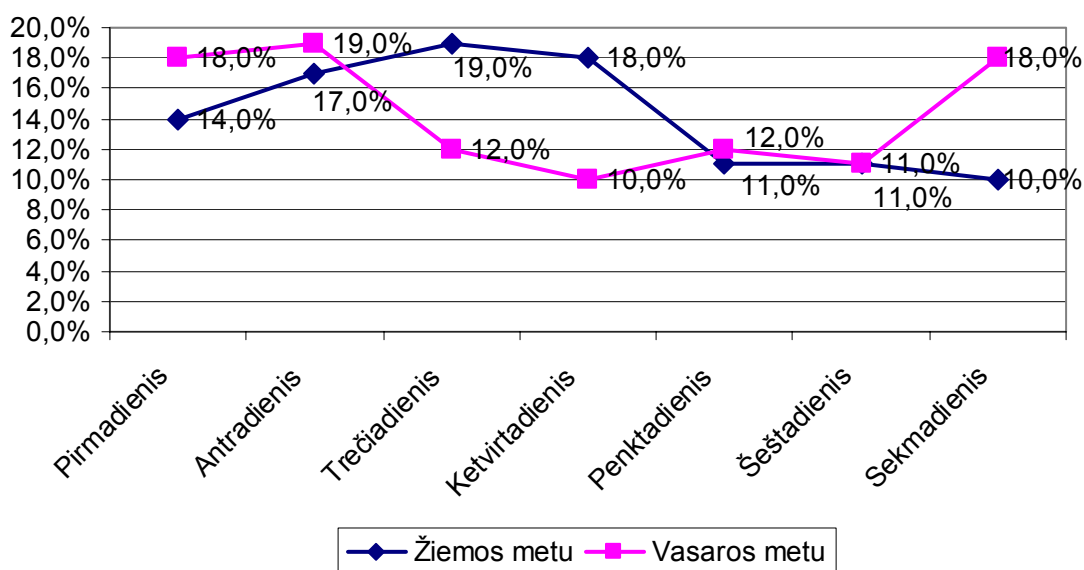
Taigi apibendrinant nagrinėjamą periodą matome, kad atskirų rūšių vagysčių skaičius Klaipėdos mieste laikotarpyje nuo 1995 metų iki 1998 - 2000 metų keitėsi beveik tolygiai - būdingas augimas, 2002 metais užfiksuotas visų rūšių vagysčių, išskyrus automobilių vagysčių, skaičių mažėjimas, 2003 metais šių skaičių kitimas – netolygus, pastebime, kad kai kurioms vagysčių rūšims – būdingas augimas, kitoms šiuo laikotarpiu kaip tik būdingas mažėjimas.

31 grafikas. Užregistruotos vagystės Klaipėdos mieste pagal įvykdymo laiką mėnesiais

Daugiausiai vagysčių Klaipėdos mieste – užregistruojama kovo, gegužės, liepos, spalio ir gruodžio mėnesiais, mažiausiai – vasario mėnesį /žr. 31 grafiką/. Taigi nagrinėjant vagystes, įvykdytas Klaipėdos mieste kurortiškumo aspektu galime pastebėti, jog kurortinio sezono įtaka įvykdomoms vagystėms – sąlyginė, kai tuo tarpu vagystėms iš transporto priemonių kurortiškumo įtaka – akivaizdi /žr. 29, 31 grafikus/.

32 grafikas. Užregistruotos vagystės Klaipėdos mieste procentais pagal įvykdymo laiką savaitės dienomis

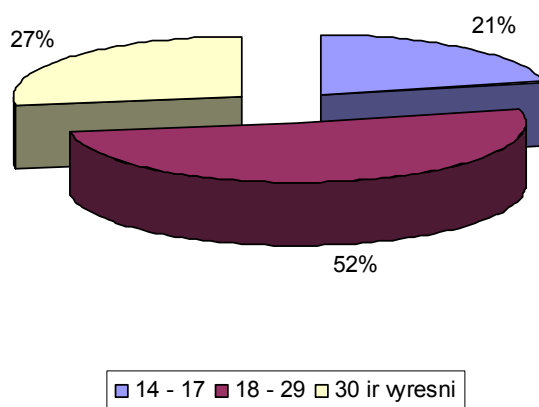

Duomenys, gauti apibendrinus baudžiamųjų bylų praktiką nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste leidžia daryti išvadą, kad vagysčių pagal savaitės dienas Klaipėdos mieste - įvykdoma nevienodai /žr. 32 grafiką/. Šaltuoju metų sezonu daugiausiai vagysčių įvykdoma antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais, mažiausiai – penktadieniais, šeštadieniais, sekmadieniais, vagysčių padidėjimą darbo dienomis bei sumažėjimą savaitgaliais galima susieti su vagystėmis iš gyvenamųjų patalpų - daugelio miestiečių būstai dienos metu ištuštėja, savaitgalius šaltuoju metų sezonu daugelis klaipėdiečių leidžia namuose, tuo tarpu vasaros metu daugelis miestiečių savaitgaliais išvyksta, į namus sugrįžta sekmadieniais arba savaitės pradžioje.

II.4. ASMENŲ, DARANČIŲ VAGYSTES YPATUMAI

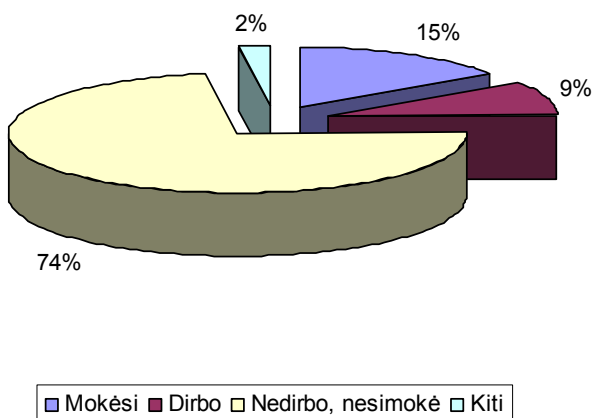
Nagrinėjamu laikotarpiu didžiausią dalį – vidutiniškai 52 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste sudarė 18-29 metų amžiaus asmenys /žr. 3 priedo 5 lentelė/, mažiausią dalį – vidutiniškai 21 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes sudarė 14-17 metų amžiaus asmenys /žr. 33 grafiką/.

33 grafikas. Asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste amžius

Lyginant nustatytų asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste amžiaus pasiskirstymo struktūrą su nustatytų asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje amžiaus pasiskirstymo struktūra nagrinėjamu periodu žymių skirtumų nepastebime - tarp visų nustatytų asmenų, darančių vagystes 14-17 metų amžiaus grupės asmenų tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje – vienodai, 18-29 metų amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 4 proc. – daugiau, tuo tarpu 30 metų ir vyresnio amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 4 proc. – mažiau negu Lietuvoje.

34 grafikas. Asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste užimtumas

Didžiausią dalį – vidutiniškai 74 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste sudarė nedirbantys ir nesimokantys asmenys /žr. 34 grafiką/, didžiausią dalį jie sudarė 1998 ir 2001 metais /žr. 3 priedo 6 lentelė/.

Palyginus nustatytų asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste užimtumo pasiskirstymo struktūrą su asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje užimtumo pasiskirstymo struktūra pastebime, kad Klaipėdos mieste tarp nusikaltimus darančių asmenų besimokančių asmenų – tiek pat kaip ir Lietuvoje, tuo tarpu dirbančių asmenų 3 proc. – daugiau, nedirbančių ir nesimokančių asmenų Klaipėdos mieste 3 proc. - daugiau, kitų asmenų – asmenų, kurie ir dirbo ir mokėsi bei nedarbingo amžiaus piliečių Klaipėdos mieste 6 proc. - mažiau.

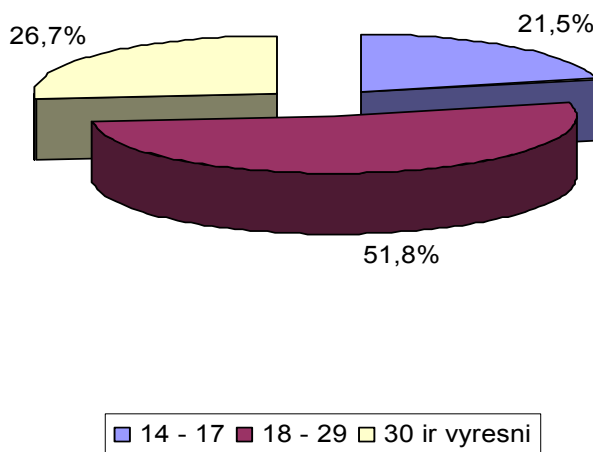
Darbo autorė, siekdama detaliau atskleisti asmenų, darančių vagystes Klaipėdos mieste ypatumus, atliko tyrimą, kurio tikslas:

- nustatyti asmenų, darančių vagystes socialines – demografines charakteristikas;
- nustatyti asmenų, darančių vagystes dažniausiai pasirenkamas aukas;
- nustatyti asmenų, darančių vagystes dažniausiai pasirenkamus pagrobtų daiktų realizavimo būdus.

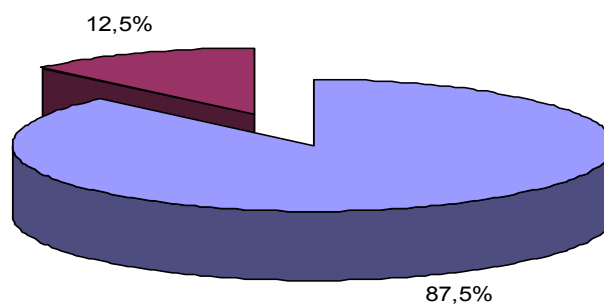
Tyrimo metodas – anketavimas, naudojant standartizuotą klausimyną, kuriame pateikti aiškūs, tiksliai suformuluoti klausimai. Respondentai atsakė į anketos klausimus apie vagystes. Nuo 2004 metų rugsėjo 10 iki lapkričio 5 dienos buvo apklausti 56 Klaipėdos mieste laikinai sulaikyti asmenys, įtariamai svetimo turto pagrobimu.

Respondentų socialinės – demografinės charakteristikos

35 grafikas. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

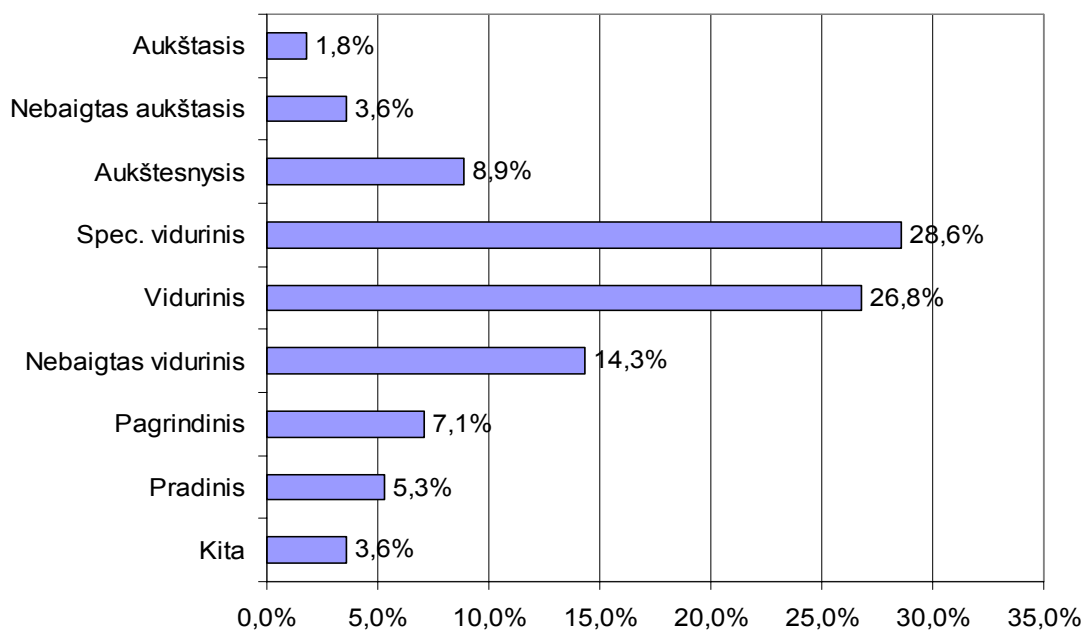

36 grafikas. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

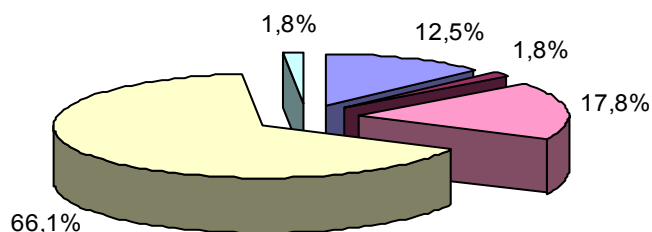

■ Vyrai ■ Moterys

37 grafikas. Respondentų išsilavinimo struktūra

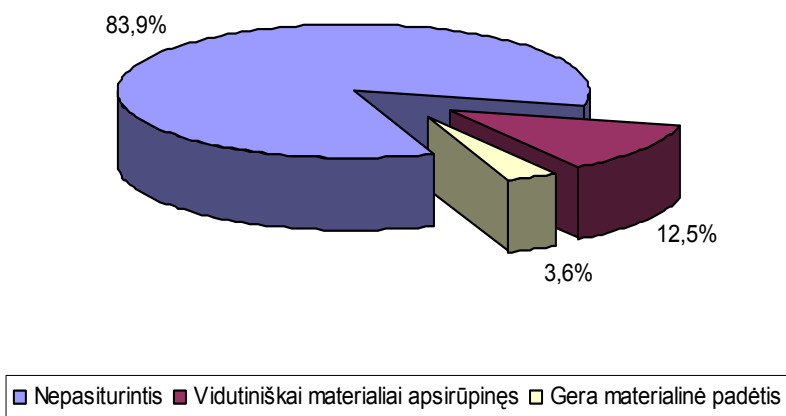

38 grafikas. Respondentų užsiėmimo struktūra

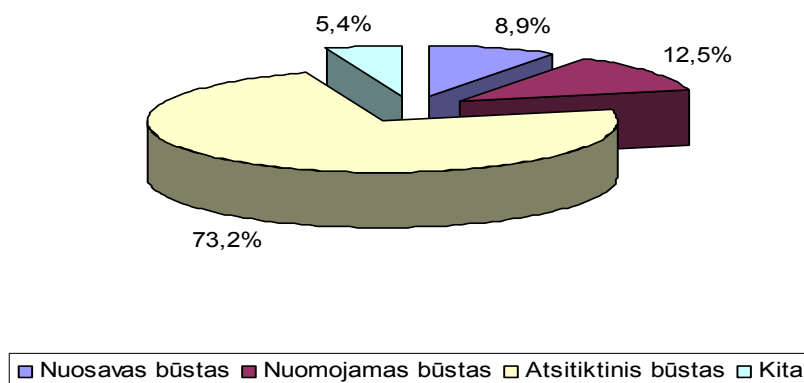

■ Mokosi ■ Nuolat dirba
 ■ Dirba atsitiktinius darbus ■ Nedirba ir nesimoko
 ■ Kita

39 grafikas. Respondentų materialinės padėties struktūra

40 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pagal gyvenamąją vietą struktūra

Atlikto tyrimo rezultatai

Tyrimo metu nustatyta, kad dauguma apklaustųjų buvo lietuvių – 75 proc., rusų – 25 proc., didžiausią apklaustųjų dalį sudarė vieniši asmenys – 39,3 proc. bei asmenys gyvenantys su atsitiktiniu partneriu – 37,5 proc., 73,2 proc. apklaustų asmenų nurodė, jog užaugo su vienu iš tėvų.

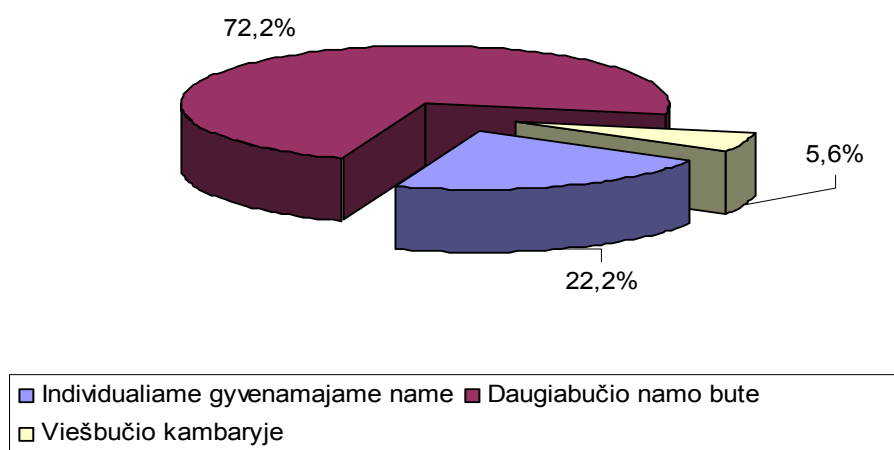
Iš tyrimo metu apklaustų 56 Klaipėdos mieste laikinai sulaikytų asmenų, įtariamų svetimo turto pagrobimu didžioji dalis - 29 respondentai save priskyrė 18-29 metų amžiaus grupei, tai sudaro 51,8 proc. visų apklaustųjų, 15 respondentų save priskyrė 14-17 metų amžiaus grupei, kas sudaro 26,7 proc., 12 respondentų save priskyrė 30 ir vyresnių asmenų amžiaus grupei, kas sudaro 21,5 proc.. Didžioji dalis apklausoje dalyvavusių respondentų buvo vyrai - 49 arba 87,5 proc., moterų 12,5 proc.. Iš visų apklausoje dalyvavusių respondentų 28,6 proc. nurodė turintys

spec. vidurinį išsilavinimą, 26,8 proc. - vidurinį išsilavinimą, šių grupių asmenų tarp apklaustųjų – daugiausia.

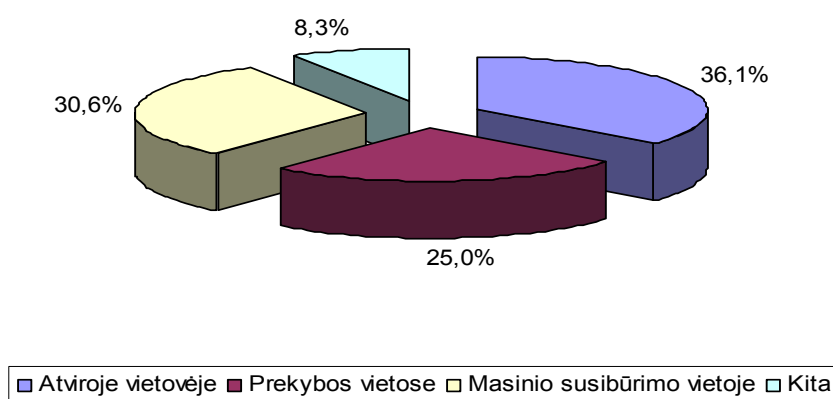
Tarp apklausoje dalyvavusių respondentų nedirbantys ir nesimokantys asmenys sudaro didžiąją dalį - 66,1 proc., nemaža dalis respondentų – 17,8 proc. nurodė dirbantys atsitiktinius darbus, 7 respondentai nurodė jog mokosi, tai sudaro 12,5 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų.

Didžioji dalis – 83,9 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų save priskyrė prie nepasiturinčių, net 41 respondentas nurodė gyvenantis atsitiktiniame būste, tai rodo, kad 73,2 proc. laikinai sulaikytų asmenų, įtariamų svetimo turto pagrobimu gyvena kur papuola.

41 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pagal nusikaltimo padarymo vietą iš gyvenamųjų patalpų struktūra

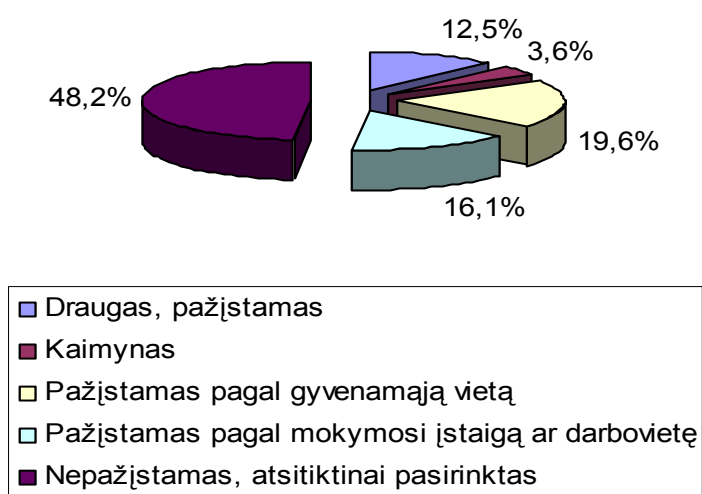

42 grafikas. Respondentų pasiskirstymo įvykdant kitos rūšies vagystes pagal nusikaltimo padarymo vietą struktūra

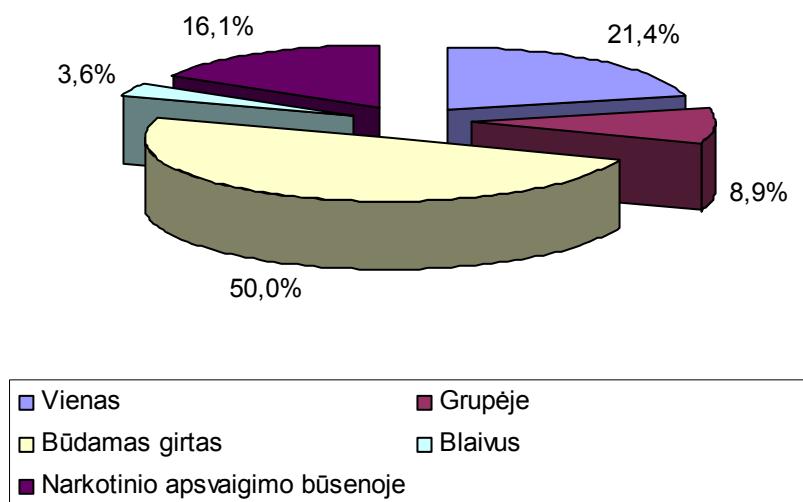

Tęsiant asmenų, darančių vagystes Klaipėdos mieste ypatumų analizę matome, jog tarp respondentų, įtariamų vagystėmis iš gyvenamųjų patalpų Klaipėdos mieste daugiausia – 72,2 proc. buvo asmenų, bandžiusių įsibrauti į butus daugiabučiuose namuose. Apklausoje dalyvavę 2 laikinai sulaikyti transporto priemonių vagystėmis įtariamieji asmenys, transporto priemonės pagrobimui labiau rinkosi atvirą vietovę. Iš 36 respondentų, bandžiusių įvykdyti kitos rūšies vagystes 13 arba 36,1 proc. respondentų rinkosi atvirą vietovę, 11 arba 30,6 proc. respondentų rinkosi masinio susibūrimo vietas.

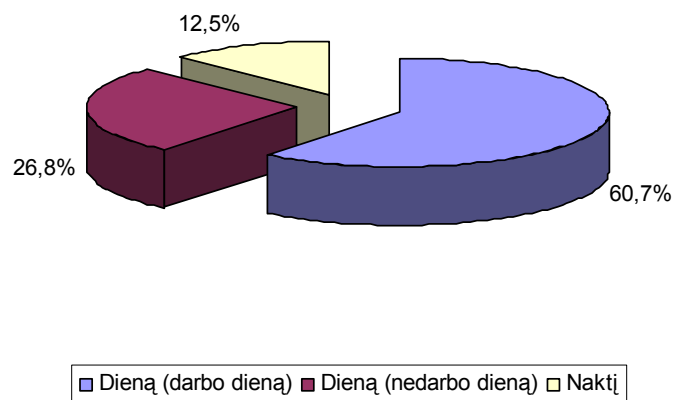
43 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pasirenkant aukas struktūra

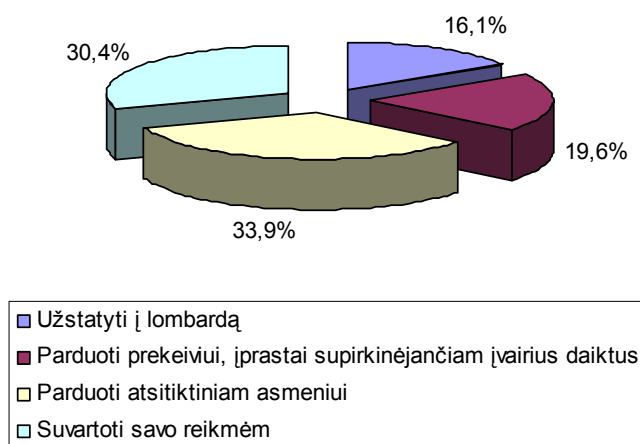
44 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pagal nusikaltimo padarymo būdą struktūra

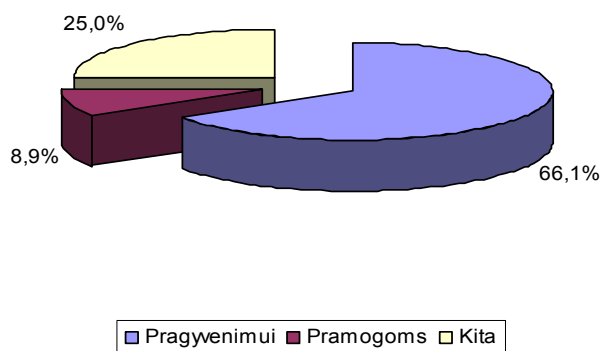
45 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pagal nusikaltimo padarymo laiką struktūra

46 grafikas. Respondentų pasiskirstymo pasirenkant pagrobtų daiktų realizavimą struktūra

47 grafikas. Respondentų pasiskirstymo gautų lėšų panaudojimo struktūra

Tyrimo metu 27 arba 48,2 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, jog vagysčių aukomis renkasi nepažįstamus ar atsitiktinius asmenis, 11 arba 19,6 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų vagysčių aukomis renkasi pažįstamus pagal gyvenamąją vietą, 28 apklausoje dalyvavę respondentai nurodė, jog nusikaltimus padaro būdami neblaivūs, minėti asmenys sudaro 50 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų. Iš visų tyrime dalyvavusių respondentų 34 arba 60,7 proc. respondentų nurodė, jog vagystes padarė dienos metu, darbo dieną, 26,8 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad vagystes padarė dienos metu, nedarbo dieną, 19 respondentų arba 33,9 proc. apklaustųjų nurodė, kad pagrobtų daiktų realizavimui renkasi atsitiktinius asmenis, 17 respondentų arba 30,4 proc. visų apklaustųjų pagrobtus daiktus suvartoja savo reikmėms, 37 Klaipėdos mieste laikinai sulaikyti asmenys, įtariamai svetimo turto pagrobimu nurodė, jog nusikalstamu būdu įgytas lėšas panaudoja pragyvenimui, tarp visų respondentų tokių asmenų – daugiausia – 66,1 proc..

Atlikto tyrimo rezultatais nustatyta, jog didžiąją dalį vagysčių Klaipėdos mieste įvykdo 18 – 29 metų amžiaus vyrai, turintys žemesnį išsimokslinimą, nedirbantys, save priskiriantys prie nepasiturinčių, daugiausiai gyvenantys atsitiktiniuose būstuose. Asmenys, darantys vagystes Klaipėdos mieste nusikaltimų aukomis labiau renkasi nepažįstamus ar atsitiktinius asmenis. Galime pastebėti, jog didžiąją dalį vagysčių Klaipėdos mieste padaro neblaivūs, pavieniai asmenys. Tyrimo laikotarpiu didžioji dalis respondentų vagystes bandė įvykdyti dieną, darbo dienomis. Galima pastebėti, kad vagystes darantys asmenys pagrobtus daiktus daugiausia realizuoja atsitiktiniams asmenims, nemažai jų suvartoja patys, minimi asmenys didžiąją dalį lėšų, įgytų nusikalstamu būdu išleidžia pragyvenimui.

III. VAGYSČIŲ PREVENCIJA LIETUVOJE IR KLAIPĖDOS MIESTE

Nusikalstamumo bei jo prevencijos problema – aktuali visoms valstybėms, visoms visuomenėms – nusikalstamumo apraiškos bei nusikalstamumo lygis čia neturi reikšmės. Tačiau kasdieniame nusikalstamumo prevencijos darbe, ypač pagrindžiant nusikalstamumo prevencijos aktualumą – akcentuojama bendra kriminogeninė padėtis. Lietuvoje nusikalstamumo prevencijos problemų aktualumas ir būtinumas pirmiausia grindžiamas aukštu nusikalstamumo lygiu.

Nusikalstamumo prevencija – aiškinama kaip valstybinio, visuomeninio arba valstybinio – visuomeninio pobūdžio priemonių daugiapakopė sistema, nukreipta į nusikalstamumą lemiančių priežasčių ir sąlygų neutralizavimą, siekiant visuomenės raidos perspektyvoje nusikalstamumo lygio mažėjimo.

Kriminologinių problemų nagrinėjimas ir jų sprendimo būdų paieška visuomet – aktualus dalykas, nesvarbu kokia – nusikalstamumo tendencijų raida. Taigi kriminologinė problema yra permanentiškai aktuali, gali keistis tik aktualumo kryptingumas, t.y. gali būti išskiriami tam tikri jo akcentai²¹.

Nusikaltimai – ne tik neigiamų socialinių procesų pasekmė, bet ir demoralizuojantis bei destruktivus veiksnys, sunkinantis arba net ir stabdantis visuomenės ekonominę bei socialinę pažangą. Šiuo požiūriu efektyvi nusikaltimų kontrolės ir prevencijos politika turi tapti vienu iš strateginių valstybės prioritetų, užtikrinančių pamatinių žmogaus teisių – gyvybės, laisvės ir nuosavybės apsaugą, bendrą visuomenės saugumą bei jos normalų vystymąsi.

Lietuvoje galiojančių atskirų nusikalstamumo rūšių prevencijos programų analizė leidžia daryti išvadą, kad dominuoja „įprastas“ prevencijos suvokimas, kai prevencijos priemonės nukreipiamos į kriminogeninius veiksnys, jų veikimo apribojimą. Tuo tarpu šiuolaikinio socialinio gyvenimo sudėtingumas lemia būtinybę derinti visas įmanomas prevencijos kryptis šiais principais: skatinti pozityvų elgesį, riboti galimybes nusikalsti bei didinti tikimybę atskleisti nusikaltimus.

Organizuojant nusikaltimų kontrolę ir prevenciją, ypač daug dėmesio turi būti skiriama informacijai apie kriminogeninę situaciją šalyje ir jos regionuose.

Šiuolaikinei nusikalstamumo prevencijos problemos sprendimo versijai, vyraujančiai visuomenėje – būdingas požiūris, kad nusikalstamumo prevencija yra pirmiausia teisėsaugos institucijų pareiga. Manoma, kad tik teisėsaugos institucijų veiksmingas ir tinkamai organizuotas darbas iš esmės užtikrina nusikalstamumo prevencijos sėkmę šalyje. Kriminologiniu požiūriu ši nuomonė atrodo klaidinga. Teisėsaugos institucijos Lietuvoje iš esmės atlieka prievartinės nusikalstamumo prevencijos darbą ir atsako už šio darbo kokybę. Taigi prievartinė prevencija iš

²¹ Babachinaitė G., Kuklianskis S. Teorinės nusikalstamumo prevencijos problemos. Jurisprudencija. 2003. T. 42(34). P. 103.

esmės yra specialioji nusikalstamumo prevencija valstybiniu, socialiniu, skirtingų šalies regionų ir socialinių grupių lygiu, bet svarbiausia – poveikio konkrečioms asmenims, t.y. individualiosios specialiosios prevencijos, lygiu. Šiuo požiūriu individualioji prievartinė prevencija taip pat gali būti santykinai suskaidyta į pirminę prievartinę prevenciją ir antrinę /trečią ir t.t./ prievartinę prevenciją²².

Prievartinės prevencijos srityje Lietuvos teisėsaugos institucijos atlieka didelį darbą, kuris yra jų prerogatyva. Kitas dalykas, kad visuomenės netenkina jų darbo efektyvumas, kaip rodo sociologinių tyrimų rezultatai, Lietuvos gyventojai nemano, kad teisėsaugos institucijos deramai gina jų teises. Todėl baudžiamosios politikos veiksmingumo kriterijumi turi tapti ne tiek programinių dokumentų tobulumas, kiek kasdieninis pačių gyventojų saugumo jausmas, jų pasitikėjimas teisėsauga ir teisėtvara, kaip institucijomis, kurios jiems teikia kokybiškas „saugumo paslaugas“. Tai dalykai, kurie nuolat turi būti valdžios institucijų dėmesio centre ir kurie turi būti reguliariai matuojami bei analizuojami norint užtikrinti nusikaltimų kontrolės ir prevencijos sistemos efektyvumą²³.

Nusikalstamumo prevencijos priemonių planavimas – kompleksinė problema, reikalaujanti tokio paties kompleksinio sprendimo. Nūdienos poreikiai nusikalstamumo prevencijos klausimu reikalauja ne tik kompleksinio požiūrio, bet ir visų galimų prevencinės veiklos krypčių, rūšių ir priemonių kompleksinio derinimo jas įgyvendinant būdų paieškos. Tokio poreikio patenkinimas tiesiogiai susijęs su prevencijos planavimo mechanizmo tobulinimu.

Kitas svarbus nusikalstamumo prevencijos programos sudarymo principas, kurio ignoravimas mažina prevencinės veiklos veiksmingumą – jos mokslinis pagrįstumas. Nuo pat kompleksinės prevencijos programos sudarymo turi būti atsižvelgiama į konkrečios teritorinės erdvės, konkretaus laikotarpio, atitinkamos nusikalstamumo rūšies priežasčių savitumus. Nuo tų konkrečių teritorinių ir laiko sąlygų, kuriomis funkcionuoja tiriamas nusikalstamumas, priklauso ir jo pasireiškimas, ir jį determinuojantys veiksniai. Tai labai svarbu prevencijos programos teorinių ir empirinių pagrindų požiūriu. Reikia konkrečiai ištirti, kokios būtent turimoje teritorijoje socialinės disfunkcijos daro įtaką tam tikrai nusikalstamumo rūšiai, kaip jos pasireiškia atskirose socialinėse grupėse, kokia terpė leidžia sėkmingai funkcionuoti tokioms disfunkcijoms ir pan..

Žvelgiant į Lietuvos valstybės ateitį kaip į demokratinę, socialiai orientuotą rinkos ekonomikos pilietinę visuomenę Europos teisinės sistemos kontekste strateginė nusikalstamumo

²² Babachinaitė G., Kuklianskis S. Teorinės nusikalstamumo prevencijos problemos. Jurisprudencija. 2003. T. 42(34). P. 103.

²³ Dobryninas. A., Gaidys V. Ar saugi Lietuvos visuomenė? 2004. Vilnius. P. 10.

kontrolės kryptis turėtų būti ne tolesnis baudžiamosios politikos griežtinimas, bet kompleksinis šio reiškinio socialinių priežasčių bei sąlygų šalinimas, jų prevencija.

Sudėtine nacionalinės nusikalstamumo kontrolės bei prevencijos sistemos dalimi ir svarbia šios sistemos veiksmingumo prielaida turėtų tapti kompleksiniai kriminologiniai bei viktimologiniai tyrimai, realus tokių tyrimų finansavimas ir racionalus jų rezultatų panaudojimas prevencinėje veikloje. Tikslinga parengti kriminologijos mokslo vystymo Lietuvoje doktriną, tobulinti galimų nusikaltimų aukų apsaugos ir jų gynimo teisinę bazę, plėsti nukentėjusiųjų procesines teises.

Išnagrinėjus atskirų rūšių vagystes Klaipėdos mieste bei asmenų, darančių vagystes ypatumus galime pastebėti, jog opiausia Klaipėdos miesto problema vagysčių srityje – transporto priemonių vagystės bei vagystės iš transporto priemonių, ne mažiau aktuali ir vagystės darančių asmenų užimtumo problema.

Taigi siekiant veiksmingesnės transporto priemonių vagysčių kontrolės Klaipėdos mieste - būtina kurti palankesnę prevencijos sistemą, užtikrinančią, kad policijos padaliniai sutartinai ir greitai reaguotų į pareiškimus ir pranešimus bei kaip galima geriau būtų dirbamas operatyvinis darbas, susijęs su automobilių vagystėmis, eksportu, iškomplektavimu. Transporto priemonių vagysčių prevencinėje veikloje ypač svarbus – policijos pareigūnų operatyvinis darbas. Transporto priemonės grobiantys asmenys daugiausia veikia organizuotai, iš anksto suplanavę pagrobtų transporto priemonių gabenimą, saugojimą bei realizavimą, todėl policijos pareigūnų operatyvinis darbas – itin svarbus šios rūšies vagysčių užkardymui. Nors transporto priemonių vagysčių skaičiai kurortiško aspekto nėra didžiausi, tačiau atsižvelgiant į tai, kad vis tik vasaros metu į Klaipėdos miestą nemažai turistų atvyksta savais automobiliais, kurie dažniausiai pastatomi atviroje vietovėje – daugiabučių namų kiemuose ar šiaip atokesnėse vietose ypač svarbu – tinkamas policijos pareigūnų, ypač patbuliuojančių paskirstymas. Ne mažiau svarbu – agituoti automobilių savininkus įsirengti aukštesnės kokybės apsaugos signalizacijas, nes kaip rodo baudžiamųjų bylų praktika didžioji dalis pagrobtų automobilių nagrinėjamu laikotarpiu buvo be apsaugos signalizacijos. Policijos įstaigos bendradarbiaudamos su suinteresuotomis įmonėmis Klaipėdos mieste bent kartą į metus turėtų organizuoti naujų transporto priemonių apsaugos sistemų parodas ir reklamą. Automobilių saugojimo aikštelių Klaipėdos mieste lyg ir pakanka, tačiau nemaža dalis klaipėdiečių taupydami pinigus neskuba naudotis šia paslauga, be to būna atvejų, kad automobiliai pagrobiami ir iš minėtų saugomų aikštelių, taigi kriminalinės policijos pareigūnai tokių aikštelių darbuotojais turėtų rimtai pasidomėti, gal būt tai – asmenys, priklausantys automobilių vagysčių grupuotėms?

Nežiūrint į tai, jog paskutiniaisiais nagrinėjamo periodo metais Klaipėdos mieste pastebima vagysčių iš transporto priemonių mažėjimo tendencija, tačiau atsižvelgiant į gana didelį vagysčių iš transporto priemonių latentiskumą mieste viena iš prioritetinių prevencijos

sričių Klaipėdos mieste turėtų būti vagysčių iš transporto priemonių prevencija. Statistinių duomenų analizė rodo, kad vagystėms iš transporto priemonių kurortiškumo įtaka Klaipėdos mieste – akivaizdi, taigi pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas sezoninei šios rūšies vagysčių prevencijai.

Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų prevencijos srityje didelis dėmesys turėtų būti skiriamas aktyviam daugiabučių gyvenamųjų namų bendrijų dalyvavimui šios rūšies vagysčių prevencijoje. Visais įmanomais būdais – vietinės televizijos, radijo, spaudos pagalba, įvairių susitikimų su bendrijos nariais metu būtina skatinti gyventojus visapusiškai rūpintis savo turtu, suburti žmones natūraliai kaimyninei priežiūrai bei skatinti klaipėdiečius aktyviai dalyvauti Klaipėdos mieste pasitvirtinusiai „Saugios kaimynystės“ grupių veiklos plėtrai. Šiuo metu Klaipėdos mieste veikia keletas privačių saugos tarnybų – „Falck security“, „Tanora“, „Argus“, „Apsaugos komanda“ ir kt., kurios be kitų objektų gan patikimai saugo ir gyvenamuosius namus bei butus daugiabučiuose namuose, tačiau paskutiniaisiais nagrinėjamo laikotarpio metais gyventojų, pageidaujančių minėtų tarnybų paslaugų būtent butų apsaugai mažėja, tam tiesioginės įtakos gali turėti tai, kad nemaža dalis klaipėdiečių rūpindamiesi savo gyvenamųjų būstų saugumu įsideda šarvuotas duris, kurios – gana patikimos, kol kas Klaipėdos mieste neužfiksuota atvejų, kad vagys į gyvenamąją patalpą būtų įsibrovę išlaužiant šarvuotų durų spynas ar pačias šarvuotas duris. Taigi klaipėdiečius skatinant rūpintis savo turto saugumu mieste veikiančios saugos tarnybos bei įmonės, įstatančios šarvuotas duris turėtų aktyviau reklamuoti savo teikiamas paslaugas.

Reikiamą dėmesį reiktų skirti ir vagysčių iš įmonių ir organizacijų prevencijai. Klaipėdos mieste nemaža dalis įmonių užsiima metalo laužo supirkimu, jo apdorojimu bei realizavimu, tokių įmonių teritorijos dažniausiai - gana didelės ir nesaugomos arba saugomos nepakankamai, todėl metalo laužo vagysčių Klaipėdos mieste – gana daug. Policijos pareigūnai turėtų organizuoti susitikimus su įmonių ir organizacijų savininkais bei aptarti tinkamą tokių įmonių bei organizacijų turto apsaugą.

Gana aktuali problema Klaipėdos mieste – mobilaus ryšio telefonų vagystės, per metus jų pagrobiami apie 500, daugiausia iš mažamečių ir nepilnamečių, įprastai šių vagysčių padaugėja prasidėjus mokslo metams. 2002 metais Klaipėdos miesto policijos įstaigos pradėjo registruoti klaipėdiečių, pirmiausia nepilnamečių, mobilaus ryšio telefonus, ši akcija – „Telefonas“ turėtų būti vykdoma ir ateityje. Prasidėjus mokslo metams policijos pareigūnai turėtų suaktyvinti patruliavimą ne tik mokyklų teritorijose bet ir visame mieste.

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, policijos įstaigų vadovai, Švietimo sistemos įstaigos bei miesto bendruomenė kartu bendradarbiaudami turi nedelsiant spręsti gana rimtą Klaipėdos miesto jaunimo užimtumo problemą.

IŠVADOS

1. Nagrinėjamu periodu užregistruotų vagysčių skaičius Klaipėdos mieste vidutiniškai sudaro 62 proc. visų užregistruotų nusikaltimų, vagysčių skaičius augo, laikotarpyje nuo 1995 – 2000 metų vagysčių skaičius išaugo 1066 nusikaltimais arba 34,1 proc., nuo 2001 - 2003 metų pastebima vagysčių mažėjimo tendencija, vagysčių lyginamoji dalis visų užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu iki 2003 metų sumažėjo 23,2 proc.. Vagysčių lygis Klaipėdos mieste išaugo nuo 154 nusikaltimų 10000 gyventojų 1995 metais iki 160 nusikaltimų 2003 metais - nagrinėjamu laikotarpiu sudarė vidutiniškai 181,1 nusikaltimo ir buvo 1,4 kartus didesnis negu respublikoje. Vagysčių išaiškinamumas nagrinėjamu periodu Klaipėdos mieste vidutiniškai sudaro 24,2 proc. arba - 16,2 proc. mažesnis negu respublikoje.
2. Vagysčių struktūroje nagrinėjamu periodu didžiausią dalį – vidutiniškai 85,6 proc. visų užregistruotų vagysčių Klaipėdos mieste sudaro privačios nuosavybės vagystės, Lietuvoje šios rūšies vagystės sudaro 79,6 proc. visų užregistruotų vagysčių. Vagystės iš gyvenamųjų patalpų nagrinėjamu periodu vidutiniškai sudaro 20,1 proc. visų Klaipėdos mieste užregistruotų vagysčių, kai Lietuvoje 18,3 proc. visų užregistruotų vagysčių. Transporto priemonių, tame tarpe ir automobilių vagystės Klaipėdos mieste vidutiniškai sudaro 20,4 proc. visų užregistruotų vagysčių skaičiaus, kai Lietuvoje šios rūšies vagystės sudaro tik 16,2 proc. visų užregistruotų vagysčių. Automobilių vagystės Klaipėdos mieste vidutiniškai sudaro 15,2 proc. visų užregistruotų vagysčių, Lietuvoje šios rūšies vagystės sudaro 10,2 proc. visų užregistruotų vagysčių. Vagystės iš transporto priemonių nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudaro 25,8 proc. visų Klaipėdos mieste užregistruotų vagysčių, kai Lietuvoje tik 14,2 proc. visų užregistruotų vagysčių. Vagystės iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje vagysčių struktūroje sudaro mažiausią dalį – 4,8 proc..
3. Privačios nuosavybės vagysčių skaičius Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo 252 nusikaltimais arba 8,9 proc., tuo tarpu Lietuvoje šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 4141 nusikaltimais arba 12,8 proc.. Šios rūšies vagysčių lygis Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu 10000 gyventojų sumažėjo 6 nusikaltimais, kai tuo tarpu Lietuvoje 10000 gyventojų padidėjo 18 nusikaltimų. Privačios nuosavybės vagysčių išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 23,6 proc., Lietuvoje 28,0 proc..
4. Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu iki 1998 metų augo – nuo 657 vagysčių 1995 metais iki 923 vagysčių 1998 metais, nuo 1999 metų šios rūšies vagysčių mažėjo, 2003 metais – užregistruota 572 vagysčių, tai mažiausias šios rūšies vagysčių skaičius per visą nagrinėjamą periodą, tuo tarpu

respublikoje vagysčių iš gyvenamųjų patalpų skaičius nagrinėjamu laikotarpiu išaugo 1111 vagysčių arba 14,8 proc.. Jų dalis užregistruojamų vagysčių atžvilgiu nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste sumažėjo 12,8 proc., kai Lietuvoje sumažėjo tik 1,1 proc.. Šios rūšies vagysčių lygis Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu išaugo nuo 32 nusikaltimų 10000 gyventojų 1995 metais iki 46 nusikaltimų 1998 metais, nuo 1999 metų šis rodiklis pradėjo mažėti - 2003 metais 10000 gyventojų teko 30 vagysčių, kai Lietuvoje tik 25 vagystės. Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų išaiškinamumas Klaipėdos mieste nagrinėjamu periodu vidutiniškai sudaro 22,0 proc., kai Lietuvoje 26,4 proc..

5. Transporto priemonių vagysčių skaičius nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste išaugo 77,9 proc. arba 413 vagystėmis, Lietuvoje šios rūšies vagysčių skaičius išaugo 2297 vagystėmis arba 34 proc. Jų dalis užregistruojamų vagysčių atžvilgiu nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste išaugo 78,8 proc., tuo tarpu Lietuvoje išaugo tik 15,5 proc.. Transporto priemonių vagysčių lygis Klaipėdos mieste 10000 gyventojų padidėjo 23 nusikaltimais, kai Lietuvoje šis rodiklis padidėjo tik 7,8 proc.. Transporto priemonių vagysčių išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 14,2 proc., kai Lietuvoje - 21,3 proc..
6. Automobilių vagysčių skaičius nagrinėjamu periodu tiek Klaipėdos mieste, tiek ir Lietuvoje augo – Klaipėdos mieste šis skaičius išaugo 71,8 proc. arba 303 vagystėmis, Lietuvoje 43,0 proc. arba 1942 vagystėmis. Šių vagysčių dalis visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu Klaipėdos mieste padidėjo 72,6 proc., kai Lietuvoje padidėjo tik 23,3 proc.. Automobilių vagysčių lygis 10000 gyventojų Klaipėdos mieste padidėjo 23 nusikaltimais, tuo tarpu Lietuvoje padidėjo 6,6 nusikaltimo. Šios rūšies vagysčių išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 11,0 proc., Lietuvoje – 14,4 proc. arba 23,6 proc. mažesnis negu respublikoje.
7. Vagystės iš transporto priemonių Klaipėdos mieste nagrinėjamu laikotarpiu – labiausiai paplitusi vagysčių rūšis, tačiau nuo 1999 metų Klaipėdos mieste pastebima šios rūšies vagysčių mažėjimo tendencija – sumažėjo 42,3 proc. arba 425 vagystėmis, kai Lietuvoje vagystės iš transporto priemonių išaugo 79,0 proc. arba 2640 vagystėmis. Taigi Klaipėdos mieste pastebime šios rūšies vagysčių latentiško didėjimo tendenciją. Ženkliai Klaipėdos mieste sumažėjo ir jų dalis visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu – nuo 32,1proc. 1995 metais iki 18,6 proc. 2003 metais, kai Lietuvoje šis rodiklis padidėjo nuo 8,0 proc. 1995 metais iki 12,3 proc. 2003 metais. Vagysčių iš transporto priemonių lygis 10000 gyventojų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste sumažėjo 20 nusikaltimų, kai Lietuvoje padidėjo 8 nusikaltimais. Šios rūšies vagysčių išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 24,4 proc. - Lietuvoje 20,9 proc. arba 16,7 proc. Klaipėdos mieste didesnis negu Lietuvoje.

8. Vagysčių skaičius iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste išaugo 36,6 proc. arba 52 vagystėmis, Lietuvoje šis rodiklis taip pat išaugo – 65,4 proc. arba 1209 vagystėmis. Šios rūšies vagysčių lygis 10000 gyventojų nagrinėjamu laikotarpiu Klaipėdos mieste padidėjo 3 nusikaltimais, Lietuvoje – 4 nusikaltimais. Vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų išaiškinamumas Klaipėdos mieste vidutiniškai sudarė 46,8 proc., Lietuvoje – 43,7 proc..
9. Apibendrinant užregistruojamų vagysčių struktūrinius pokyčius Klaipėdos mieste galime pastebėti, kad didžiausia problema Klaipėdos mieste yra vagystės iš transporto priemonių, transporto priemonių vagystės bei vagystės iš gyvenamųjų patalpų, konkrečiai iš butų daugiabučiuose namuose. Tuo tarpu Lietuvoje didžiausią problemą sudaro vagystės iš gyvenamųjų patalpų po jų seka transporto priemonių vagystės bei vagystės iš transporto priemonių. Vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje – mažiausiai.
10. Išanalizuoti užregistruotų vagysčių Klaipėdos mieste skaičiai pagal mėnesius rodo, kad daugiausiai vagysčių įvykdoma – kovo, gegužės, liepos, spalio ir gruodžio mėnesiais, mažiausiai – vasario mėnesiais. Taigi nagrinėjant vagystes, įvykdytas Klaipėdos mieste kurortiškumo aspektu galime pastebėti, jog kurortinio sezono įtaka įvykdomoms vagystėms – sąlyginė, tik vienai iš visų darbe nagrinėtų vagysčių rūšių - vagystėms iš transporto priemonių kurortiškumo įtaka – akivaizdi, šios rūšies vagysčių daugiausia užregistruojama liepos mėnesį. Tam tiesioginės įtakos turi kasmet Klaipėdos mieste liepos mėnesio pabaigoje vykstanti Jūros šventė, pritraukianti daugybę žmonių ne tik iš Lietuvos, bet ir užsieniečių, atvykstančių savais automobiliais, kuriuos deja neretai aptinka apvogtus.
11. Vagysčių pagal savaitės dienas Klaipėdos mieste - įvykdoma nevienodai. Šaltuoju metų sezonu daugiausiai vagysčių įvykdoma antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais, mažiausiai – penktadieniais, šeštadieniais, sekmadieniais, vagysčių padidėjimą darbo dienomis bei sumažėjimą savaitgaliai galima susieti su vagystėmis iš gyvenamųjų patalpų - daugelio miestiečių būstai dienos metu ištuštėja, savaitgalius šaltuoju metų sezonu daugelis klaipėdiečių leidžia namuose, tuo tarpu vasaros metu daugelis miestiečių savaitgaliais išvyksta, į namus sugrįžta sekmadieniais arba savaitės pradžioje.
12. Daugiausiai vagysčių Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje įvykdo 18-29 metų amžiaus asmenys, nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė 52 proc. visų Klaipėdos mieste nustatytų asmenų, padariusių vagystes. Lyginant nustatytų asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste amžiaus pasiskirstymo struktūrą su nustatytų asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje amžiaus pasiskirstymo struktūra nagrinėjamu periodu žymių skirtumų nepastebime - tarp visų nustatytų asmenų, darančių vagystes 14-17 metų

amžiaus grupės asmenų tiek Klaipėdos mieste, tiek Lietuvoje – vienodai, 18-29 metų amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 4 proc. – daugiau, tuo tarpu 30 metų ir vyresnio amžiaus asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 4 proc. – mažiau negu Lietuvoje.

13. Daugiausia vagysčių nagrinėjamu periodu Klaipėdos mieste kaip ir Lietuvoje padaro nedirbantys ir nesimokantys asmenys, šios grupės asmenys vidutiniškai sudaro 74 proc. visų nustatytų asmenų, padariusių vagystes. Palyginus nustatytų asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste užimtumo pasiskirstymo struktūrą su asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje užimtumo pasiskirstymo struktūra pastebime, kad Klaipėdos mieste tarp nusikaltimus darančių asmenų besimokančių asmenų – tiek pat kaip ir Lietuvoje, tuo tarpu dirbančių asmenų 3 proc. – daugiau, nedirbančių ir nesimokančių asmenų Klaipėdos mieste 3 proc. - daugiau, kitų asmenų – asmenų, kurie ir dirbo ir mokėsi bei nedarbingo amžiaus piliečių Klaipėdos mieste 6 proc. - mažiau.
14. Atlikto tyrimo metu nustatyta, kad Klaipėdos mieste tarp asmenų, įtariamų įvykdžius vagystes, dauguma – vyrai, turintys žemesnį išsimokslinimą, nedirbantys, save priskiriantys prie nepasiturinčių, daugiausiai gyvenantys atsitiktiniuose būstuose. Nemažą dalį vagysčių įvykdo vieniši asmenys – 39,3 proc. bei virš $\frac{3}{4}$ asmenų, neturinčių ilgalaikių, artimų socialinių ryšių.
15. Siekiant veiksmingesnės transporto priemonių vagysčių kontrolės Klaipėdos mieste - būtina kurti palankesnę prevencijos sistemą, užtikrinančią, kad policijos padaliniai sutartinai ir greitai reaguotų į pareiškimus ir pranešimus bei kaip galima geriau būtų dirbamas operatyvinis darbas, susijęs su automobilių vagystėmis, eksportu, iškomplektavimu. Nežiūrint į tai, jog paskutiniaisiais nagrinėjamo periodo metais Klaipėdos mieste pastebima vagysčių iš transporto priemonių mažėjimo tendencija, tačiau atsižvelgiant į gana didelį vagysčių iš transporto priemonių latentiškumą mieste viena iš prioritetinių prevencijos sričių Klaipėdos mieste turėtų būti vagysčių iš transporto priemonių prevencija. Statistinių duomenų analizė rodo, kad vagystėms iš transporto priemonių kurortiškumo įtaka Klaipėdos mieste – akivaizdi, taigi pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas sezoninei šios rūšies vagysčių prevencijai. Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų prevencijos srityje didelis dėmesys turėtų būti skiriamas aktyviam daugiabučių gyvenamųjų namų bendrijų dalyvavimui šios rūšies vagysčių prevencijoje.
16. Darbo rengimo metu buvo iškelta hipotezė, kad galimai Klaipėdos mieste vagysčių bei bendrai nusikalstamumo rodikliai stipriai priklauso nuo ekonomikos vystymosi - Klaipėdos miestas kartu su Vilniaus miestu – lyderiai ekonomikoje bei lyderiai pagal nusikalstamumo lygį, tačiau tokia hipotezė nepasitvirtino, remiantis darbo metu surinktu

duomenų analize galime teigti, kad vagystėms bei bendram nusikalstamumui lemiamą įtaką daro negatyvūs kultūriniai, vertybiniai ypatumai, sąlyginai kurotiškumas.

17. Socialinio elgesio formoms būdingas žmogaus elgesys priklauso ne vien nuo asmens, bet ir nuo jį supančių socialinių darinių /šeimos, draugų ir pan../. Taigi, siekiant paveikti žmogaus elgesį būtina įtakoti ne tik jį patį, bet ir visą jį supančią aplinką. Asmenims, darantiems nusikaltimus – reikalinga bendruomenės pagalba susirandant būstą, įsidarbinant, organizuojant laisvalaikio praleidimą.

SANTRAUKA

VAGYSČIŲ KLAIPĖDOS MIESTE KRIMINOLOGINIS ASPEKTAS

Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje vagystės – labiausiai paplitęs nusikaltimas, jos sudaro didžiausią nusikaltimų dalį, nusikalstamumo padidėjimas – siejamas su vagysčių skaičiaus padidėjimu. Darbe vagystės - nagrinėjamos, kaip atskira nusikaltimų rūšis. Pagrindinis dėmesys darbe – skiriamas vagysčių, įvykdytų Klaipėdos mieste nagrinėjimui, nagrinėjamas periodas - laikotarpyje nuo 1995 – 2003 metų. Darbas susideda iš trijų dalių. Pirmojoje dalyje – apžvelgiama vagystės samprata, atskleidžiama vagysčių būklė, lygis, dinamika, struktūra, nagrinėjant jas viso nusikalstamumo Lietuvoje kontekste. Antrojoje dalyje – nagrinėjama bendra vagysčių Klaipėdos mieste kriminologinė charakteristika, apžvelgiami socialiniai, demografiniai miesto ypatumai, kriminogeninės situacijos ypatumai Klaipėdos mieste, lyginant su kriminogene situacija Lietuvoje bei kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose, nagrinėjamos Klaipėdos mieste įvykdytos vagystės, lyginant jų rodiklius su respublikos bei kitų Lietuvos didžiųjų miestų rodikliais, akcentuojant Vilniaus mieste įvykdytų vagysčių rodiklius, charakterizuojami asmenys, vykdantys vagystes Klaipėdos mieste. Trečiojoje darbo dalyje – apžvelgiama vagysčių kontrolės ir prevencijos politika Lietuvoje bei jos pritaikymas Klaipėdos mieste. Darbo autorė siūlo galimus vagysčių kontrolės ir prevencijos būdus, taikytinus Klaipėdos mieste praktinėje policijos veikloje.

SUMMARY

THE CRIMINOLOGICAL ASPECT OF THIEVERY IN THE CITY OF KLAIPEDA

Thefts are the most prevailed crime in Lithuania as they are common worldwide, they make the biggest part of the crimes, and the increasing number of the crimes is connected to the arising number of the thievery. The thefts in this research work are examined as a separate crime sort. The key attention is paid to the examination of the thefts executed in the city of Klaipeda, the examination period includes the years from 1995 to 2003. The paper work consists of three parts. The first part surveys the conception of the thievery, the state and the level of the thefts, as well as the structure and dynamics of the thievery are disclosed as they are researched in the context of the total delinquency of Lithuania. The general criminological characteristics of the thefts in Klaipeda is researched in the second part of this work; there is looked through the social and demographic peculiarities of the city, the features of the crime situation of Klaipeda city in comparison with the ones in other biggest cities and of Lithuania in whole are overviewed at this part of the work. The thefts executed in the city of Klaipeda are examined comparing the rates of Klaipeda and other cities within Lithuanian with the rates of the whole country. The rates of the thefts performed in the city of Vilnius are emphasized. There are given characteristics of the persons who execute the thievery in the city of Klaipeda. The third part of the research paper work covers the policy of thievery control and prevention in Lithuania and its application in the city of Klaipeda. The author of this work offers the police of the city of Klaipeda to apply the possible thievery control and prevention methods in their work.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija: LR piliečių priimta 1992 m. spalio 25 d. referendume. Vilnius.1996.
2. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. Vilnius. 2002.
3. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas: oficialus tekstas su pakeitimais ir papildymais iki 2001 m. kovo 15 d. Vilnius. 2001.
4. LTSR baudžiamasis kodeksas. Vilnius. 1961.
5. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. Vilnius. 2000.
6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymas VIII-1439. 1999. 11. 25. // Valstybės žinios. 1999. Nr. 106-3059.
7. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas. // Valstybės žinios. 2000. Nr. 89-2741.
8. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 271 bei 310 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 271¹ straipsniu įstatymas. 2002 03 21 Nr. IX-800 // Valstybės žinios. 2002. Nr. 38-1356.
9. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymas. // Valstybės žinios. 2004. Nr. 108-4030.
10. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas Nr. 313. „Dėl nusikalstamumo kontrolės Lietuvoje koncepcijos“. 1992 04 03. // Valstybės žinios. Nr. 38.
11. Babachinaitė G. Socialiniai pokyčiai ir nusikalstamumas. // Jurisprudencija. Vilnius. 2000. T. 15(7).
12. Babachinaitė G., Kuklianskis S. Teorinės nusikalstamumo prevencijos problemos. Jurisprudencija. 2003. T. 42 (34).
13. Bluvšteinas. J. Statistika ir tikrovė. // Kriminalinė justicija. Mokslo darbai. T. 4. Vilnius. 1995.
14. Dapšys A. Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras: projekto esmė, kūrimo tikslai, veiklos sritys bei perspektyvos. // Teisės problemos. Vilnius. 1997. Nr. 3.
15. Dapšys A. Kriminogeninės situacijos Lietuvoje charakteristika. // VII Baltijos šalių kriminologų simpoziumo, įvykusio 1993 m. gruodžio 2-4 d. Vilniuje. // Nusikalstamumo prevencija ir baudžiamoji politika pereinant į rinkos ekonomiką medžiaga. Vilnius. 1995.
16. Dapšys A. Nusikalstamumo tendencijos ir jo prevencijos perspektyvos Lietuvoje /kriminologinis prognostinis aspektas/. Jurisprudencija. 1999. T. 11(3).
17. Dobryninas A. Atskiriamasis teisingumas. Jurisprudencija. 2001. T. 20 (12).
18. Dobryninas A., Gaidys V. Ar saugi Lietuvos visuomenė? Vilnius. 2004.

19. Drakšienė A., Stauskienė N. Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose. Vilnius. 1998.
20. Drakšienė A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. Teisė. 2000. Nr. 37.
21. Jurgelaitienė G. Kriminalinę bausmę atlikusių asmenų socialinė kontrolė recidyvinio nusikalstamumo socialinės prevencijos sistemoje. Jurisprudencija. 2001. T. 19 (11).
22. Jurgelaitienė G. Recidyvinio nusikalstamumo prevencija Lietuvos Respublikoje. Daktaro disertacija. Vilnius. 2001.
23. Jurgelaitienė G. Antrinio /recidyvinio/ nusikalstamumo prevencijos veiksmingumo prielaidos. Jurisprudencija. 2002. T. 34 (26).
24. Jurgelaitienė G. Nusikaltimų prevencijos programos Lietuvoje veiksmingumo problemos. 2003. T. 41 (33).
25. Jurgelaitienė G. Galiojančių baudžiamųjų įstatymų įtakos nusikalstamų veikų recidyvui kriminologinė analizė. Jurisprudencija. 2004. T. 51 (43).
26. Justickis V. Kriminologija. I dalis. Vilnius. 2001.
27. Kiškis A. Nacionalinės kriminologinės informacinės sistemos modelis. Daktaro disertacija. Vilnius. 2001.
28. Klaipėdos m. VPK. Klaipėdos m. VPK projektas „Saugesnis miestas“. Klaipėda. 2003.
29. Rudzkienė. V. Lietuvos kriminalinių ir socialinių – ekonominių rodiklių ryšių analizė. Jurisprudencija. 2002. T. 26 (18).
30. Sakalauskas. G. Kriminologiniai laisvės atėmimo bausmės aspektai. Teisė. 2000. Nr. 35.
31. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 1996.
32. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 1997.
33. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 1998.
34. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 1999.
35. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 2000.
36. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 2001.
37. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 2002.

38. Statistikos departamentas. Nusikalstamumas ir teisėsaugos institucijų veikla. Vilnius. 2003.
39. Vitkevičius P. Civilinė teisė. Kaunas. 1997.
40. Алексеев А. И., Герасимов С. И., Сухарев А. Я. Криминологическая профилактика: теория, опыт, проблемы. Москва. 2001.
41. Kaiser G. Kriminologie. Heidelberg. 1993.
42. Карпец И. И. Проблема преступности. Москва. 1996.
43. Криминология: учебник для юридических вузов; под редакцией Кудрявцева. В. Н., Эминова В. Е. Москва. 1995.
44. Лист Ф. Учебник уголовного право. Осщбянная часть. Москва. 1905.
45. Кудрявцев В. Н. Причины правонарушений. Москва. 1976.
46. Klaipėdos savivaldybės interneto svetainė [http: www.klaipeda.lt](http://www.klaipeda.lt)
47. Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainė [http: www.vrm.lt](http://www.vrm.lt).
48. Lietuvos darbo birža [http: www.ldb.lt](http://www.ldb.lt).
49. Nusikaltimų prevencijos Lietuvoje centro interneto svetainė [http: www.nplc.lt](http://www.nplc.lt)

1 PRIEDAS. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą Lietuvoje

1 lentelė. Užregistruoti nusikaltimai Lietuvoje 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota nusikaltimų	60819	68053	75816	78149	77108	82370	79265	72646	85130
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	163,6	183,3	204,5	210,9	208,3	222,5	214,5	209,4	246,5
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	2185	7234	7763	2333	-1041	5262	-3105	-6619	12484
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	3,7	11,9	11,4	3,1	-1,3	6,8	-3,8	-8,4	17,2
Išaiškinta nusikaltimų	40,0	41,3	42,8	40,3	41,0	40,4	42,5	46,5	37,4

2 lentelė. Užregistruotas nusikalstamumas mieste ir kaime 1995-2003 m. laikotarpyje

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota nusikaltimų mieste	43598	50730	55410	57515	56137	58904	56912	52520	62400
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	173	201	219	228	223	251	244	226	251
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	71,7	74,5	73,1	73,6	72,8	71,5	71,8	72,3	73,3
Užregistruota nusikaltimų kaime	17221	17323	20406	20634	20971	23466	22353	20126	22730
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	144	146	174	175	178	199	194	175	184
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	28,3	25,5	26,9	26,4	27,2	28,5	28,2	27,7	26,7

3 lentelė. Nustatyta asmenų padariusių nusikaltimus Lietuvoje 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nustatyta asmenų, kaltinamų padariusių nusikaltimus	22969	22269	25542	25373	25160	25046	26662	25754	21691
Iš jų nepilnamečių	14,7	15,3	13,0	13,1	13,3	14,3	13,8	13,7	14,0
Asmenų sk. 10 000 gyventojų	63,3	61,8	71,4	71,5	71,4	71,6	76,6	74,2	62,8
Asmenų sk. pakitimo tempai % lyginant su praėjusiais metais	7,9	-3,0	14,7	-0,7	-0,8	-0,4	6,4	-3,4	15,8

4 lentelė. Asmenų, padariusių nusikaltimus Lietuvoje 1995-2003 m. laikotarpyje amžius.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
14 - 17	3385	3408	3313	3322	3339	3578	3668	3522	3037
%	14,7	15,3	13	13,1	13,3	14,3	13,6	13,7	14
18 - 29	10627	10072	11366	11322	11298	11829	12921	12455	10301
%	46,2	45,2	44,9	44,6	44,9	47,2	48,7	48,4	47,5
30 ir vyresni	8957	8789	10863	10729	10523	9639	10073	9777	8353
%	39,1	39,5	42,5	42,3	41,8	38,5	37,8	37,9	38,5

5 lentelė. Asmenų, padariusių nusikaltimus Lietuvoje 1995-2003 m. laikotarpyje užimtumas.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mokėsi	1341	1724	1979	2455	2761	3156	3468	3986	3655
%	6	7,7	7,7	9,7	11	12,6	13	15,5	16,8
Dirbo	4266	2815	2283	1765	1595	1304	1326	1311	3075
%	18,7	12,6	8,9	7	6,3	5,2	5	5,1	14,2
Nedirbo, nesimokė	14182	14066	16146	15920	15900	16653	17915	16323	12694
%	61,8	63,2	63,2	62,7	62,7	66,5	67,2	63,4	58,5
Kiti	3180	3664	5134	6998	5210	3933	3953	4134	2267
%	13,4	16,5	20,1	27,6	20,7	15,7	14,8	16	10,5

6 lentelė. Užregistruotos vagystės Lietuvoje 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota nusikaltimų	41969	44767	47301	48303	47924	53291	48995	42209	48706
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	116	124	132	136	136	152	141	122	141
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	69	65,8	62,4	61,8	62,2	64,7	61,8	58,1	57,2
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	976	2798	2534	1002	-379	5367	-4296	-6786	6497
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	2,4	6,7	5,7	2,1	-0,8	11,2	-8,1	-13,9	15,4
Išaiškinta nusikaltimų	32,1	29,2	28,6	27,2	26,9	28,2	31,6	31,9	25,2

7 lentelė. Asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje 1995-2003 m. laikotarpyje amžius.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
14 - 17	2430	2374	2234	2234	2194	2428	2444	2246	1968
%	19,5	21,5	20,1	20,9	21,2	20,7	20,3	20,9	19,9
18 - 29	5647	4831	5139	4988	4947	5964	6220	5508	4925
%	45,3	43,8	46,2	46,6	47,8	50,8	51,7	51,4	50,0
30 ir vyresni	4390	3835	3751	3473	3208	3338	3357	2965	3043
%	35,2	34,7	33,7	32,5	31,0	28,5	27,9	27,6	30,0

8 lentelė. Asmenų, padariusių vagystes Lietuvoje 1995-2003 m. laikotarpyje užimtumas.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mokėsi	883	1093	1179	1430	1573	1888	2060	2217	1993
%	7,1	9,9	10,6	13,4	15,2	16,1	17,2	20,6	20,5
Dirbo	1561	933	725	490	356	268	234	762	862
%	12,5	8,4	6,6	4,6	3,4	2,3	2,1	7,1	8,4
Nedirbo, nesimokė	8968	7854	8046	7718	7447	8755	9004	7594	6237
%	71,9	71,2	72,3	72,2	72,0	74,6	75,4	70,8	64,3
Kiti	1055	1160	1174	1057	973	819	653	146	844
%	8,5	10,5	10,5	9,8	9,4	7,0	5,3	1,4	6,8

9 lentelė. Užregistruotų vagysčių struktūra Lietuvoje 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota privačios nuosavybės vagysčių	32307	36926	39046	39165	37987	42365	38818	34243	36448
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	87	100	105	106	103	115	105	98	105
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	77,0	82,5	82,5	81,1	79,3	79,5	79,2	81,1	74,8
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	9,6	14,3	5,7	0,3	-3	11,5	-8,4	-11,8	6,4
Išaiškinta nusikaltimų	29,2	28,3	27,3	25,8	26,3	28,4	29,5	30,6	26,3
Užregistruota vagysčių iš gyvenamųjų patalpų	7462	8631	9424	9246	9180	9203	8647	6989	8573
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	20	23	25	25	25	25	23	20	25
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	17,8	19,3	19,9	19,1	19,2	17,3	17,6	16,6	17,6
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	0,6	15,7	9,2	-1,9	-0,7	0,3	-6	-19,2	22,6
Išaiškinta nusikaltimų	34,9	28	24,5	21,8	22,4	25,2	27,8	28,8	25
Užregistruota transporto priemonių vagysčių	6738	6267	6697	6946	6671	9006	8924	8164	9035
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	18	17	18	19	18	24	24	23	26
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	16,1	14,0	14,2	14,4	13,9	16,9	18,2	19,3	18,6
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	6,2	-7	6,9	3,7	-4	35	-0,9	-8,5	10,7
Išaiškinta nusikaltimų	23	24,8	24	19,7	20	21,2	21,2	19,9	17,6
Užregistruota automobilių vagysčių	4506	3905	3805	4163	3675	5185	5822	5716	6448
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	12	11	11	12	10	15	17	17	19
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	10,7	8,7	8,0	8,6	7,7	9,7	11,9	13,6	13,2
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	-3,2	-15,3	-2,6	9,4	-11,7	41,1	12,3	-1,8	12,8
Išaiškinta nusikaltimų	15,1	15,3	18,3	12,5	12,2	15,2	15,6	14,6	11,1
Užregistruota vagysčių iš transporto priemonių	3338	6060	7171	9816	8684	7743	6193	5442	5978
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	9,2	16,8	20,1	27,7	24,6	22,1	17,8	15,7	17,3
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	8,0	13,5	15,2	20,3	18,1	14,5	12,6	12,9	12,3
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	37,4	81,5	18,3	36,9	-11,5	-10,8	-20,0	-12,1	9,8
Išaiškinta nusikaltimų	20,7	19,2	21,0	18,2	19,4	24,0	25,7	23,0	17,7
Užregistruota vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų	1848	2124	2223	2314	2559	2672	2048	1673	3057
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	5	6	6	7	7	8	6	5	9
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	4,4	4,7	4,7	4,8	5,3	5,0	4,2	4,0	6,3
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	-65,5	14,9	4,7	4,1	10,6	4,4	-23,4	-18,3	82,7
Išaiškinta nusikaltimų	36,6	39,0	45,8	47,8	47,1	43,6	46,0	46,7	41,2

2 PRIEDAS. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą didžiuosiuose Lietuvos miestuose

1 lentelė. Nusikalstamumas didžiuosiuose Lietuvos miestuose

Miestai	Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vilnius	Užregistruota nusikaltimų	13634	15716	16309	17481	16812	17870	16721	16513	21064
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	237	274	281	302	290	309	283	298	349
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	1940	2082	593	1172	-669	1058	-1149	-208	4551
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	16,6	15,3	3,8	7,2	-3,8	6,3	-6,4	-1,2	27,5
	Išaiškinta nusikaltimų %	24	26,2	30,6	28,4	29,9	29,7	32,3	35,5	31,9
Kaunas	Užregistruota nusikaltimų	7834	9661	9801	10249	9673	9667	10177	8670	9373
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	189	235	234	246	233	233	247	228	235
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	642	1827	140	448	-576	-6	510	-1507	703
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	8,9	23,3	1,4	4,6	-5,6	-0,1	5,3	-14,8	8,1
	Išaiškinta nusikaltimų %	37,1	35	35,7	30,1	33,9	31,3	30,6	37,9	34,1
Klaipėda	Užregistruota nusikaltimų	4512	5295	5871	6337	6294	6439	6335	5800	5859
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	222	263	289	313	311	318	314	299	301
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	318	783	576	466	-43	145	-104	-535	59
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	7,6	17,4	10,9	7,9	-0,7	2,3	-1,6	-8,4	1
	Išaiškinta nusikaltimų %	30,5	36,2	42,5	36,2	33,3	34,7	40,6	43,1	38,4
Šiauliai	Užregistruota nusikaltimų	2336	2876	3116	3207	3692	3476	3065	3075	3268
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	159	196	212	218	251	318	209	227	228
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	225	540	240	91	485	-216	-411	10	193
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	10,7	23,1	8	2,9	15,1	-5,9	-11,8	0,3	6,2
	Išaiškinta nusikaltimų %	35,6	51,4	49,1	47,3	34,9	43,5	47	50,8	39,7
Panevėžys	Užregistruota nusikaltimų	1925	2664	3141	3467	3146	2969	2940	2606	3204
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	146	201	235	259	235	236	220	214	250
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai lyginant su praėjusiais metais/	291	739	477	326	-321	-177	-29	-334	598
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	17,8	38,4	17,9	10,4	-9,3	-5,6	-1	-11,4	22,9
	Išaiškinta nusikaltimų %	37	31,5	32,6	23	28,8	38,3	43,8	49,9	33,2

2 lentelė. Užregistruotos vagystės didžiuosiuose Lietuvos miestuose 1995-2003 m.

	Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vilnius	Užregistruota nusikaltimų	9641	10861	10569	11349	11350	12087	10969	10708	11185
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	167	189	182	196	196	209	186	193	202
	Lyginamoji dalis % užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	70,7	69,1	64,8	64,9	67,5	67,6	65,6	64,8	53,1
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	22	12,7	-2,7	7,4	0	6,5	-9,2	-2,4	4,4
	Išaiškinta nusikaltimų %	15,7	15,6	17,1	16,2	17,7	17,9	21,1	22,1	19,1
Kaunas	Užregistruota nusikaltimų	5250	6252	6021	6552	6207	6240	6492	4880	4977
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	126	152	144	157	150	150	158	129	131
	Lyginamoji dalis % užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	67,0	64,7	61,4	63,9	64,1	64,5	63,8	56,3	53,1
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	8,9	19,1	-3,7	8,8	-5,3	0,5	4	-24,8	1,9
	Išaiškinta nusikaltimų %	24,8	22,9	23,2	16,3	18	19,9	18,3	22,4	18,7
Klaipėda	Užregistruota nusikaltimų	3120	3488	3448	3839	3941	4186	4079	3488	3107
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	154	173	170	190	195	207	202	179	160
	Lyginamoji dalis % užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	69,1	65,9	58,7	60,6	62,6	65	64,4	60,1	53
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	4,4	11,8	-1,1	11,3	2,7	6,2	-2,6	-14,5	-10,9
	Išaiškinta nusikaltimų %	20,4	23,2	25,6	22,1	21,1	23,8	28,7	27	26,1
Šiauliai	Užregistruota nusikaltimų	1488	1672	1839	1722	2224	2179	1714	1293	1577
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	101	114	125	117	151	148	117	96	116
	Lyginamoji dalis % užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	63,7	58,1	59,0	53,7	60,2	62,7	55,9	42,0	48,3
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	14,5	12,4	10	-6,4	29,2	-2	-21,3	-24,6	21,9
	Išaiškinta nusikaltimų %	25,1	39,6	37,7	42,4	25,6	34,1	41,8	33,5	29,6
Panevėžys	Užregistruota nusikaltimų	1192	1681	2102	2391	2110	1859	1717	1404	1828
	Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	90,2	127	157	179	158	139	128	115	150
	Lyginamoji dalis % užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	61,9	63,1	66,9	68,9	67,1	62,6	58,4	53,8	57,0
	Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	24,4	41	25	13,7	-11,8	-11,9	-7,6	-18,2	30,2
	Išaiškinta nusikaltimų %	19,7	16,9	17,4	11,7	18,1	28	29,2	31,2	18,4

3 PRIEDAS. Anketa. LR VRM IRD statistiniai duomenys apie nusikalstamumą Klaipėdos mieste

Anketa

Apklausa – anoniminė, duomenys apie Klaipėdos mieste laikinai sulaikytą asmenį, užkluptą darant nusikalstamą veiką /vagystę/ ar tuoj po to kai jis nusikalstamą veiką padarė bus panaudojami anonimiškai ir tik mokslo tikslams

1. Lytis:

- ☐ Vyras
☐ Moteris

2. Amžius:

 Metai

3. Tautybė:

- ☐ Lietuvis
☐ Rusas
☐ Lenkas
☐ Baltarusas
☐ Kita

4. Išsimokslinimas:

- ☐ Pradinis
☐ Pagrindinis
☐ Nebaigtas vidurinis
☐ Vidurinis
☐ Spec. vidurinis
☐ Aukštesnysis
☐ Nebaigtas aukštasis
☐ Aukštasis
☐ Kita _____

5. Šeiminė padėtis:

- ☐ Vienišas /-a/
☐ Nuolatinis partneris /-ė/
☐ Atsitiktinis partneris /-ė/
☐ Turite vaikų

6. Aplinkos, kurioje augote, charakteristika:

- ☐ Augote vaikų globos namuose
☐ Augote globėjų ar giminaičių namuose
☐ Gyvenote su abiem tėvais
☐ Gyvenote su vienu iš tėvų

7. Socialinė veikla:

- ☐ Mokotės
☐ Dirbate nuolatos
☐ Dirbate atsitiktinius darbus
☐ Nedirbate ir nesimokote
☐ Kita _____

8. Socialinis statusas:

- ☐ Invalidas
☐ Pensininkas
☐ Kitas socialiai remtinas asmuo

9. Kaip įvertinate savo materialinę padėtį:

- ☐ Nepasiturintis
- ☐ Vidutiniškai materialiai apsirūpinęs
- ☐ Gera materialinė padėtis

10. Gyvenamoji vieta:

- ☐ Nuosavas būstas
- ☐ Nuomojamas būstas
- ☐ Atsitiktinis būstas /pas pažįstamus/
- ☐ Kita _____

11. Jeigu Jūs sulaikytas dėl įtarimo įvykdžius vagystę iš gyvenamosios patalpos, nusikaltimą padarėte:

- ☐ Individualiame gyvenamajame name
- ☐ Daugiabučio namo bute
- ☐ Viešbučio kambaryje

12. Jeigu Jūs sulaikytas dėl transporto priemonės vagystės, nusikaltimą padarėte:

- ☐ Atviroje vietovėje
- ☐ Saugomoje teritorijoje

13. Jeigu Jūs sulaikytas dėl įtarimo įvykdžius kitos rūšies vagystę, nusikaltimą padarėte:

- ☐ Atviroje vietovėje
- ☐ Prekybos vietose
- ☐ Masinėje susibūrimo vietoje
- ☐ Kita _____

14. Jūsų ryšys su nukentėjusiuoju /-iaisiais/:

- ☐ Draugas, pažįstamas
- ☐ Kaimynas
- ☐ Pažįstamas pagal gyvenamąją vietą
- ☐ Pažįstamas pagal mokymosi įstaigą ar darbovietę
- ☐ Nepažįstamas, atsitiktinai pasirinktas

15. Nusikaltimą padarėte:

- ☐ Vienas
- ☐ Grupėje
- ☐ Būdamas girtas
- ☐ Blaivus
- ☐ Narkotinio apsvaigimo būsenoje

16. Kokių paros metu padarėte nusikaltimą?

- ☐ Dieną /darbo dieną/
- ☐ Dieną /nedarbo dieną/
- ☐ Naktį

17. Kaip pagrobtus daiktus planavote realizuoti:

- ☐ Užstatyti į lombardą
- ☐ Parduoti prekeiviui, įprastai supirkinėjančiam įvairius daiktus
- ☐ Parduoti atsitiktiniam asmeniui
- ☐ Suvartoti savo reikmėm

18. Gautas lėšas būtų mėte panaudoję :

- ☐ Pragyvenimui
- ☐ Pramogoms
- ☐ Kita _____

1 lentelė. Užregistruoti nusikaltimai Klaipėdos mieste 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota nusikaltimų	4512	5295	5871	6337	6294	6439	6335	5800	5859
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	222	263	289	313	311	318	314	299	301
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/	318	783	576	466	-43	145	-104	-535	59
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	7,6	17,4	10,9	7,9	-0,7	2,3	-1,6	-8,4	1
Išaiškinta nusikaltimų	30,5	36,2	42,5	36,2	33,3	34,7	40,6	43,1	38,4

2 lentelė. Asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 1995-2003 m. laikotarpyje amžius.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
14 - 17	165	235	217	177	160	211	199	219	165
%	15,0	17,2	14,0	13,7	11,8	14,1	13,4	14,5	12,3
18 - 29	504	674	731	582	625	725	751	787	697
%	52,1	49,2	47,2	44,9	46,5	48,8	51,1	51,8	53,1
30 ir vyresni	428	460	601	538	561	550	522	513	465
%	32,9	33,6	38,8	41,4	41,7	37,1	35,5	33,7	34,6

3 lentelė. Asmenų, padariusių nusikaltimus Klaipėdos mieste 1995-2003 m. laikotarpyje užimtumas.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mokėsi	73	146	157	133	166	174	188	230	228
%	6,7	10,6	10,1	10,3	12,4	11,7	12,8	15,1	17,3
Dirbo	275	310	380	282	318	263	257	313	252
%	25,0	22,7	24,5	21,8	23,6	17,7	17,5	20,6	19,1
Nedirbo, nesimokė	692	840	912	797	788	979	979	928	753
%	63,1	61,4	58,9	61,4	58,5	65,9	66,5	61,1	57,2
Kiti	56	73	100	85	74	70	48	48	94
%	5,2	5,3	6,5	6,5	5,5	4,7	3,2	3,2	6,4

4 lentelė. Užregistruotos vagystės Klaipėdos mieste 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota nusikaltimų	3120	3488	3448	3839	3941	4186	4079	3488	3107
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	154	173	170	190	195	207	202	179	160
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų nusikaltimų atžvilgiu	69,1	65,9	58,7	60,6	62,6	65	64,4	60,1	53
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	4,4	11,8	-1,1	11,3	2,7	6,2	-2,6	-14,5	-10,9
Išaiškinta nusikaltimų	20,4	23,2	25,6	22,1	21,1	23,8	28,7	27	26,1

5 lentelė. Asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste 1995-2003 m. laikotarpyje amžius.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
14 - 17	127	171	142	105	101	115	112	150	99
%	23,9	27,9	23,6	22,2	18,7	18,8	17,7	22,9	17,3
18 - 29	234	304	302	248	265	313	349	363	302
%	43,9	49,6	50,2	52,4	48,9	51,1	55,1	55,6	53,6
30 ir vyresni	171	138	157	120	175	184	172	141	168
%	32,2	22,5	26,2	25,4	32,4	30,1	27,2	21,5	29,1

6 lentelė. Asmenų, padariusių vagystes Klaipėdos mieste 1995-2003 m. laikotarpyje užimtumas.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mokėsi	54	102	77	63	93	85	96	138	109
%	10,1	16,6	12,8	13,3	17,2	13,9	15,2	21,1	19,1
Dirbo	71	54	80	37	36	44	47	59	52
%	13,3	8,8	13,3	7,8	6,6	7,2	7,4	9,0	9,2
Nedirbo, nesimokė	388	448	427	365	404	472	489	449	374
%	73,0	73,1	71,0	77,2	74,7	77,1	77,2	68,6	66,4
Kiti	19	9	17	8	8	11	1	8	34
%	3,6	1,5	2,8	1,7	1,5	1,8	0,2	1,3	5,3

7 lentelė. Užregistruotų vagysčių struktūra Klaipėdos mieste 1995-2003 m.

Metai	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Užregistruota privačios nuosavybės vagysčių	2824	3138	3012	3221	3358	3522	3413	2902	2572
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	139	156	148	159	166	174	169	150	133
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	90,5	89,9	87,3	83,9	85,2	84,1	83,7	83,2	82,8
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	8	11,1	-4	6,9	4,3	4,9	-3,1	-15	-11,4
Išaiškinta nusikaltimų	19,6	22,8	24,3	21,7	19,6	22,9	28	27	26,4
Užregistruota vagysčių iš gyvenamųjų patalpų	657	682	739	923	761	720	784	709	572
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	32	34	36	46	38	35	39	36	30
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	21,1	19,6	21,4	24,0	19,3	17,2	19,2	20,3	18,4
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	-28	17,6	8,4	24,9	-17,6	-5,4	8,9	-9,6	-19,3
Išaiškinta nusikaltimų	29,1	26,3	18,5	12,2	13	17,2	22,9	27,8	31,2
Užregistruota transporto priemonių vagysčių	530	582	576	582	677	875	935	923	943
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	26	29	28	29	33	43	46	48	49
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	17,0	16,7	16,7	15,2	17,2	20,9	22,9	26,5	30,4
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	1,9	9,8	-1	1	16,3	29,2	6,9	-1,3	2,2
Išaiškinta nusikaltimų	12,1	13,9	20,5	11,9	15,1	12,5	17,1	12	12,7
Užregistruota automobilių vagysčių	422	406	436	432	443	607	684	774	725
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	21	20	22	21	22	30	34	40	37
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	13,5	11,6	12,7	11,2	11,2	14,5	16,8	22,2	23,3
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	1,5	-3,8	7,4	-0,9	2,5	37,0	10,7	13,3	12,3
Išaiškinta nusikaltimų	9,7	8,6	17,0	8,3	9,0	11,7	12,1	9,7	13,1
Užregistruota vagysčių iš transporto priemonių	1003	1099	953	1195	1049	1155	868	541	578
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	49,5	54,3	47,1	59,0	51,8	57,1	42,9	27,8	29,8
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	32,1	31,5	27,6	31,1	26,6	27,6	21,3	15,5	18,6
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	11,5	9,6	-13,2	25,3	-12,2	10,1	-24,8	-37,6	6,8
Išaiškinta nusikaltimų	15,0	21,2	21,3	21,8	20,8	24,8	36,0	28,0	30,8
Užregistruota vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų	142	152	148	197	214	207	179	160	194
Nusikaltimų sk. 10 000 gyventojų	7	8	7	10	11	10	9	8	10
Lyginamoji dalis % visų užregistruotų vagysčių atžvilgiu	4,6	4,4	4,3	5,1	5,4	4,9	4,4	4,6	6,2
Nusikaltimų sk. pakitimo tempai /lyginant su praėjusiais metais/ %	-5,5	7,0	-2,6	33,1	8,6	-3,3	-13,5	-10,6	21,2
Išaiškinta nusikaltimų	38,6	39,2	45,7	47,2	46,8	48,2	47,4	48,8	59,0

8 lentelė. Užregistruotos vagystės Klaipėdos mieste 1995-2003 metais pagal mėnesius

Metai	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis
1995	296	237	261	228	285	345	260	230	232	201	256	289
1996	237	249	316	262	268	327	319	252	284	307	298	369
1997	212	276	329	302	276	303	317	274	235	317	237	370
1998	281	256	347	356	266	331	313	389	242	300	374	384
1999	312	316	349	305	365	341	335	333	363	350	323	249
2000	201	255	364	320	401	395	379	378	365	397	342	389
2001	344	288	315	304	360	310	397	358	370	406	287	340
2002	287	280	320	282	328	271	306	238	259	333	274	310
2003	302	253	299	226	263	253	344	210	210	197	258	292
Vidutiniškai per mėnesį	274,67	267,78	322,22	287,22	312,44	319,56	330,00	295,78	284,44	312,00	294,33	332,44

9 lentelė. Užregistruotos vagystės iš transporto priemonių Klaipėdos mieste 1995-2003 metais pagal mėnesius

Metai	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis
1995	75	61	69	79	82	75	95	81	87	99	78	122
1996	88	64	78	85	96	86	124	96	94	116	87	85
1997	68	66	76	72	72	77	109	51	86	93	59	124
1998	93	55	130	75	92	118	184	56	85	87	113	107
1999	62	53	68	91	99	104	107	83	79	85	97	121
2000	78	67	83	102	109	94	104	105	91	97	107	118
2001	61	53	55	77	74	79	83	85	54	61	87	99
2002	40	33	35	42	49	43	51	49	44	51	47	57
2003	45	37	39	46	47	49	57	54	45	49	51	59
Vidutiniškai per mėnesį	67,78	54,33	70,33	74,33	80,00	80,56	101,56	73,33	73,89	82,00	80,67	99,11